

ประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PSYCHOLOGICAL EXPERIENCE OF YOUNG ACTIVISTS

Miss Natcha Longtong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Psychology
FACULTY OF PSYCHOLOGY
Chulalongkorn University
Academic Year 2021
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่
โดย	น.ส.ณัชฌา ลงทอง
สาขาวิชา	จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐสุดา เต็มพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร.พูลทรัพย์ อารีกิจ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะจิตวิทยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐสุดา เต็มพันธ์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.พนิดา เสือวรรณศรี)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐสุดา เต็มพันธ์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร.พูลทรัพย์ อารีกิจ)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล)	

ณัชมา ลงทอง : ประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่. (PSYCHOLOGICAL EXPERIENCE OF YOUNG ACTIVISTS) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ณัฐสุดา เต็มพันธ์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ. ดร.พุลทรัพย์ อารีกิจ

การวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Interpretative Phenomenological Analysis: IPA) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) กับนักกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม อายุระหว่าง 18-25 ปี ที่ยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างต่อเนื่อง จำนวน 6 ราย โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบ 3 ประเด็นหลัก คือ 1) แรงจูงใจให้เข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม ประกอบด้วย การปลุกฝังภายในครอบครัว การได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่ ความหวังใยต่อสังคม และการรับรู้ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ออกมาขับเคลื่อน 2) ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม ประกอบไปด้วย ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นและแนวทางการจัดการกับปัญหา 3) สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม ประกอบด้วย ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก รับรู้ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความหมายและคุณค่าในตนเอง และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเป็นนักเคลื่อนไหว ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการเพิ่มความเข้าใจในประสบการณ์ทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม และเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมการดูแลสุขภาพจิตให้แก่ักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ ในฐานะกลุ่มคนที่มีความตั้งใจที่จะพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น มีพลังใจในการเดินไปบนเส้นทางที่พวกเขาเลือกได้อย่างมั่นคง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทั้งส่วนร่วมและการเห็นคุณค่าในตนเอง

สาขาวิชา จิตวิทยา

ปีการศึกษา 2564

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

6270008538 : MAJOR PSYCHOLOGY

KEYWORD: Psychological Experience, Young Activist, Social Movement

Natcha Longtong : PSYCHOLOGICAL EXPERIENCE OF YOUNG ACTIVISTS.

Advisor: Asst. Prof. NATTASUDA TAEPHANT, Ph.D. Co-advisor: POONSUB
AREEKIT, Ph.D.

This qualitative research applied Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) as a qualitative research methodology in investigate the psychological experience of young activists. The data was collected through semi-structured interviews with six young social activists between the ages of 18 and 25 who have been engaging in social movements. The analysis uncovers three significant points. 1) The motivations for becoming a social activist are education from their families, the impact they encounter as a result of social conditions, their concerns for society, and their awareness of movement-related information. 2) The social activists' problems and solutions consist of the problems and challenges they face, as well as their solutions. 3) The reasons they continue to be social activists are their positivity-inducing experiences, their awareness of social transformation, their understanding of their own meaning and value, and the lessons they have learned as activists. This finding will contribute to the understanding of the social activists' psychological experience and can be used as a guideline for the development of psychological healthcare for those who are determined to improve society and possess the willpower to confidently pursue their chosen paths, thereby benefiting both the public and their self-esteem.

Field of Study: Psychology

Student's Signature

Academic Year: 2021

Advisor's Signature

Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐสุดา เต้พันธ์ ที่คอยสนับสนุนทางด้านวิชาการ ให้ความรู้ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ ให้คำปรึกษาในทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ อีกทั้งยังคอยให้กำลังใจและแนวทางในวันที่ข้าพเจ้าพบเจอกับปัญหา ทำให้ข้าพเจ้าและวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พาดผ่านพันอุปสรรคต่าง ๆ ได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.พูลทรัพย์ อารีกิจ ที่สนับสนุนและช่วยเหลือให้การวิจัยนั้นสำเร็จลุล่วง และขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.พินิตา เสือวรรณศรี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล ที่กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกท่านที่ช่วยมาแบ่งปันประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่า ทั้งในด้านการศึกษาเรียนรู้และแรงบันดาลใจของข้าพเจ้า อีกทั้งยังเป็นโอกาสในการส่งเสริมความเข้าใจของคนในสังคมทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ถึงความตั้งใจของขบวนการขับเคลื่อนสังคมที่เกิดขึ้น

ขอขอบคุณคุณแม่ คุณพ่อ และน้องชาย ที่สนับสนุนทุกความตั้งใจของข้าพเจ้า ขอขอบคุณในความห่วงใยและกำลังใจอย่างมหาศาล และที่ขาดไม่ได้คือหลานๆ คนตัวเล็กที่ช่วยเติมพลังและความสดชื่นให้ข้าพเจ้าได้มากมายแม้ในวันที่เหนื่อยเหลือเกิน

ขอขอบคุณพี่น้องรุ่น 35 และกัลยาณมิตรทุกท่านในสาขาจิตวิทยาการปรึกษา ที่ให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ กำลังใจ และเป็นความสบายใจตั้งแต่วันแรกของการเป็นนิสิตคณะจิตวิทยาตลอดจนช่วงสุดท้ายของการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับการสนับสนุนทุนการศึกษา อันเป็นประโยชน์และเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การศึกษาวจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ณัชฌา ลงทอง

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
คำถามการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย	5
คำจำกัดความในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2	7
เอกสารและเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม.....	8
2. นักเคลื่อนไหวทางสังคม	14
3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์.....	22
4. การวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ.....	26

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
บทที่ 3.....	31
วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
1.การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย.....	32
2.การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล.....	33
3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
4.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
5.การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
6.การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	40
7.จริยธรรมการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลวิจัย.....	43
8.จุดยืนของผู้วิจัย.....	44
บทที่ 4.....	45
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
ประเด็นที่ 1 : แรงจูงใจในการเข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม.....	52
ประเด็นที่ 2 : ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม.....	61
ประเด็นที่ 3 : สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม.....	80
บทที่ 5.....	103
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	103
1. สรุปผลการวิจัย.....	103
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	104
3. ข้อเสนอแนะ.....	114
บรรณานุกรม.....	118
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก.....	125

ภาคผนวก ข.....	127
ภาคผนวก ค.....	129
ประวัติผู้เขียน	134

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบขบวนการเคลื่อนไหวกทางสังคมแนวตั้งเดิมและรูปแบบใหม่.....	11
ตารางที่ 2 วันที่และเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 6 ราย.....	38
ตารางที่ 3 ตัวอย่างการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล	39
ตารางที่ 4 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล	45
ตารางที่ 5 ประเด็นและจำนวนความถี่ของผู้ให้ข้อมูลที่ปรากฏในแต่ละประเด็น	50
ตารางที่ 6 ผลการวิจัยประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่.....	51
ตารางที่ 7 สรุปผลจากการศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่.....	113

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก โดยกลุ่มคนที่ออกมาเคลื่อนไหวนั้นมักมีวัตถุประสงค์เดียวกันในการรวมตัวเพื่อเรียกร้องไปยังสังคม รัฐบาล และหน่วยงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่พวกตนต้องการ ซึ่งระดับของการเรียกร้องนั้นมีความแตกต่างกันออกไป ตั้งแต่การล้มล้างการปกครอง ไปจนถึงการเรียกร้องความยุติธรรม ความเท่าเทียม สิทธิเสรีภาพ และการแสดงพลังให้สังคมได้รับรู้ถึงจุดยืนและอัตลักษณ์ของกลุ่ม ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมได้ขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง เราได้เห็นการเคลื่อนไหวอันหลากหลายของขบวนการนักศึกษา ขบวนการสิทธิสตรี ขบวนการสิ่งแวดล้อม ขบวนการสิทธิของคนผิวดำ และขบวนการสันติภาพ นักวิชาการทั่วโลกต่างก็ให้ความสนใจต่อขบวนการเหล่านี้ โดยนักวิชาการได้ทำการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจการเกิด (emergence) การพัฒนาการ (การขยายตัวและการตกต่ำ) และผลของการเคลื่อนไหวทางสังคม (outcome) ของขบวนการผ่านวิธีการศึกษาและเทคนิคการศึกษาของสาขาวิชาต่าง ๆ (สมชัย ภัทรธนานันท์, 2563b)

สำหรับในประเทศไทย ในระยะไม่กี่เดือนที่ผ่านมาเกิดปรากฏการณ์สำคัญ คือ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ หากมองย้อนกลับไปให้ไกลกว่านั้นจะเห็นได้ว่า มีนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ที่ออกมาแสดงจุดยืน และความต้องการการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคมอยู่เนื่อง ๆ นักเคลื่อนไหวเหล่านี้มีข้อเรียกร้อง ข้อเสนอทางการเมืองและสังคมร่วมกันหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย ความยึดมั่นในสิทธิมนุษยชนมิติต่าง ๆ ไม่ใช่แค่ทางการเมือง แต่ยังครอบคลุมถึงเรื่องสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือกระทั่งสิทธิความเท่าเทียมทางเพศ ทำให้การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาอยากจะชวนให้ทำความเข้าใจ ทำความเข้าใจ และตั้งคำถามกับการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในด้านการฟื้นฟูพลังของคนกลุ่มนี้ที่สามารถฟื้นฟูจิตใจตนเองจากยากลำบาก ความผิดหวังเมื่อผลลัพธ์ของการเคลื่อนไหวอาจไม่เป็นไปตามที่ต้องการ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้บางคนเรียกพวกเขาว่าคนรุ่น Generation Z เป็นคนรุ่นใหม่ เกิด พ.ศ. 2538-2545 อายุ 18 - 25 ปี เรียนชั้นมัธยมปลายถึงเพ็ญจบการศึกษาระดับปริญญาตรี

จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันแนวคิดเรื่องพลเมืองในสังคมไทยมีความแตกต่างออกไปจากในอดีต พลเมืองไทยได้รับการกล่อมเกล่าผ่านการศึกษาและสื่อต่าง ๆ ให้ยอมรับการแบ่งชนชั้นทางสังคม และยอมรับการปกครองที่ให้ความสำคัญแก่ผู้ปกครอง โดยพลเมืองไทยที่ดีต้องเชื่อฟังและทำหน้าที่ของพลเมืองอย่างดีที่สุดด้วยความเสียสละและความสามัคคีโดยไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของผู้ปกครองซึ่งในปัจจุบันนั้นแนวคิดเรื่องพลเมืองได้เปลี่ยนไป คุณลักษณะของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันนั้นคือคำว่า “กล้า” ไม่ว่าจะเป็นกล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้าแสดงออก การเป็นพลเมืองดีสำหรับคนรุ่นใหม่ในส่วนใหญ่มองคาบเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของโลกและการยึดถือคุณค่าประชาธิปไตย มุ่งเน้นการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สังคม และกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ลูกขึ้นมาต่อสู้กับความไม่ยุติธรรม เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกัน (สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน & พงนา อาภาณูรักษ์, 2563) ด้วยมุมมองที่เปลี่ยนไป บทบาทของพลเมืองที่ดีในมุมมองของคนรุ่นใหม่จึงเป็นอาจเป็นแรงขับที่ทำให้คนรุ่นใหม่ออกมามีกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อให้สังคมของพวกเขาดีขึ้น และเป็นที่น่าสนใจว่าความแตกต่างกันของทั้งความคิดและวิธีการของคนในสังคมนั้น อาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างผู้ใหญ่และคนรุ่นใหม่เนื่องจากแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนสังคมที่แตกต่างกัน การทำความเข้าใจในปรากฏการณ์จึงอาจเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจเพื่อการแก้ปัญหาร่วมกันในเรื่องของปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่

ตามแนวคิดของ Erik Erikson การพัฒนาการของวัยรุ่นนั้นเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความรับผิดชอบต่อสังคมที่มากขึ้น เป็นช่วงเวลาของการค้นหาอุดมการณ์และความหมาย เมื่อถึงวัยรุ่นจะมีการไตร่ตรองถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวและเหตุผลทางศีลธรรมที่ซับซ้อนมากขึ้น (Damon, 1983; Fischer & Bidell, 1998; Kohlberg, 1976) มีวัยรุ่นจำนวนมากที่เข้ามามีส่วนสนับสนุนการรณรงค์เพื่อสังคม เพื่อแสดงออกถึงความหวังและความกังวลที่มีต่อสังคมของเขา ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในทุก ๆ แห่งบนโลก ตัวอย่างเช่น กลุ่มเคลื่อนไหวสังคมของเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนยากจนและชนชั้นแรงงาน ได้ออกมาเคลื่อนไหวเพื่อการปรับปรุงโรงเรียนที่ไม่มีคุณภาพ มีการเคลื่อนไหวเพื่อออกมาเปิดเผยข้อมูลการก่อกมลพิษทางสิ่งแวดล้อม หรือการส่งเสียงไปที่ผู้กำหนดนโยบายให้หยุดการสร้างเรือนจำระดับสูงสำหรับผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชน (Kwon, 2006; Larson & Hansen, 2005; Sherman, 2002) โดยกลุ่มเคลื่อนไหวมักจะมุ่งเน้นไปที่นโยบายสาธารณะและความยุติธรรมในสังคม (Kahne & Westheimer, 1999) ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมในหน้าที่พลเมือง เยาวชนจึงควร

ได้รับการสนับสนุนให้ตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานะที่เป็นอยู่และมองหาทางเลือกที่ดีกว่าสำหรับตนเอง และคนในสังคม (Watts & Guessous, 2006)

จากรายงานการวิจัยของ Kirshner (2007) มีการศึกษากิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมของเยาวชนในบริบทของการมีส่วนร่วมสำคัญในการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เข้าร่วม เช่น ความรู้ความเข้าใจ การเรียนรู้ การพัฒนาพลเมือง และการเคลื่อนไหวทางสังคม พบว่ากิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อเป็นแปลงสังคมของเยาวชนนั้น เป็นสภาพแวดล้อมที่มีส่วนสำคัญสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนา เยาวชนได้มีส่วนร่วมด้วยความสนใจและได้ใช้ทักษะของตนเพื่อมีส่วนร่วม ทำให้เรียนรู้การบรรลุเป้าหมายที่ไม่อาจเอื้อมถึงได้ด้วยตนเอง โดยการมีส่วนร่วมและการสื่อสารกันระหว่างคนหนุ่มสาวภายในกิจกรรมการรณรงค์เหล่านี้ ทำให้พวกเขาได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากกลยุทธ์มุมมอง และการให้คำปรึกษาของผู้ใหญ่ที่เอาใจใส่ ในส่วนของลักษณะของกิจกรรมการเคลื่อนไหวนั้นก็เป็นการรอบที่แสดงให้เห็นถึงทิศทางสำหรับการพัฒนาอัตลักษณ์ของวัยรุ่นด้วย

การร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม หรือการออกมาเรียกร้องเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นประสบการณ์ที่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อบุคคลในหลายๆด้าน ทั้งส่งผลดีและผลเสีย จากการศึกษาของ Strauss Swanson and Szymanski (2020) พบว่าการผันตัวเป็นนักเคลื่อนไหวรณรงค์ด้านสิทธิสตรีของผู้หญิงที่เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้น ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการเรียกคืนความมั่นใจและพลังอำนาจของตนเอง รู้สึกถึงการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม การพัฒนาความสัมพันธ์กับคนรอบตัว รวมไปถึงการเสริมสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาให้แก่คนในสังคม แต่ในขณะเดียวกันการเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวรณรงค์นั้นก็มีความท้าทายที่ต้องพบเจอ ไม่ว่าจะเป็น การต้องเผชิญหน้ากับปัญหาที่กระทบใจอยู่ตลอด การรู้สึกว่าปัญหามีอยู่ทุกที่ไม่น่าจบสิ้น พบกับความท้อแท้หมดไฟ ความเหนื่อยล้า และผิดหวัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้คืออุปสรรคและความยากลำบากในการที่บุคคลจะดำเนินการเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่ว่าจะในประเด็นทางสังคมใด ๆ ให้สัมฤทธิ์ผล แต่หลาย ๆ ครั้งเราจะเห็นได้ว่าพวกเขาเหล่านี้ แม้จะพบความยากลำบากทั้งทางกายและความรู้สึก กิจกรรมการเคลื่อนไหวนั้นก็ยังคงดำเนินต่อไปแม้จะเจออุปสรรคและความผิดหวังก็ตาม ในประเทศไทยก็เห็นได้ว่านักเคลื่อนไหวกลุ่มต่าง ๆ ยังคงทำงานกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้เป็นที่น่าสนใจว่าประสบการณ์และความสามารถในการฟื้นตัวและก้าวข้ามความทุกข์ใจ ท้อแท้ ผิดหวัง ของพวกเขานั้นเป็นอย่างไร

ยังเป็นที่น่าสนใจอีกว่า ในการเคลื่อนไหว หากมองกันตามหลักแล้วการเคลื่อนไหว คือ กระบวนการการต่อสู้กับสิ่งที่เป็นอยู่มานาน และคนในรุ่นปัจจุบันเห็นว่าเป็นสิ่งที่เป็นปัญหาและสามารถเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ เป็นที่ทราบกันดีว่าการพยายามเปลี่ยนแปลงอะไรสักอย่าง ไม่ใช่วิถีที่จะเป็นไปได้อย่างราบรื่น มีการต่อสู้กับความเคยชินที่มีอยู่มาก่อน มีการต่อสู้เชิงอำนาจ ต่อสู้กับความไม่เข้าใจ หรือแม้บางทีการต่อสู้นั้น ๆ ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงใด ๆ ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้เกิดความเหนื่อยล้า ความโกรธ ความผิดหวัง ความเครียดและอื่น ๆ มากมาย แม้กระนั้นก็ตาม ก็ยังมีกลุ่มคนที่แม้จะล้มสักรั้งก็ลุกขึ้นมาใหม่ และพร้อมจะสู้ต่อเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ สามารถเดินต่อไปในเส้นทางที่พยายามสร้างความเปลี่ยนแปลง ทั้ง ๆ ที่จุดมุ่งหมายนั้นใหญ่เกินตัวเสียด้วยซ้ำ ซึ่งการศึกษาภาวะที่เกิดขึ้นนี้ผู้ศึกษาเห็นเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ เพราะเมื่อเข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถทำให้เห็นแนวทางในการเสริมสร้างสุขภาพจิตให้แก่ผู้ที่ยังติดอยู่กับความรู้สึกหรือไม่สามารถกลับมาสู่วิถีที่ปกติสุขได้ โดยเฉพาะกับเด็กรุ่นใหม่ในตอนนี้ที่ให้ความสำคัญกับสิทธิ์และเสียงของตนเอง รวมถึงมีกล้าแสดงออกถึงความกังวลต่อสังคมของพวกเขา ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น เมื่อมีการออกมาเคลื่อนไหวหรือส่งเสียงออกมา นักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่เหล่านี้ก็มีโอกาสจะได้พบกับความเหนื่อยล้า ผิดหวังต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดสภาวะที่เป็นทุกข์มากขึ้นตามมา

จากการทบทวนเอกสารการวิจัยที่ผ่านมายังไม่พบงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาประสบการณ์ เรื่องราว ความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นของกลุ่มนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่อย่างลึกซึ้ง ปัจจัยอะไรที่ทำให้พวกเขายังเดินทางทำกิจกรรมของตนเองต่อไป ทั้ง ๆ ที่เราต่างทราบกันดีว่าการมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมนั้นเป็นงานใหญ่ บางครั้งมันคือการต่อสู้กับโครงสร้าง ระบบ หรือบรรทัดฐานเดิมในสังคม เป็นเส้นทางที่เต็มไปด้วยความยากลำบาก การศึกษากลุ่มนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ถึงประสบการณ์ ความคิด อารมณ์ และความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพวกเขาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากยังมีคนรุ่นใหม่อีกมากที่มีความกังวลในประเด็นทางสังคม อย่างที่ได้กล่าวไปข้างต้นถึงแนวโน้มที่คนรุ่นใหม่จะสนใจเรื่องความเป็นอยู่ สิทธิ ความเท่าเทียม และการทำประโยชน์ต่อสังคมมากขึ้น หากพวกเขาไม่สามารถก้าวข้ามความผิดหวังทุกข้อใจในระหว่างที่ประเด็นปัญหาที่เขากำลังยังเปลี่ยนแปลงไม่สำเร็จตามที่คาดหวัง อาจส่งผลให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพจิต ภาวะอารมณ์ ความรู้สึก และกระทบต่อการใช้ชีวิตได้ ในฐานะนักจิตวิทยาการปรึกษาการได้ทำความเข้าใจประสบการณ์ดังกล่าวจะช่วยให้ทราบถึงสภาวะทางจิตใจทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ซึ่งจะทำให้สามารถให้การสนับสนุนและการช่วยเหลือผู้ซึ่งพบเจอปัญหาทางจิตใจจากประสบการณ์การเคลื่อนไหวได้อย่างตรงจุด ดังนั้นผู้วิจัยจึง

สนใจศึกษาเพื่อให้คนในสังคมเกิดความเข้าใจ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดูแลจิตใจ และเสริมสร้างสุขภาพจิตเพื่อที่จะสามารถใช้ชีวิตอย่างสมดุลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่

คำถามการวิจัย

ประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่เป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Interpretative Phenomenological Analysis: IPA) เพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ โดยจะใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างในการเก็บข้อมูล โดยมุ่งศึกษากับผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป หรือกลุ่มที่ถูกเรียกว่า Generation Z ในปัจจุบัน ที่พำนักอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ และยังเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง

คำจำกัดความในการวิจัย

1. ประสบการณ์ทางจิตใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด มุมมอง ทศนคติ ความเชื่อ และสภาวะที่เกิดขึ้นตามการรับรู้ของผู้เข้าร่วมวิจัย
2. นักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ หมายถึง ผู้ที่มีส่วนร่วมกิจกรรมการจัดระเบียบชุมชน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่มีอายุระหว่าง 18 -25 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นการเมือง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความเท่าเทียมกันในสังคม สิทธิในการทำแท้ง หรือความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น
3. การเคลื่อนไหวทางสังคม หมายถึง การรวมกลุ่มปฏิบัติการหรือกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในประเด็นทางสังคมที่บุคคลมีความสนใจหรือกังวล เพื่อเปลี่ยนแปลงหรือยับยั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หรือในกลุ่มที่ตนเองมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต บรรทัดฐานของสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง สภาพแวดล้อม และสิทธิส่วนบุคคล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทำความเข้าใจประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่อย่างลึกซึ้ง
2. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน ในเรื่องประสบการณ์และสภาวะทางจิตใจที่เกิดขึ้นของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ เพื่อเพิ่มความเข้าใจของคนในสังคม

บทที่ 2

เอกสารและเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาประสบการณ์การฟื้นฟูพลังของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ว่าเป็นเช่นไร โดยมีเอกสาร บทความ และงานวิจัยในประเด็น ดังนี้

1. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม
 - 1.1 ความหมายของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม
 - 1.2 ประเภทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม
 - 1.3 พัฒนาการของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางสังคม
 - 1.5 แนวทางการเคลื่อนไหวต่อสู้ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม
2. นักเคลื่อนไหวทางสังคม
 - 2.1 บทบาทของนักเคลื่อนไหวทางสังคมรุ่นใหม่
 - 2.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่
 - 2.3 ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นออกมาเคลื่อนไหว
 - 2.4 การเคลื่อนไหวของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่
 - 2.5 อารมณ์และภาวะจิตใจของนักเคลื่อนไหว
3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์
 - 4.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริคสัน
 - 4.2 ทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์
4. การวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ
 - 5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 5.2 การวิเคราะห์แนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

1.1 ความหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคม

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) ไว้หลากหลาย เป็นต้นว่า

Turner and Killian (1987) ให้ความหมายว่าการเคลื่อนไหวทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงหรือยับยั้งการเปลี่ยนแปลงสังคม ที่เป็นการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง โดย Zald and McCarthy (1987) อธิบายว่า การเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นความคิดเห็น หรือความเชื่อของกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่ได้มีการแสดงออกถึงเจตนารมณ์ในการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในสังคม ขณะที่ McAdam and Snow (2009) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นการจัดการระดมคนเพื่อเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยมีเป้าหมายที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง และมีการปฏิบัติการนอกแนวทางสถาบัน เช่น การเดินขบวนประท้วง เพื่อสนับสนุนการนำเสนอข้อเรียกร้องผ่านโครงสร้างสถาบัน เช่น การยื่นหนังสือร้องเรียน เช่นเดียวกับ Tilly and Wood (2020) อธิบายว่า การเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นการรวมตัวของบุคคลเพื่อเสนอข้อเรียกร้องร่วมกัน โดยมีการดำเนินการเคลื่อนไหวผ่านปฏิบัติการที่เป็นการนำเสนอคุณค่าและความสำคัญ ความสามัคคี และเจตนารมณ์ร่วมของกลุ่มผู้เข้าร่วมการเคลื่อนไหว อาทิ การเดินขบวน การประท้วง การยื่นคำร้อง การแจกใบปลิว เป็นต้น ทั้งนี้ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (2560) ให้ความหมาย การเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นปฏิบัติการของกลุ่มคนที่มีเป้าหมายเดียวกัน โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงสังคมที่อาศัยอยู่ในประเด็นต่าง ๆ เช่น การเมือง สิ่งแวดล้อม เชื้อชาติ สิทธิผู้หญิง ส่วนภาณุภัทร จิตเที่ยง (2563) แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นการดำเนินการเคลื่อนไหวของกลุ่มบุคคลที่มีบริบทเฉพาะของตนเอง จึงทำให้แต่ละกลุ่มมีการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีความแตกต่างกันในรายละเอียด องค์ประกอบ อัตลักษณ์ และการจัดโครงสร้างการเคลื่อนไหว สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล (2563) การเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นการรวมตัวของกลุ่มบุคคลที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันและมีอุดมการณ์ร่วมกัน ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่ตนเองต้องการ โดยมีการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การต่อต้าน การแสดงอัตลักษณ์ การปลุกจิตสำนึก

สรุปได้ว่า การเคลื่อนไหวทางสังคม หมายถึง การรวมกลุ่มปฏิบัติการหรือกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในประเด็นทางสังคมที่บุคคลมีความสนใจหรือกังวล เพื่อเปลี่ยนแปลงหรือยับยั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หรือในกลุ่มที่ตนเองมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต บรรทัดฐานของสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง สภาพแวดล้อม และสิทธิส่วนบุคคล โดยมีองค์ประกอบสำคัญประกอบด้วย 1) การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความคิดเห็นหรือความเชื่อร่วมกัน 2) ประเด็นปัญหาและ

ข้อเรียกร้องเฉพาะของกลุ่ม 3) เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลัก และ 4) มียุทธศาสตร์และการวางแผนยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวต่อสู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.2 ประเภทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

Aberle (1966) ได้แบ่งประเภทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมออกเป็น 4 ประเภท โดยเป็นการแบ่งประเภทตามความแตกต่างระหว่างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมตามสิ่งที่บุคคลต้องการเปลี่ยน และการเปลี่ยนแปลงที่บุคคลต้องการ ภาพที่ 2.1 แสดงประเภทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมทางเลือก (Alternative Social movement) เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางประการของบุคคล
2. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบไถ่ถอน (Redemptive Social movement) เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม ให้ความสนใจอย่างมากกับการรื้อถอนด้านอัตลักษณ์ (Identities) ระบบความคิด (Way of thinking) คุณค่า (Values) และภาคปฏิบัติของวาทกรรม (Discursive practice)
3. ขบวนการปฏิรูปทางสังคม (Reformative Social movement) เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ต้องการมีส่วนร่วมเคลื่อนไหวทั้งเชิงสถาบันและเชิงคุณค่า ตั้งแต่ผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย เปลี่ยนแปลงตัวบุคคล หรือร่วมตีความในบรรทัดฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในสังคม
4. ขบวนการปฏิวัติทางสังคม (Revolutionary Social movement) เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงทุกแง่มุมของสังคมอย่างสมบูรณ์ โดยให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงสถาบันทางสังคมทั้งในระบบเศรษฐกิจและระบบการเมือง

1.3 พัฒนาการของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบและบริบทของการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ผู้วิจัยได้มีการค้นคว้าข้อมูลในด้านพัฒนาการของขบวนการเคลื่อนไหวในสังคม เพื่อดูพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงจากอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะและบริบทของนักเคลื่อนไหวทางสังคมรุ่นใหม่ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นจุดมุ่งหมาย รูปแบบกิจกรรม และผู้เข้าร่วม ที่เปลี่ยนไปจากยุคก่อน รวมไปถึงทำให้เห็นอีกว่ากระบวนการการเคลื่อนไหวทางสังคมนั้นเป็นสิ่งที่อาศัยเวลาระยะยาวและเปลี่ยนแปลงไปตามพลวัตของสังคม

1.3.1 ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย

การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การทำกิจกรรมทางสังคมในฐานะที่เป็นกลุ่มหรือองค์กรอาสาสมัคร และการทำกิจกรรมทางสังคมในฐานะที่เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

ในส่วนของกิจกรรมการเคลื่อนไหวในฐานะที่เป็นกลุ่มหรือองค์กรอาสาสมัครนั้น มีลักษณะเป็นงานสังคมสงเคราะห์ที่เป็นการทำงานภายใต้การอุปถัมภ์ของรัฐและไม่มีเป้าหมายในเชิงการเปลี่ยนแปลงสังคม เช่น ช่วยเหลือคนในสังคมในลักษณะองค์กรการกุศล การบริจาค ให้สิ่งอุปโภคบริโภค มุ่งเน้นไปที่การช่วยเหลือต่อบุคคล มากกว่าการเปลี่ยนแปลงปัญหาเชิงโครงสร้าง โดยมีองค์กรอาสาสมัครแห่งแรกในประเทศไทย คือ สภากาชาดไทย ต่อมาจึงได้มีการก่อตั้งสภาอากาศชาติไทย และสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.2433 และ พ.ศ.2502 ตามลำดับ ขณะที่การทำกิจกรรมในฐานะที่เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อการเปลี่ยนแปลงนั้น เริ่มต้นจากการเคลื่อนไหวของกรรมกรและปัญญาชนหลังการปฏิวัติ พ.ศ.2475 และมีความชัดเจนมากขึ้นภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ส่งผลให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญ 3 กลุ่ม คือ ขบวนการนักศึกษา ขบวนการกรรมกร และขบวนการชาวนา ต่อมา ทั้งสามกลุ่มเริ่มมีบทบาทน้อยลงหลังจากรัฐประหาร 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 และเกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่นำโดยองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organizations: NGOs) ซึ่งมีบทบาทมากขึ้นในสังคม (ณัฐฉิ นันท์ นันทะเสนา, 2564; วรวรรณ ทาระธรรม, 2554) โดยขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่นำโดยองค์กรพัฒนาเอกชนนั้น มีคนรุ่นหนุ่มสาวที่มีการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนการเคลื่อนไหว และมีเป้าหมายในการต่อสู้ร่วมกันในประเด็นปัญหาต่าง ๆ เช่น สิทธิความเท่าเทียม ปัญหาสิ่งแวดล้อม สิทธิของเด็ก สตรี มิใช่มีเพียงเป้าหมายในการยึดอำนาจรัฐเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองเท่านั้น

1.3.2 การเปรียบเทียบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิมและรูปแบบใหม่

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิม (Classical Social Movements) นั้น เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในช่วงก่อนการพัฒนาทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ที่เน้นการอธิบายภายใต้ทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่ (Collective Behavior) ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานมาจากแนวคิดจิตวิทยามวลชน (Mass Psychology) และมีอิทธิพลในการอธิบายปรากฏการณ์การรวมกลุ่มทางการเมืองที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในช่วงทศวรรษที่ 1940-1950 โดยขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิม เป็นรูปแบบปฏิบัติการที่เน้นอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นการเคลื่อนไหวในช่วงสังคมเริ่มต้นของระบบทุนนิยม ที่ปกป้องและจัดสรรประโยชน์ของกลุ่มทางชนชั้นเพื่อสนองต่อความจำเป็นในการดำรงชีพ (สุนทร คุณชัยมั่ง, 2555)

ในส่วนของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (New Social Moments) เป็นปรากฏการณ์ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมซึ่งประกอบด้วยคนหลายชนชั้นรวมกลุ่มกัน โดยมี

เป้าหมายร่วมกัน เพื่อผลักดันให้สังคมเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่ต้องการ หรือตอบสนองข้อเรียกร้องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มคนที่เข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยไม่เน้นหาผลประโยชน์ทางการเมือง และไม่เน้นประเด็นความสำเร็จ (พระทวี ข่ายมณี, 2561; วชิรวิชร งามละม่อม, 2558)

ทั้งนี้ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้นั้น มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ (ณัฐฉินันท์ นันทะเสนา, 2564; ภัทรศยา จำราช, 2557) ได้แก่ 1) ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้นั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนรากฐานของชนชั้นเดียว แต่เป็นการตอบโต้กับปัญหาและความขัดแย้งในสังคมซึ่งวางอยู่บนหลากหลายชนชั้น จึงทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้นั้นไม่ใช่ขบวนการเคลื่อนไหวบนพื้นฐานของชนชั้น 2) ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้นั้นไม่ได้เรียกร้องผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม แต่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมเชิงวัฒนธรรม 3) ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้นั้นใหม่เป็นการเคลื่อนไหวเรียกร้องด้วยตนเอง โดยไม่ผ่านกลไกทางการเมือง หรือกลไกของภาครัฐ และ 4) ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้นั้นมีเป้าหมายการเคลื่อนไหวเรียกร้องเพื่อสร้างกติกาสังคมหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต หรือสร้างวาทกรรมชุดใหม่ในเรื่องนั้น ๆ มิใช่เพื่อการช่วงชิงอำนาจรัฐ แต่เคลื่อนไหว เรียกร้องเพื่อสร้างกติกาสังคมหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต หรือสร้างวาทกรรมชุดใหม่ในเรื่องนั้น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ จะเห็นได้ว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิมเป็นปฏิบัติการที่เน้นอุดมการณ์ทางการเมือง มุ่งเน้นการปกป้องและจัดสรรประโยชน์ของกลุ่มทางชนชั้น ขณะที่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้นั้นเน้นเรื่องวัฒนธรรม เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในระยะที่ระบบทุนนิยมเติบโตขยายตัวเต็มที่ มีผู้เข้าร่วมขบวนการประกอบไปด้วยหลากหลายสถานะ หลากหลายชนชั้น เพื่อเคลื่อนไหวทางสังคมในประเด็นที่มีความเห็นร่วมกัน ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ (สุนทร คุณชัยมั่ง, 2555)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิมและรูปแบบใหม่

	ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิม	ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้นั้นรูปแบบใหม่
อุดมการณ์สังคม	การเมือง	วัฒนธรรม
ระยะเวลา	สังคมทุนนิยมระยะเริ่มต้น	สังคมทุนนิยมระยะก้าวหน้า
ผู้เข้าร่วมการ	ตามฐานของชนชั้น	หลากหลายชนชั้น

เคลื่อนไหว		
การสร้างประเด็น	ประเด็นของชนชั้น	หลากหลายประเด็น
จุดมุ่งหมาย	ความจำเป็นในการดำรงชีพ	เน้นเรื่องเชิงนามธรรม (Post materialist goals)
การจัดระเบียบองค์กร	รวมศูนย์สู่ศูนย์กลาง และจัดองค์กรแบบช่วงชั้นบังคับบัญชา	รูปแบบการกระจายอำนาจ และการเข้าร่วมกลุ่มคนรากหญ้า
การสื่อถึงการเปลี่ยนแปลง	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ปฏิบัติการท้าทาย มีการกระทำทั้งในนามปัจเจก และในนามการรวมกลุ่ม

ซึ่งจากนิยามข้างต้น จะเห็นได้ว่าในงานวิจัยครั้งนี้กลุ่มที่ทำการศึกษาค้นคว้าอยู่ในกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ที่มุ่งเน้นไปที่การผลักดันให้สังคมเคลื่อนไหวไปในทิศทางหรือข้อเรียกร้องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของคนส่วนใหญ่ในสังคม มิได้มุ่งหวังถึงอำนาจทางการเมืองหรือผลประโยชน์ของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่สามารถเป็นเรื่องใดก็ตามที่เป็นประเด็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนคนในสังคม ซึ่งเป็นไปตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ที่คนรุ่นใหม่ในปัจจุบันให้ความสำคัญกับสิทธิและความเป็นอยู่ในด้านต่าง ๆ จึงออกมาเรียกร้องเพื่อการเปลี่ยนแปลง มากกว่าในยุคก่อนที่เป็นการมุ่งเน้นในเรื่องอำนาจทางการเมืองหรือชนชั้นเป็นส่วนใหญ่

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางสังคม

1.4.1 ทฤษฎีการระดมทรัพยากร

McCarthy and Zald (1977) พัฒนาทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization Theory) เป็นการอธิบายการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เป็นการท้าทายสังคม เช่น ขบวนการเพื่อสิทธิพลเมือง ขบวนการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ และเป็นอธิบายขบวนการทางสังคมในฐานะการกระทำรวมหมู่ที่มีเหตุผล (Rational) ซึ่งต่างจากทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่ในยุคก่อน และทฤษฎีการระดมทรัพยากรมองว่าตัวขบวนการเคลื่อนไหวนั้นเป็นชุดความเชื่อของกลุ่มบุคคลที่อยู่ในขบวนการเคลื่อนไหวที่นำมาสร้างเป็นชุดข้อเสนอในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม หรือเพื่อให้สังคมกระจายผลประโยชน์ไปในทิศทางที่กลุ่มการเคลื่อนไหวต้องการ ซึ่งทฤษฎีนี้จะมองขบวนการคล้ายกับกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) หรือกลุ่มผลักดัน (Pressure Group) ที่ทำหน้าที่รวบรวมผลประโยชน์และใช้ตัวการเคลื่อนไหวนั้นเป็นเครื่องมือในการต่อรองเจรจาปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตน แต่จุดแตกต่างที่สำคัญระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในทฤษฎี

การระดมทรัพยากรคือการการที่กลุ่มผลประโยชน์กระทำการในโครงสร้างการเมืองปกติ แต่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมีพื้นที่การเคลื่อนไหวที่ขยายขอบนอกระบบการเมืองปกติ (McCarthy & Zald, 1977; วชิรวัชร งามละม่อม, 2558)

1.4.2 ทฤษฎีขบวนการทางสังคมใหม่

ทฤษฎีขบวนการทางสังคมใหม่ (New Social Movement Theory) เป็นการอธิบายการเคลื่อนไหวทางสังคมในฐานะตัวกระทำการทางสังคม (Social Agent) ที่แสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมรวมหมู่เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมหลังยุคอุตสาหกรรม (Post-industrial) ซึ่งมีความขัดแย้งใหม่ๆ ที่แนวการวิเคราะห์เรื่องความขัดแย้งทางชนชั้นแบบดั้งเดิม (Classical Marxist) ไม่เพียงพอในการอธิบาย จนทำให้มีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ เช่น ขบวนการเฟมินิสต์ (Feminist Movement) หรือขบวนการอื่น ๆ ที่เปลี่ยนเป้าหมายการต่อสู้เรื่องชนชั้นมาเป็นการต่อสู้เพื่อการรับรองความแตกต่างหลากหลายต่าง ๆ เช่น สิทธิพลเมือง สิทธิในการปกป้องรูปแบบและวิถีการดำเนินชีวิต สิทธิในอัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคล และสิทธิในการดำรงอยู่ของชุมชน เป็นต้น และขบวนการเคลื่อนไหวมีเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงระดับสังคมซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคมใหม่ (วชิรวัชร งามละม่อม, 2558; สุนทร คุณชัยมั่ง, 2555; สุรดา จุนทะสุดธนกุล, 2557)

1.5 แนวทางการเคลื่อนไหวต่อสู้ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

แนวทางการเคลื่อนไหวต่อสู้ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม แบ่งเป็น แนวทางการขัดขวางทำลายระบบการเมือง แนวทางการใช้ความรุนแรง และแนวทางตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (ณัฐจันท์ นันทะเสนา, 2563; พระทวี ข่ายมณี, 2561) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.5.1 แนวทางการขัดขวางทำลายระบบการเมือง (Disruptive)

เป็นปฏิบัติการทางการเมืองที่ไม่ใช้กลไกทางการเมืองหรือกระบวนการทางการเมืองในระบบปกติเพื่อแก้ไขความไม่ยุติธรรมทางสังคม เช่น ขบวนการเคลื่อนไหวสิทธิพลเมือง การประท้วงเพื่อต่อต้านสงคราม โดยที่แนวทางนี้เป็นแนวทางรูปแบบใหม่ที่เข้าไปกีดกัน หรือขัดขวางกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองของรัฐและฝ่ายที่เผชิญหน้า และเป็นวิธีที่สะท้อนให้เห็นความเข้าใจซึ่งกันและกัน และเป็นการตั้งคำถามกับความชอบธรรมที่ดำรงอยู่ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ 1) ระดับที่เป็นการกระทำแบบทำลายที่ไม่ผิดกฎหมาย แต่ใช้ความกล้าหาญ กล้าได้กล้าเสียของผู้กระทำการ โดยมีต้นทุนความเสียหาย และ 2) ระดับของกิจกรรมที่มีลักษณะผิดกฎหมาย แต่เป็นปฏิบัติการด้วยยุทธวิธีที่ไร้ความรุนแรง เช่น การถือแพง หรืออารยะขัดขืน (Civil Disobedience) การบอยคอต (Boycott) หรือการปฏิเสธไม่ยอมรับ และการนั่งประท้วง (Sit-ins)

1.5.2 แนวทางการใช้ความรุนแรง (Violence)

เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ ล้มตาย และความเสียหายด้านทรัพย์สิน เป็นวิธีการที่ทำให้ถูกกล่าวถึงได้อย่างรวดเร็ว และสร้างความตึงเครียดแก่ผู้คนทั่วไป ในการเคลื่อนไหวแต่ละครั้งใช้ทรัพยากรน้อยเพื่อสร้างความเสียหายให้กับสถานที่ต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีการระดมคน การบริหารจัดการ หรือการตั้งองค์กรขนาดใหญ่ในการเคลื่อนไหว แต่แนวทางนี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งและการเมืองแบบแยกขั้ว ผู้คนขาดความเห็นอกเห็นใจกัน ส่งผลให้พันธมิตรที่มาจากหลายฝ่ายต้องตัดสินใจเลือกข้าง และทำให้รัฐต้องใช้วิธีการเผชิญหน้า ที่นำไปสู่การปราบปรามและควบคุมการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้น

1.5.3 แนวทางตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (Convention)

เป็นวิธีการที่อยู่ในระดับของการยอมรับได้ หรืออยู่ในบรรทัดฐานของประชาธิปไตยสมัยใหม่ เช่น การลงชื่อ การเดินขบวน การนัดหยุดงาน โดยที่แนวทางนี้ เป็นแนวทางตามช่องทางระบบการเมืองที่ไม่ต้องการความเอาใจจริงเอาใจหรือความทุ่มเทสูง ลักษณะของการจัดการไม่มีความซับซ้อนมาก แต่เป็นการต่อรองเชิงสถาบันที่มีรูปแบบที่ตายตัว ทั้งผู้เผชิญหน้าและผู้ท้าทายต่างก็มีความคาดหวังที่ชัดเจนต่อความสำเร็จ

2. นักเคลื่อนไหวทางสังคม

นักเคลื่อนไหวทางสังคม คือกลุ่มคนที่มีการจัดกิจกรรมหรือขบวนการเรียกร้องเพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด มีความตั้งใจที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีอุดมการณ์ร่วมกันว่า การเคลื่อนไหวนั้น ๆ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมในทิศทางที่ดีขึ้น โดยกิจกรรมนั้นต้องเป็นการกระทำที่มีความต่อเนื่องร่วมกัน และมีการดำเนินการตามที่วางไว้เพื่อเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นอยู่ในสังคม (สุวิดา ธรรมมณีวงศ์, 2543)

2.1 บทบาทของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มมวลชน

กลุ่มคนรุ่นใหม่ เป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากผลการศึกษาของ Gitlin (2012) Johnston (2019) Milkman et al. (2013) พบว่า ร้อยละ 40 ของผู้เข้าร่วมเดินขบวนเป็นวัยรุ่น โดยมีผลการศึกษาของ Johnston (2019) พบว่ากลุ่มนักเรียนและวัยรุ่นมักเป็นแนวหน้าในการประท้วงที่เกิดความขุ่นมัววุ่นวาย และเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคนที่มีอิทธิพลในการขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยที่อิทธิพลเหล่านี้มาจากความสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นใหม่และคนวัยผู้ใหญ่ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นใหม่ที่เกิดจากการร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหวในลักษณะการลงแรง ในขณะที่สมาชิกที่มีอายุมากกว่าจะระดม

ทรัพยากรทางสังคมและวัสดุให้กับกลุ่มนักเรียนเคลื่อนไหว โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นใหม่และผู้ใหญ่ที่สามารถบรรเทาแนวโน้มการหันกลับด้านของขบวนการเคลื่อนไหวและการก่อความไม่สงบของคนหนุ่มสาวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อข้อเรียกร้องความต้องการของกลุ่มเคลื่อนไหวยังไม่ได้รับคำตอบจากภาครัฐ นอกจากนี้กลุ่มคนรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะรวมกลุ่มกับกลุ่มผู้ใหญ่ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางยุทธวิธีมากกว่าการรวมกลุ่มกับกลุ่มเคลื่อนไหวที่สมาชิกมีอายุน้อยกว่า และมีแนวโน้มที่จะเต็มใจรับความเสี่ยงมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มมากขึ้น มีความเข้มแข็งในยุทธวิธีมากขึ้น

ในการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ในการเคลื่อนไหวทางสังคม ประกอบด้วย 1) การค้นหาตัวตน 2) การรับความเสี่ยง 3) อารมณ์ความรู้สึก และ 4) การกระตุ้นการรับรู้ โดยที่ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเหล่านี้ของวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นสามารถกระตุ้นการเคลื่อนไหวเมื่อมีกลุ่มรุ่นเยาว์เข้าร่วม แต่เสี่ยงต่อการทำให้สมาชิกที่มีอายุมากกว่าและความคิดเห็นของสาธารณชนคลาดเคลื่อน

2.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นนักเรียนเคลื่อนไหวรุ่นใหม่

การเป็นนักเรียนเคลื่อนไหวก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านจิตใจหลายประการ เช่น การพัฒนาความรู้สึกว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ และการแสดงพลังทางจิตวิทยาในระดับที่สูงขึ้น (Gilster, 2012; Klar & Kasser, 2009) ทั้งนี้ Klar and Kasser (2009) ได้ทำการศึกษาว่านักเรียนเคลื่อนไหวมีชีวิตที่มีความสุขและมีชีวิตที่เติมเต็มมากกว่าบุคคลทั่วไปหรือไม่ การศึกษาดำเนินการด้วยการสำรวจออนไลน์โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนเคลื่อนไหวที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยจำนวน 341 คน และนักเรียนไหวระดับชาติควบคู่กับกลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้เป็นนักเรียนเคลื่อนไหวจำนวน 718 คน ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่าการเคลื่อนไหวมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจ ทศนคติที่ดี และสังคมของนักเรียนไหว นอกจากนี้นักเรียนไหวมีแนวโน้มที่จะเจริญเพื่อองฟู กว่าวัยรุ่นที่ไม่ได้เป็นนักเรียนไหว แม้ว่าความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มนี้จะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่กลุ่มตัวอย่างที่ทำกิจกรรมนักเรียนไหวจะมีระดับพลังส่วนตัวสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นนักเรียนไหวอย่างมีนัยสำคัญ (Keyes, 2002)

2.3 ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นออกมาเคลื่อนไหว

ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงพัฒนาการที่สำคัญของชีวิต (Marcia, 1966) ดังนั้น การเป็นนักเรียนไหวของวัยรุ่นอาจจะเป็นอยู่ที่ดี หรือเพื่อการพัฒนาส่วนบุคคล เช่น การพัฒนาความรู้สึกเป็นเจ้าของและความตระหนักทางสังคมและการเมือง Morsillo and Prilleltensky (2007) และ Gill and DeFronzo (2009) ได้แบ่งประเภทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของนักเรียนรุ่นใหม่จาก

ทั่วโลกโดยใช้มิติของการเคลื่อนไหว (Dimension) สาเหตุของการเคลื่อนไหว และเป้าหมายของ ขบวนการเคลื่อนไหวเป็นเกณฑ์ ดังนี้

1) ขบวนการเคลื่อนไหวแนวปฏิรูป (Reform Movements) เป็นขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อ ต้องการมีส่วนร่วมตั้งแต่ผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย เปลี่ยนแปลงตัวบุคคล หรือร่วมตีความ ในบรรทัดฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในสังคม ขบวนการเคลื่อนไหวลักษณะนี้พัฒนาขึ้นจากการที่นโยบาย ที่มีอยู่เดิมได้สร้างปัญหาทั้งในส่วนของระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับรัฐบาล ขบวนการเคลื่อนไหว ประเภทนี้มักปรากฏในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีกระบวนการเคลื่อนไหวที่ ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงนโยบายในอดีตให้เห็นเป็นตัวอย่าง

2) ขบวนการเคลื่อนไหวแนวปฏิวัติเชิงโครงสร้าง (Structural Revolutionary Movement) ขบวนการเคลื่อนไหวลักษณะนี้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงสถาบันทางสังคมทั้ง ด้านเศรษฐกิจและด้านการเมือง ซึ่งการเคลื่อนไหวอาจสะท้อนคุณค่าเชิงวัฒนธรรมบางประการของ นักเคลื่อนไหวที่รู้สึกว่าคุณค่าของสถาบันทางการเมืองในขณะนั้น เช่น สถาบันการเมืองที่หักหลังต่อ คุณค่าของประชาธิปไตย แต่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณค่าไม่ใช่เป้าหมายหลัก การเคลื่อนไหวประเภทนี้ พัฒนาขึ้นจากเงื่อนไขของการกีดกันทั้งทางด้านสิทธิมนุษยชนในระบบการเมืองและการกีดกันที่สร้าง ความเหลื่อมล้ำในระบบเศรษฐกิจ การก่อตัวของขบวนการเคลื่อนไหวประเภทนี้มักมาจากการที่คนรุ่น ใหม่มองเห็นทางเลือกใหม่ที่ดีกว่าระบบเดิม ส่งผลให้ระบบเก่าขาดความชอบธรรม สาเหตุโดยทั่วไป มาจากระบบการเมืองที่ไม่สามารถปรับตัวตามสังคมที่เปลี่ยนไป

3) ขบวนการเคลื่อนไหวแนวรื้อถอนด้านอัตลักษณ์ (Identity Radicalism Movement) เป็นขบวนการเคลื่อนไหวที่มีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม ขบวนการเคลื่อนไหวประเภท นี้จะให้ความสนใจอย่างมากกับการรื้อถอนด้านอัตลักษณ์ ระบบความคิด และ คุณค่า ขบวนการ เคลื่อนไหวไม่เพียงแต่เป็นการเผชิญหน้ากับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึง ชุดความคิดต่าง ๆ ที่ครอบงำสังคมอยู่ ขบวนการเคลื่อนไหวประเภทนี้พัฒนาขึ้นจากเงื่อนไขของ ระบบแห่งการเลือกปฏิบัติอันมีรากฐานมาจากทั้งวัฒนธรรมภายในสังคมและวัฒนธรรมการกดขี่ที่มาจากภายนอก (เช่น วัฒนธรรมที่สืบทอดจากยุคอาณานิคม) ประเด็นทางอัตลักษณ์ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ เพศ สัญชาติ และลักษณะเฉพาะบุคคล ซึ่งนำไปสู่การเรียกร้องเสรีภาพและการ ปลดปล่อยเพื่อให้หลุดพ้นจากการกดขี่เหล่านั้น

4) ขบวนการเคลื่อนไหวแนวปฏิวัติสังคม (Social Revolutionary Movement) เป็นการ เคลื่อนไหวที่ไม่เพียงแต่ต้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเท่านั้นแต่ยังต้องการรื้อถอนทั้งโครงสร้าง และวัฒนธรรม ขบวนการเคลื่อนไหวประเภทนี้จึงพัฒนามาจากทั้งปัญหาการกีดกันเชิงโครงสร้างและ วัฒนธรรม ซึ่งอาจรวมถึงประเด็นเรื่องชาตินิยมที่พยายามเคลื่อนไหวเพื่อปลดปล่อยรัฐและสังคมจาก จักรวรรดินิยมต่างชาติ เช่น ขบวนการนักศึกษามาร์กซิสต์ในจีน ขบวนการนักศึกษาอิหร่าน เป็นต้น

โดยที่ Fernández (2014) ได้ศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวของนักศึกษาวัยรุ่นในยุโรปในการประท้วงการเปลี่ยนผ่านบริบทของมหาวิทยาลัยจากมหาวิทยาลัยมวลชนไปสู่บรรษัทมหาวิทยาลัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการบริการและเตรียมแรงงานเข้าสู่โครงสร้างการผลิตแบบ Post-Fordism¹ และได้สรุปสาเหตุที่ทำให้นักศึกษารุ่นใหม่ออกมาประท้วงว่า ทุนนิยมรูปแบบใหม่ได้เข้ามาบีบคานต่อบริบทของมหาวิทยาลัยมากขึ้น มหาวิทยาลัยมวลชนจึงพัฒนาไปสู่บรรษัทมหาวิทยาลัยโดยมีปัจจัยเร่ง คือ การผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานด้านปัญญาประดิษฐ์ การเพิ่มขึ้นของความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างประเทศ ความต้องการแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่มากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้มหาวิทยาลัยกลายเป็นโรงงานผลิตความรู้ที่ไม่มีความมั่นคง ดังนั้นผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจึงเป็นนักศึกษาที่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายด้านศึกษาในปัจจุบันและต้องคำนึงถึงการงานของตัวเองในอนาคต ความกดดันดังกล่าวกลายเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวของนักศึกษาฝ่ายซ้ายเพื่อต่อต้านผลกระทบจากค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา และต่อต้านความเป็นบรรษัทมหาวิทยาลัยไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งมหาวิทยาลัยมวลชนถือว่าเป็นสถาบันที่มีทรัพยากรที่เอื้อต่อการเคลื่อนไหวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยและคณะเอื้อให้เกิดความเป็นอัตลักษณ์หรือผลประโยชน์ร่วมกันของนักศึกษาและเป็นพื้นที่ที่นักศึกษาจะสามารถสะสมทุนทางสังคมได้ สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะเวลาและการใช้ชีวิตของนักศึกษาเอื้อต่อการเกิดองค์การนักศึกษาเพื่อทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของนักศึกษาเอง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่เชิงกายภาพในมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนสร้างความสัมพันธ์ภายในขบวนการนักศึกษาและพัฒนาเครือข่ายของนักกิจกรรมด้วยการเปลี่ยนผ่านบริบทของมหาวิทยาลัยจากมหาวิทยาลัยมวลชนไปสู่บรรษัทมหาวิทยาลัยส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ดังกล่าวของนักศึกษา มันได้เวียนคืนวิถีชีวิตนักศึกษาและพื้นที่การทำกิจกรรมและยังก่อให้เกิดสภาพภาพการทำงานในอนาคตที่ไม่มั่นคง ความกดดันที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลให้ขบวนการนักศึกษาในระยะเปลี่ยนผ่านไปสู่บรรษัทมหาวิทยาลัยมีลักษณะของความเป็นสถาบันต่ำและไม่เป็นทางการเนื่องจากเป็นขบวนการนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นจากความหลากหลาย ยืดหยุ่น ไม่แน่นอน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่นักศึกษาได้รับมีมุมมองที่ต่างกัน ส่งผลให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มมีการตีความบริบททางสังคมและการเมืองที่ต่างกัน แต่ก็ยังคงมีเป้าหมายในการเคลื่อนไหวร่วมกัน คือ (1) ต่อต้านการเรียนแบบหลักสูตรวิชาชีพที่รวบรัดเพื่อผลิตแรงงานเพื่อตอบสนองตลาดโดยตรง และ (2) การ

¹ โครงสร้างการผลิตแบบหลังฟอร์ด คือ ระบบเศรษฐกิจที่เน้นผลิตสินค้าจำนวนมากแต่มีความหลากหลายสำหรับตลาดเฉพาะกลุ่ม ระบบแรงงานสัมพันธ์มีความยืดหยุ่นและการใช้แรงงานมีความเข้มข้นสูง ในขณะที่ความมั่นคงของแรงงานจะน้อยลง ทั้งนี้เมื่อนิยมพัฒนาความก้าวหน้าโดยอาศัยฐานความรู้ การสร้างองค์ความรู้จึงมีบทบาทในฐานะเสาหลักของการสะสมทุน มหาวิทยาลัยจึงเป็นกุญแจทางยุทธศาสตร์ที่กำหนดการเพิ่มผลผลิตที่สำคัญให้กับตลาดโลก ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจในระบบดังกล่าว

ปกป้องพื้นที่ของความรู้และสัญลักษณ์ทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ทั้งสองส่วนนี้ได้รวมเป็นการต่อต้านการแปรรูปมหาวิทยาลัยไปสู่ระบบตลาด

ขณะที่ ชยุตม์ พันธุ์สุวรรณ และ สมศักดิ์ สามัคคีธรรม (2562) ได้ทำการศึกษาการปรับบทบาทของขบวนการนักศึกษาไทยในช่วงความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2549 – 2557 โดยวิเคราะห์ทั้งด้านประเด็นการเคลื่อนไหวองค์กร วิธีการเคลื่อนไหว และพื้นที่ในการเคลื่อนไหว ตลอดจนบริบททางสังคมซึ่งเป็นเงื่อนไขของการปรับบทบาทนั้น พบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้ขบวนการนักศึกษาไทยมีการปรับตัวเกิดจาก 1) การปรับภูมิทัศน์ทางการเมืองของภาคประชาชนในช่วงความขัดแย้งทางการเมือง 2) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร 3) อิทธิพลทางความคิดของนักวิชาการที่มีต่อขบวนการนักศึกษา และ 4) การเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งได้ทำให้องค์กรนักศึกษาที่เป็นทางการมีบทบาทลดลง ส่วนกลุ่มอิสระและเครือข่ายไม่เป็นทางการมีบทบาทเพิ่มขึ้น โดยประเด็นการเคลื่อนไหวมีความหลากหลายและให้ความสำคัญกับประเด็นเชิงอัตลักษณ์มากขึ้น นอกจากนี้รูปแบบการระดมทรัพยากรยังเปลี่ยนมาเน้นการระดมทรัพยากรบุคคลในเชิงคุณภาพและระดมทุนจากสาธารณชน ส่วนด้านยุทธวิธีจะเป็นการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการคัดเลือกประเด็นและความคิดสร้างสรรค์ในการสื่อความหมายเพื่อจุดประเด็นให้สังคมนำไปต่อยอดทางความคิดต่อไป

2.4 การเคลื่อนไหวของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้ศึกษาการเคลื่อนไหวของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ เป็นต้นว่า

กนกรัตน์ เลิศชูสกุล (2560) ได้เสนอไว้ว่าในการแสดงออกทางการเมืองของไทย กลุ่มคนรุ่นใหม่เป็นกลุ่มคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่ากลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นกลุ่มคนชั้นกลางรุ่นใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ไม่มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน แต่ด้วยการมีระบบแนวความคิดแบบเสรีนิยมทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ในประเด็นของความต้องการความเสมอภาค การกระจายอำนาจทางการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มคนรุ่นใหม่รุกขึ้นมาพร้อมเป็นนักเคลื่อนไหว ที่มีมุมมองว่าเป็นสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกตามความต้องการของตนต่อสาธารณะ นอกจากนี้ การเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่สามารถเกิดขึ้นได้จากสถานการณ์หลากหลายด้าน เช่น การเรียกร้องสิทธิสตรี การเรียกร้องสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น โดยที่การเคลื่อนไหวดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนต้องตระหนักถึงและร่วมกันสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และเป็นเรื่องที่มีผลต่อความคิดและการกระทำที่แสดงออกมาของนักเคลื่อนไหว เพื่อให้ได้มาซึ่งความยุติธรรม

ในบริบทของประเทศไทย การเคลื่อนไหวของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ เป็นเรื่องความต้องการทางการเมือง โดยที่ พัชร นิยมศิลป์ (2563) ได้กล่าวว่า นักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่หรือคนรุ่นใหม่ที่มี

ออกมาต่อสู้ทางการเมือง เนื่องจากเกิดความคิดที่ว่าไม่ได้อยู่ในสังคมที่คนรุ่นใหม่ต้องการ จึงมีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการสร้างตัวตนใหม่ในสังคม โดยมีการแสดงออกของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ต่อสถานการณ์ทางการเมืองของไทย ด้วยการใช้การชุมนุมสาธารณะเพื่อสื่อสารความต้องการของตนเอง เพื่อให้เกิดการแนวคิดใหม่ๆ ร่วมกับกับผู้อื่นและเกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มาชุมนุมด้วยกัน ซึ่งแนวคิดการอดทนอดกลั้นให้แก่สังคม และสร้างอัตตาณัติ (autonomy) นั้น ทำให้นักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่รู้สึกถึงการมีตัวตนอยู่ในสังคม สอดคล้องกับ Johnston (2019) ที่ได้รายงานไว้ว่า กลุ่มนักเรียนและวัยรุ่นมักเป็นแนวหน้าในช่วงการประท้วงที่รุนแรง เมื่อพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (social movement) พวกเขาจะเป็นกลุ่มคนที่มีความสามารถในการขับเคลื่อนขบวนการเคลื่อนไหว และเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะเต็มใจรับความเสี่ยงกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น แต่อย่างน้อยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวหรือกระทำสิ่งนั้นแล้ว ทั้งนี้ลักษณะหรือพฤติกรรมของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ให้ความสำคัญคือ การเคลื่อนไหวผ่านการใช้อินเทอร์เน็ต หรือการเคลื่อนไหวทางออนไลน์ ส่วนหนึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายบนสังคมออนไลน์

โดยแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องคือ แนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นแนวคิดของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง (Social Movement) ในบริบทของไทย การเคลื่อนไหวเกิดจากบริบททางสังคมและเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดความไม่พอใจกับคุณภาพที่เป็นอยู่ นำมาซึ่งการลุกขึ้นของนักเคลื่อนไหวเพื่อการเรียกร้องสิทธิหรือสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น ดังการศึกษาของ Earl et al. (2017) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของเยาวชนในสังคม พบว่า กลุ่มนักศึกษามีบทบาทหลักในการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ผ่านรูปแบบการจัด Free Speech Movement หรืออื่น ๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะบริบทของประเทศ โดยการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ยังคงเป็นไปตามแนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ทั้งนี้สาเหตุที่นักศึกษาเข้ามามีบทบาทและเป็นกลายมาเป็นนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ได้เกิดจากความต้องการที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงและเห็นช่องทางที่จะเพิ่มค่าสำคัญของการเคลื่อนไหวผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือการสร้างเครือข่ายสังคมให้มากขึ้น ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่มีความมุ่งมั่นในการเคลื่อนไหวเป็นอย่างมาก และมีจำนวนมากขึ้นตามกาลเวลา จากการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่าด้วยการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนในสิ่งที่ดีกว่าเดิม

การศึกษาของ Wallis and Loy (2021) ได้ศึกษาประสบการณ์ของคนหนุ่มสาวของเยอรมนีที่ได้รับผลกระทบรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่คาดว่าเมื่อเขาเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ ผลกระทบดังกล่าวจะส่งผลกระทบยิ่งขึ้นมากกว่าที่ผู้ใหญ่ในปัจจุบันหรือผู้สูงอายุเผชิญอยู่ทุกวันนี้ จึงนำมาซึ่งการประท้วงครั้งใหญ่และการนัดกันหยุดเรียน เพื่อประท้วงปกป้องสภาพอากาศ หรือเรียกว่าขบวนการ Fridays For Future (FFF) ผู้ศึกษาพบว่า การกระทำเคลื่อนไหวเช่นนี้เกี่ยวข้องกับ

ทฤษฎีด้านจิตวิทยาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการกระทำที่มีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดความยุติธรรมที่ได้กล่าวไว้แล้ว ซึ่งสิ่งที่นักเคลื่อนไหววัยหนุ่มสาวต้องการเกี่ยวข้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือความยุติธรรมที่ควรได้รับเท่ากันกับคนรุ่นก่อน ๆ แต่สถานการณ์ที่ได้เผชิญนั้นกับเป็นต้องพบกับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อคนรุ่นต่อรุ่นอย่างไม่ยุติธรรม เพราะว่าคนวัยหนุ่มสาวกลับต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่รุนแรงกว่า ข้อมูลจาก Intergovernmental Panel on Climate Change [IPCC], 2018 การเคลื่อนไหวแบบ FFF ของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่เป็นลักษณะเช่นเดียวกันกับการนัดหยุดงานของ Greta นักเคลื่อนไหวชาวสวีเดน (Wahlström et al., 2019) เพื่อประท้วงถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม จุดมุ่งหมายของการประท้วงสำหรับคนหนุ่มสาว ขบวนการ Fridays For Future (FFF) เพื่อสร้างความเข้าใจและผลักดันผ่านหลักทางจิตวิทยาให้กับเยาวชนวัย 13-25 ปี ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวเพื่อสิ่งแวดล้อมในการเคลื่อนไหว FFF และเพื่อให้เกิดพฤติกรรมปกป้องสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าประเด็นดังกล่าวเกี่ยวข้องกับมิติของการเคลื่อนไหวในด้านของขบวนการเคลื่อนไหวแนวปฏิรูป ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อให้การมีส่วนร่วมผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

Lund and Nabavi (2008) ได้กล่าวถึงการเคลื่อนไหวเพื่อความยุติธรรมทางสังคมประเด็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ และการเหยียดเชื้อชาติผ่านการเคลื่อนไหวคนหนุ่มสาว จุดเริ่มต้นของการเป็นนักเคลื่อนไหวคนหนุ่มสาวหรือนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ เกิดจากการได้รับประสบการณ์ระหว่างการกดขี่และการต่อต้าน การเหยียดเชื้อชาติถือเป็นประเด็นที่อ่อนไหวในหลายประเทศ จึงการประชุมเพื่อต่อต้านการเหยียดสีผิว หรือ National Youth Anti-racism Network's Annual National Conference in Calgary ซึ่งถือเป็นการต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและความเสมอภาคอีกทางหนึ่ง และเรียกได้ว่าเป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมได้เช่นกัน ซึ่งเป็นขบวนการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับรื้อถอนด้านอัตลักษณ์ ระบบความคิด และคุณค่า เพื่อเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม และระบบความคิด เช่นเดียวกับการศึกษาของ Finn and Momani (2019) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีส่วนร่วมเพื่อการเปลี่ยนแปลงในตะวันออกกลาง ซึ่งต้นเหตุของการเคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของการของการอพยพย้ายถิ่นในหมู่เยาวชนอาหรับในแคนาดา ซึ่งเป็นหนึ่งในบทบาทของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่อาหรับในการระดมพลเมืองต่อต้านระบอบเผด็จการในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างขีดความสามารถของพลเมืองด้วยการสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้นในสังคม การเคลื่อนไหวในครั้งนี้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และเป็นกลุ่มที่มีความสามารถ พร้อมรับความท้าทาย ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-29 ปี และสิ่งที่หล่อหลอมประชากรที่สำคัญคือ ผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อน โรงเรียน รวมถึงระบบยุติธรรมสำหรับเยาวชน สวัสดิการสังคมและนโยบายด้านแรงงาน กองทัพและหน่วยงานด้านการป้องกัน อุตุศาสตร์สื่อและความ

บันเทิง ซึ่งนักเคลื่อนไหวเหล่านี้ถ่ายทอดผ่านการระดมพลทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ เป็นไปตามแนวคิดการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดขบวนการทางสังคมข้ามชาติที่เกิดขึ้นใหม่และการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวลักษณะนี้จะมีตัวแทน ซึ่งเป็นผู้ที่ที่มีประสิทธิภาพในการระดมคนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านการใช้อาชกรรมและการปฏิบัติที่ปลุกฝังความหวังให้กับผู้อื่น โดยการเมืองของนักเคลื่อนไหวเยาวชนเป็นรูปแบบของการอุปมาอุปไมย ตราบเท่าที่พวกเขาต้องการ ซึ่งเป็นการกระทำบนพื้นฐานของหลักการของความเป็นมนุษย์ ถึงแม้จะไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มคนในวัยผู้ใหญ่ที่ยังคงยอมรับระบอบเผด็จการ แต่การเคลื่อนไหวของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ยังคงดำเนินการตามอุดมการณ์และยังคงที่จะมีความกระตือรือร้นและความมุ่งมั่นต่อการสร้างสังคมที่ดีขึ้น

2.5 อารมณ์และภาวะจิตใจของนักเคลื่อนไหว

การทำงานเพื่อขับเคลื่อนสังคมที่มีความยากลำบากสามารถสร้างความกดดัน ดึงเครียด โกรธ หรือผลกระทบทางอารมณ์และภาวะจิตใจอื่น ๆ ได้ เห็นได้จากงานที่ศึกษาเป็นต้นว่า

Carstensen et al. (2006) ระบุว่าความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Levenson et al. (1991) และ Diener et al. (1985) ที่แสดงให้เห็นว่าความเข้มข้นทางอารมณ์ลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น

โดยผู้เข้าร่วมการประท้วงที่มีอายุน้อยกว่า จะแสดงออกทางอารมณ์มากขึ้น ซึ่งบางครั้งนำไปสู่ความรุนแรงหรือการยั่วยุที่กระตุ้นและก่อให้เกิดการตอบโต้ที่รุนแรง เช่น การประท้วงในโซเวโต (Soweto) ประเทศแอฟริกาใต้ที่ได้กระจายไปยังหลายเมือง ซึ่งการประท้วงส่วนใหญ่ผู้นำโดยนักเรียนมัธยมปลายที่เคลื่อนไหวเพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษาที่กำหนดให้หลักสูตรต้องสอนในภาษาแอฟริกัน การประท้วงเพื่อแสดงความคับข้องใจและความโกรธของนักเรียนชาวแอฟริกาใต้พื้นเมืองที่ได้ขยายตัวเป็นการต่อต้านระบอบการแบ่งแยกสีผิวอย่างรวดเร็ว โดยมีนักเรียนที่เป็นสมาชิกของขบวนการคนผิวดำในมหาวิทยาลัยทำให้แผนการประท้วงอย่างสันติกลายเป็นเหตุการณ์ทางการเมือง และทำการกระจายข่าวในวงกว้างที่ก่อให้เกิดความเชื่อในกลุ่มนักเรียนว่าความเฉยเมยของคนรุ่นเก่าเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา และพวกเขามีหน้าที่ทำลายความเฉยเมย ดังนั้น เมื่อตำรวจเริ่มใช้ความรุนแรง จึงก่อให้เกิดปฏิกิริยาความรุนแรงอย่างรวดเร็วในกลุ่มผู้ประท้วง และนำไปสู่การจลาจล และทวีความรุนแรงของการประท้วง เกิดการเผชิญหน้า สร้างความเสียหายให้กับสถานที่และทรัพย์สินต่าง ๆ ด้วยการจุดไฟเผาสัญลักษณ์ของการแบ่งแยกสีผิว เช่น อาคารราชการ ธุรกิจสีขาว รถประจำทาง โรงเรียน และร้านค้า เหตุการณ์จลาจลในครั้งนี้เป็นจุดเปลี่ยนในการต่อต้านการแบ่งแยกสีผิวของแอฟริกาใต้ เช่นเดียวกับเหตุการณ์การประท้วงการปกครองตนเองของฮ่องกงที่นำโดยนักศึกษา มีการเผชิญหน้ากันบนท้องถนนระหว่างกลุ่มนักศึกษาและตำรวจซึ่งมีอารมณ์และความรุนแรงสูงในการเผชิญหน้า ฝ่ายนักศึกษาของขบวนการเคลื่อนไหวดังกล่าวได้บุกโจมตีอาคารสถานี

บัญญัติของฮองกง ทำให้อาคารรัฐสภาเสียหาย ทำลายทรัพย์สิน และทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มนักศึกษากับกลุ่มเคลื่อนไหวสายกลางซึ่งมีอายุมากกว่า (Johnston, 2019)

จากเหตุการณ์ประท้วงดังกล่าว รวมทั้งเหตุการณ์การประท้วงในเฟอร์กูสัน รัฐมิสซูรี สหรัฐอเมริกา ในเดือนสิงหาคม 2014 จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการขยายตัวของความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเผชิญหน้ากับกองกำลังควบคุมทางสังคมมีแนวโน้มว่านักเคลื่อนไหวที่อายุน้อยกว่าจะอยู่แถวหน้า หรือนำคนหนุ่มสาวที่ไม่รู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นให้เข้ามาต่อสู้ (Bloom & Frampton, 2020) ดังนั้นการตอบสนองทางอารมณ์จึงเป็นข้อพิสูจน์ถึงการฝึกอบรมและวินัยของนักเคลื่อนไหวที่เป็นคนรุ่นใหม่ (Johnston, 2019)

นอกจากนี้ Uluğ and Acar (2018) ได้ศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังการประท้วงเรื่อง Gezi Park ในตุรกี พบว่าผู้ชุมนุมมีการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด 3 ระดับ โดยที่แต่ละระดับมีทั้งการเปลี่ยนแปลงในทางบวก (gain) และทางลบ (loss) ได้แก่ 1) ระดับบุคคล (Individual level) โดยการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลทางบวก คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น มีความหวัง และไม่รู้สึกลดเดี๋ยวอีกต่อไป อีกด้านหนึ่งความเปลี่ยนแปลงทางลบคือ หลังจากสามปีผ่านไป กลับรู้สึกสิ้นหวัง เพราะสถานการณ์ภาพรวมตุรกีที่แย่กว่าเดิม 2) ระดับกลุ่ม (Group level) ความเปลี่ยนแปลงในระดับกลุ่มในทางบวก คือ เห็นอกเห็นใจการเคลื่อนไหวของกลุ่มอื่นมากขึ้น กลุ่มประท้วงอื่นได้รับการมองเห็นมากขึ้น ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงในทางลบ คือ เมื่อได้รับความสนใจก็ยิ่งตกเป็นเป้าความรุนแรงมากขึ้น 3) ระดับสังคม (Societal level) การเปลี่ยนแปลงในระดับสังคมทางบวก คือ มีการตระหนักถึงประเด็นปัญหาของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มขึ้น และเปิดรับฟังกลุ่มอื่นเพิ่มขึ้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงระดับสังคมในทางลบ คือ แม้การประท้วงจะสำเร็จ Gezi Park ไม่ถูกทำลาย แต่ก็ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงอะไร นโยบายรัฐบาลยังมีแนวทางเดิม แต่กลุ่มประท้วงได้รับแรงกดดันจากรัฐบาลเพิ่มขึ้น ทำให้คนไปร่วมน้อยลง รวมถึงเกิดการแบ่งแยกทางสังคมร่วมด้วย

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์

บุคคลในแต่ละช่วงวัยมีพัฒนาการอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ โดยมีความสัมพันธ์กันระหว่างการกระตุ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ทั้งนี้ การเกิดภาวะชะงักงัน (Fixation) ของพัฒนาการในช่วงวัยใดช่วงวัยหนึ่ง อาจส่งผลต่อพัฒนาการในช่วงวัยต่อไปได้

3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

เพียเจต์ (Jean Piaget) ได้แบ่งพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ ความคิดหรือสติปัญญา ออกเป็น 4 ระยะ ตามลำดับ (Piaget, 1969) ดังนี้

1. **ระยะประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensory-Motor Stage)** เป็นพัฒนาการทางสติปัญญาเริ่มตั้งแต่วัยแรกเกิด ถึงอายุ 2 ปี โดยใช้ประสาทรับสัมผัสและตอบสนองสิ่งเร้าและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม พฤติกรรมของเด็กช่วงวัยนี้จะใช้การเคลื่อนไหวของอวัยวะในร่างกายเป็นส่วนใหญ่

2. **ระยะเตรียมการคิด ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage)** เป็นพัฒนาการทางสติปัญญาของช่วงวัยเด็กตอนต้นอายุ 2 ปี ถึง 7 ปี ซึ่งถือว่าตนเองเป็นศูนย์กลางของสังคม จึงเอาแต่ใจตนเอง ขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ไร้เหตุผล แต่สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น เข้าใจความหมายของจำนวน และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

3. **ระยะปฏิบัติการคิดด้านรูปธรรม (The Concrete Operation Stage)** เป็นพัฒนาการทางสติปัญญาของช่วงวัยเด็กอายุ 7 ปี ถึง 11 ปี ในช่วงวัยนี้ เด็กสามารถใช้ความคิดด้วยเหตุผลได้ดีขึ้น เข้าใจในเหตุของการเปรียบเทียบของสิ่งต่าง ๆ และสามารถจัดรวมหรือแยกประเภทของวัตถุที่มีความแตกต่างกันได้ เป็นระยะที่เด็กสามารถนำความรู้ หรือประสบการณ์ในอดีตมาแก้ปัญหาในเหตุการณ์ใหม่ๆ ได้ มีการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) แต่ปัญหาหรือเหตุการณ์นั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม ส่วนปัญหาที่เป็นนามธรรมนั้นเด็กยังไม่สามารถแก้ได้

4. **ระยะปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operation Stage)** เป็นพัฒนาการของเด็กวัยรุ่นอายุ 11 ปี ถึง 15 ปี ช่วงวัยนี้เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้จากรูปธรรมและนามธรรม เริ่มมีวิธีการคิดคล้ายวัยผู้ใหญ่ สามารถคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรม สามารถแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการหลายๆ อย่าง รู้จักทดลอง รู้จักใช้เหตุผล เริ่มมีความคิดแบบผู้ใหญ่ คือ สามารถทำงานที่ต้องใช้สติปัญญาอย่างสลับซับซ้อนได้ นักจิตวิทยาเชื่อว่า การพัฒนาความเข้าใจจะพัฒนาเรื่อยไปจนกระทั่งเข้าสู่วัยชรา

โดยกระบวนการทางสติปัญญา ประกอบด้วย 1) การซึมซับ (Assimilation) เป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลเมื่อมีการรับข้อมูลจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เป็นการรับเหตุการณ์ใหม่ เรื่องราวใหม่และประสบการณ์ใหม่เข้ามาเก็บสะสมไว้เพื่อสร้างเป็นโครงสร้างทางความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป 2) การปรับและจัดระบบ (Accommodation) คือกระบวนการความคิดของบุคคลที่เป็นการปรับความรู้ ความเข้าใจจากประสบการณ์เดิมในอดีตให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ที่รับเข้ามา หรือเป็นการเปลี่ยนแนวความคิดเดิมของบุคคลให้สอดคล้องกับแนวคิดใหม่จนเกิดเป็นพฤติกรรมใหม่ 3) การเกิดความสมดุล (Equilibration) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนของการปรับและการจัดระบบ หากบุคคลสามารถปรับกระบวนการทางความคิดจากอดีตผสมผสานเข้ากับปัจจุบันได้อย่างดี จะเกิดเป็นความสมดุลขึ้น แต่หากบุคคลไม่สามารถปรับ

กระบวนการทางความคิดจากอดีตและปัจจุบันเข้ากันได้ จะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาขึ้นในตัวบุคคล

ทั้งนี้ การพัฒนาบุคคลตามทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์ต้องใช้ระยะเวลายาวนาน และต้องเป็นไปตามลำดับทั้ง 4 ขั้นตอน ไม่สามารถข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งได้ โดยที่แต่ละบุคคลอาจจะบรรลุความสามารถในการคิดโดยใช้ระยะเวลาแตกต่างกัน บางคนอาจจะบรรลุความสามารถในการคิดได้ตั้งแต่อายุ 14 ปี แต่บางคนอาจจะอายุ 15 ปี บางคนอาจจะอายุ 20 ปี หรือ 25 ปี ก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับการมีวุฒิภาวะของแต่ละบุคคล รวมถึงวุฒิภาวะของระบบประสาทที่จะทำให้บุคคลอยู่ในสังคมได้ ดังนั้น ความสามารถทางการคิดของบุคคล จึงขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ องค์ประกอบต่าง ๆ ทางด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจะมีส่วนช่วยให้บุคคลได้รู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันเป็นการพัฒนาการทางด้านความคิดของบุคคลนั่นเอง

3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน

อีริก อีริกสัน (Erik Erikson) ได้ศึกษาพัฒนาการของเด็ก และได้แบ่งพัฒนาการตามความต้องการทางสังคมของบุคคล (Psychosocial Sage) ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 80 ปี ตามการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและสมอง โดยแบ่งออกเป็น 8 ระยะเวลา (Erikson, 1993, 1994) ดังนี้

1. ระยะเวลาเชื่อใจไว้วางใจกับระแวงไม่ไว้วางใจ (Trust vs. Mistrust) อายุ ตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี เป็นช่วงวัยทารกซึ่งต้องการแม่หรือผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลเอาใจใส่ ถ้าเด็กได้รับความรัก ความอบอุ่น การดูแลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กพัฒนาความไว้วางใจและรู้สึกปลอดภัย ขณะที่เด็กที่ไม่ได้รับความรัก ความอบอุ่น การดูแลที่ต่อเนื่อง อาจทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจ ระแวง และวิตกกังวล ส่งผลให้ไม่มีความมั่นใจ ไม่ไว้วางใจในตัวบุคคลอื่น เกิดความรู้สึกหวาดกลัว ดังนั้น พัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ จึงขึ้นกับความสัมพันธ์ของเด็กกับแม่

2. ระยะเวลาที่มีความอิสระกับความสงสัยไม่แน่ใจ (Autonomy vs. Doubt) อายุ 1-3 ปี วัยเด็กตอนต้น เป็นช่วงวัยที่เด็กเริ่มช่วยตัวเองได้บ้าง สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ ถ้าพ่อแม่ให้การสนับสนุน กระตุ้นให้เด็กรู้จักช่วยตนเอง จะทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) ในทางตรงข้าม เด็กที่ถูกควบคุม ไม่ได้รับโอกาสทำสิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ จะขาดความภาคภูมิใจในตนเอง และสงสัยความสามารถของตนเอง

3. ระยะเวลาที่มีความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) อายุ 4-6 ปี เป็นระยะที่เด็กเป็นตัวของตัวเอง มีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวและบุคคลอื่นมากขึ้น มีความคิดริเริ่ม มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และพัฒนาทักษะใหม่ๆ ส่งผลต่อพฤติกรรมเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ถ้าพ่อแม่สนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมที่พัฒนาทักษะต่าง ๆ มีความคิดริเริ่ม ส่วนเด็กที่ถูกพ่อแม่ควบคุม จะทำให้เด็กรู้สึกว่าการทำผิด และขาดความคิดริเริ่ม

4. ระยะเวลาความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกมีปมด้อย (Industry vs Inferiority) อายุ 6-12 ปี เป็นระยะที่เด็กมีทักษะทางร่างกายและสังคมมากขึ้น สามารถมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ จึงทำให้เพื่อนและโรงเรียนมีความสำคัญสำหรับเด็กวัยนี้ หากเด็กได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อน จะทำให้เด็กมีความขยันหมั่นเพียร และมั่นใจในความสามารถของตนเอง แต่เด็กที่ถูกจำกัดความคิดริเริ่ม ได้รับคำติมากเกินไป จะเกิดความรู้สึกต่ำต้อย ไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง เกิดความรู้สึกต่ำต้อย

5. ระยะเวลาการมีอัตลักษณ์ของตนเองกับความไม่เข้าใจตนเอง (Identity vs. Role Diffusion) อายุ 12-18 ปี เป็นช่วงวัยรุ่นที่มีความสับสนในบทบาทและพัฒนาความรู้สึกตระหนักรู้ (Self-awareness) และค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองผ่านการค้นหาค่านิยม ความเชื่อ และเป้าหมาย โดยเลียนแบบจากบุคคลที่ตนเองนับถือยกย่อง จึงทำให้เพื่อนและบุคคลต้นแบบมีความสำคัญกับเด็กในช่วงวัยนี้ ถ้าเด็กไม่เข้าใจตนเอง จะเกิดการสับสน พบกับความขัดแย้ง และประสบการณ์ล้มเหลวในการทำงาน

6. ระยะเวลาใกล้ชิดสนิทสนมกับความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง (Intimacy vs. Isolation) อายุ 21-25 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ใช้ชีวิตแบบผู้ใหญ่ มีความสนใจเพศตรงข้ามเพื่อหาคู่ครอง เริ่มทำงานเพื่อประกอบอาชีพ สร้างหลักฐาน สร้างครอบครัว มีความรักความผูกพัน โดยบุคคลที่สามารถพัฒนาการรู้จักตนเอง (Self-identity) ได้ดี จะพัฒนาความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี แต่ถ้าล้มเหลว จะทำให้บุคคลนั้นแยกตัวออกจากสังคม เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว และด้อยค่าในตนเอง

7. ระยะเวลาให้กำเนิดและเลี้ยงดูบุตรกับการใส่ใจอยู่กับตนเอง (Generativity vs. Stagnation) อายุตั้งแต่ 20-50 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่และวัยกลางคน เป็นระยะที่แต่ละบุคคลมีครอบครัว มีบุตร และต้องเลี้ยงดูบุตรด้วยความรัก ความเอาใจใส่ รู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ปัญหาครอบครัว ปัญหาที่ขัดแย้งกับโลกภายนอก โดยที่ความเชื่อมั่นในความสามารถของวัยผู้ใหญ่เป็นผลจากการผ่านขั้นตอนของพัฒนาการตามลำดับ หากไม่สำเร็จ จะส่งผลให้บุคคลนั้นสนใจแต่ตนเอง ใฝ่หาความสุขเฉพาะตน และอยู่ในโลกของตนและยึดติด (Stagnation)

8. ระยะเวลาความมั่นคงทางจิตใจกับความสิ้นหวัง (Integrity vs. Despair) อายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป เป็นระยะเริ่มเข้าสู่วัยชรา เป็นวัยของการยอมรับความจริงของชีวิต และเริ่มหันกลับไปมองอดีตที่ประสบความสำเร็จในชีวิต เกิดความรู้สึกพึงพอใจ ตระหนักรู้ในตนเอง รู้สึกคุณค่าของตน เข้าใจบุคคลอื่น สังคม แต่ถ้ามองว่าชีวิตที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จ จะเกิดความรู้สึกสูญเสีย ท้อแท้ สิ้นหวัง

4. การวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ

การทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาประสบการณ์ของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ ทั้งประสบการณ์ที่ได้รับ การก้าวข้ามความยากลำบากต่าง ๆ และความสามารถที่จะดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่อไปเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม โดยเป็นการศึกษาเพื่อให้เข้าใจว่าคนกลุ่มนี้ เกิดความคิดความรู้สึกอย่างไรบ้าง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยและหลักการแนวคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพ

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาเพื่อเข้าใจปรากฏการณ์ การกระทำของมนุษย์ และสิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ โดยไม่เชื่อว่ามีความคิดหรือวิธีการหนึ่งเดียวที่อธิบายความจริงได้ชัดเจน ต้องอาศัยการสังเกตและการวิเคราะห์ตีความเพื่อทำความเข้าใจ โดยนักวิจัยจะต้องเลือกรูปแบบวิธีที่เห็นว่าจะเหมาะสมในการแสวงหาความจริงของประเด็นที่ต้องการจะศึกษา การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความจริงที่มีใช้เพียงอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (cause and effect explanation) และการตีความหมายบนข้อมูลที่วัดได้เท่านั้น แต่เน้นการมองให้เห็นเป็นภาพรวมของปรากฏการณ์ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีผู้วิจัยเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล มีสมมติฐานที่ยืดหยุ่น สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม และสามารถเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลได้พร้อมกันในสภาพการณ์ที่เป็นธรรมชาติ (ชาย โปธิสิตา, 2556) ข้อมูลที่ใช้ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพจะอยู่ในรูปแบบถ้อยคำ ข้อความ ปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมไปถึงพฤติกรรมของบุคคล เนื่องจากงานวิจัยเชิงคุณภาพต้องการศึกษาความจริงในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็น มนุษย์ สังคม และวัฒนธรรม โดยจะให้ความสำคัญกับความรู้สึกนึกคิด คุณค่าของบุคคล การให้ความหมาย ค่านิยม และอุดมการณ์ของบุคคลอย่างลึกซึ้ง โดยผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นได้เรื่อย ๆ จนกว่าข้อมูลจะมีความอิ่มตัว

จุดแข็งของการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจความหมายตามจริงของกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษา สามารถศึกษาเชิงลึกเพื่อความเข้าใจปรากฏการณ์ที่มีความเฉพาะเจาะจง และสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่มีความซับซ้อนให้เข้าใจได้ กระบวนการมีความยืดหยุ่น ผู้วิจัยสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2561)

4.2 การวิเคราะห์แนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Interpretative phenomenological analysis: IPA)

การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (Interpretative Phenomenological Analysis; IPA) เป็นการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคลและความหมายที่บุคคลให้

เกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง มุ่งทำความเข้าใจว่าปรากฏการณ์หนึ่ง ๆ สภาวะการหนึ่งมีความหมายอย่างไรต่อผู้เข้าร่วมวิจัย การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความจึงเหมาะสำหรับการศึกษาปรากฏการณ์ที่ยังไม่ค่อยถูกศึกษา มีความสลับซับซ้อน มีลักษณะเป็นกระบวนการ และเกี่ยวข้องกับเรื่องของ อารมณ์ความรู้สึก (ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล, 2562a)

กระบวนทัศน์การวิจัย (Paradigm) ของ IPA อยู่บนฐานความเชื่อแบบ รั้งสรรคนิยม-นัยนิยม (Contextualism-Interpretivism) โดยปรัชญาการวิจัยแบบ IPA เชื่อว่า ภาววิทยา (Ontology) หรือธรรมชาติของความจริงนั้นมีหลากหลาย แตกต่างไปตามบริบทและการรับรู้ และไม่เชื่อในอัตวิสัยว่ามีความจริงแท้ที่สมบูรณ์หนึ่งเดียว แนวทางในการเข้าถึงความจริงหรือญาณวิทยา (Epistemology) ของแนวคิดนี้เป็นแบบ รั้งสรรคนิยม (Subjectivism) เนื่องจากเชื่อว่าธรรมชาติของความจริงผันแปรตามบริบท จึงต้องอาศัยการเจตจำ (intentionality) กับประสบการณ์หรือความจริงนั้น จากนั้นจึงใช้ภาษาสะท้อนความจริงที่เกิดขึ้น IPA ให้ความสำคัญกับภาษา เนื่องจากเป็นสิ่งสะท้อนอัตวิสัยของทั้งผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัยเอง (ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล, 2562a) จึงทำให้แนวคิดนี้เชื่ออีกว่าคุณวิทยา (Axiology) หรือบทบาทของค่านิยมส่วนตัวของผู้วิจัย ไม่สามารถกำจัดได้อย่างสมบูรณ์ (Value-bracketed) ดังนั้นสิ่งที่ผู้วิจัยพึงกระทำจึงเป็นการตระหนักรู้ ละเอียด และนำมาใช้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจข้อมูล วิธีวิทยา (Methodology) ของ IPA นั้นมองสรรพสิ่งในแง่ของสิ่งที่มีผลกระทบต่อกันและกันในเชิงปฏิสัมพันธ์ ไม่อาจแยกสิ่งที่เป็นเหตุและผลจากกันได้อย่างชัดเจนเด็ดขาด เป้าหมายของการวิจัยจึงเป็นการตีความเพื่อทำความเข้าใจความหมายของสิ่งศึกษาไม่ใช่การพิสูจน์ความจริงสิ่งแท้หรือเหตุและผลที่เป็นความสัมพันธ์แบบเส้นตรง (ชาย โทธิสิตา, 2556)

IPA มีรากฐานมาจาก 3 ฐานคิดเชิงทฤษฎี คือ ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) อรรถปริวรรตศาสตร์ (Hermeneutics) และการศึกษาเฉพาะบุคคล (Ideography) โดยผู้ที่เสนอระเบียบวิธีวิจัยนี้คือ Jonathan A. Smith ศาสตราจารย์ทางด้านจิตวิทยา โดยเริ่มใช้ในงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาสุขภาพ (Health Psychology)

ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เป็นแนวคิดเชิงปรัชญาในการศึกษาประสบการณ์ของมนุษย์ Husserl (1936) เสนอว่าในการทำความเข้าใจประสบการณ์ของมนุษย์ควรศึกษาตามที่มันปรากฏต่อบุคคลนั้น โดยประสบการณ์ของมนุษย์มีลักษณะพื้นฐาน 2 ประการซึ่งมีความสัมพันธ์กัน คือ สิ่งที่ถูกรับรู้ (noema) และ การให้ความหมายต่อการรับรู้ (noesis) แนวคิดที่ IPA อิงมาจากปรากฏการณ์วิทยา คือการที่ IPA มีจุดมุ่งหมายที่จะทำความเข้าใจปรากฏการณ์จากมุมมองของผู้ที่มีประสบการณ์ในปรากฏการณ์นั้น โดยมีฐานความเชื่อเชิงปรัชญาตามแนวคิดสังคมนิยมเชิงวิพากษ์ (critical realism) ที่เชื่อว่ามีความจริงของปรากฏการณ์เป็นความจริงที่เป็นจริงในบริบทเฉพาะนั้น ๆ แม้ว่าจะไม่สามารถเข้าถึงได้โดยสมบูรณ์แต่อาจทำได้ผ่านการทำความเข้าใจประสบการณ์ของผู้ที่ประสบ

อรรถปริวรรตศาสตร์ (Hermeneutics) หรือการตีความ โดยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (Hermeneutic Phenomenology) ของ Heidegger et al. (1962) ซึ่งมองว่าบุคคลเป็นผลผลิตทางสังคมและวัฒนธรรมในโลกที่มีอยู่ก่อน บุคคลจะไม่สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้โดยปราศจากการตีความจากสิ่งที่บุคคลมีมาก่อนหรือรู้มาก่อน (fore-conception) ซึ่งแฝงอยู่ในการรับรู้ของบุคคล IPA จึงให้ความสำคัญกับบทบาทของการตีความในการทำความเข้าใจประสบการณ์ของบุคคล แต่ในบางครั้งที่แม้บุคคลจะมีการตีความแล้วแต่ก็ไม่สามารถทำความเข้าใจประสบการณ์ของตนเองได้อย่างเต็มที่ หรือไม่สามารถสื่อสารประสบการณ์นั้นได้อย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจึงมีหน้าที่ในการตีความหรือพยายามทำความเข้าใจปรากฏการณ์นั้นจากมุมมองของบุคคลนั้น กระบวนการเช่นนี้ของ IPA เรียกว่า การตีความสองชั้น (double hermeneutics) โดยในกระบวนการนี้ผู้วิจัยมีหน้าที่หลักคือการเป็นกระบอกเสียงให้กับประสบการณ์ (give voice) และทำความเข้าใจประสบการณ์นั้น (make sense) (Larkin et al., 2006)

การศึกษาเฉพาะบุคคล (Ideography) IPA ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำความเข้าใจไปอ้างอิงในระดับประชากร แต่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์หรือประสบการณ์ที่เฉพาะเจาะจงในเชิงลึก ศึกษาในรายละเอียดในระดับบุคคลแล้วจึงนำมาศึกษาทั้งความเหมือนและความแตกต่างระหว่างแต่ละกรณี จากนั้นจึงสร้างเป็นข้อสรุปที่จำเพาะเจาะจงต่อบริบทที่ปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้น (ชมพูนุทศรีจันทร์นิล, 2562a)

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ IPA จะเป็นกระบวนการทำงานกับข้อมูลดิบจากการสัมภาษณ์หรือจากการจดบันทึก โดยให้ความสำคัญกับสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลพยายามที่จะแสดงออกถึงเหตุการณ์หรือประสบการณ์ และพิจารณาจากข้อมูลว่ามีใจความ สำคัญอย่างไร (Reid et al., 2005) เพื่อศึกษาว่า ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลเป็นอย่างไร และผู้ให้ข้อมูลเข้าใจ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง ในส่วนของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มบุคคลที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาไม่จำเป็นต้องมีปริมาณที่มาก แต่ให้ความสำคัญกับลักษณะคุณสมบัติตรงตามที่คุณสมบัติที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา รวมถึงคุณภาพของข้อมูลนั้นก็ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็น ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเข้าถึงและเก็บรวบรวมข้อมูล ประสบการณ์ของตัวผู้วิจัยเองในการที่จะทำความเข้าใจและถ่ายทอดออกมาได้ตรงกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลด้วย ในการทำวิจัยแบบ IPA ผู้วิจัยต้องตระหนักถึงบทบาทที่เป็นกลาง เข้าใจถึงลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของบุคคล รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล ด้วยความจริงใจ พร้อมกับส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสที่จะเล่าถึงประสบการณ์เรื่องราวของตนได้อย่างอิสระ (Harper & Thompson, 2011) ผู้วิจัยต้องคำนึงเสมอว่าในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลนั้น ไม่ได้มุ่งหวังเพื่อการหาข้อเท็จจริง แต่เน้นที่การค้นหาความหมายที่บุคคลมีต่อประสบการณ์ที่เกิดขึ้น หรือปรากฏการณ์มีผลกับบุคคลอย่างไร เนื่องจากแนวคิดและวิธี

การศึกษาสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีแนวปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ ในการศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ในครั้งนี้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมไม่พบงานที่ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวโดยตรง งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยพบเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

กัญชรส แปนเมือง และคณะ (2564) ศึกษา ปัจจัยของการสร้างความเมตตา กรุณาต่อตนเองของนักเคลื่อนไหวที่เผชิญอุปสรรคในสังคมไทย โดยมีนักเคลื่อนไหวในสังคมไทยด้านการเมือง ด้านสิทธิมนุษยชน และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเมตตา กรุณาต่อตนเองของนักเคลื่อนไหวที่เผชิญอุปสรรคในสังคมไทย แบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง การควบคุมตนเอง การสะท้อนตนเอง การมองโลกในแง่ดี และความเห็นอกเห็นใจ และ 2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมและตัวแบบ และปัจจัยสถานการณ์ ได้แก่ ภาวะวิกฤต

สมชัย ภัทรธรรณันท์ (2563a) ศึกษา ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจากมุมมองของแนวคิดการให้ความหมาย โดยมีการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของขบวนการ ด้วยการศึกษาคำให้ความหมายของขบวนการดังกล่าว พบว่า 1) กระบวนการให้ความหมายและแนวคิดการให้ความหมายของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม และการให้ความหมายหลัก เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจกระบวนการที่สร้างแรงบันดาลใจและสร้างความชอบธรรมให้กับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม 2) แนวคิดการจัดวางการให้ความหมาย ทำให้สามารถวิเคราะห์เชิงประจักษ์ได้ว่ากระบวนการที่การปฏิบัติการและเหตุการณ์กลายเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาหรือไม่ปรารถนา ต้นทุนสูงเกินไปหรือเสี่ยงเกินไปหรือไม่ 3) กระบวนการให้ความหมายมีบทบาทสำคัญต่อโอกาสทางการเมือง และทรัพยากร

สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล (2563) ศึกษาการเคลื่อนไหวทางสังคมในยุคดิจิทัล โดยมีดิจิทัลเป็นสื่อกลางที่สามารถเข้าถึงผู้คนได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง และมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตและการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มคนในปัจจุบัน โดยเฉพาะสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two - way Communication) ทำให้ผู้รับสารสามารถเปลี่ยนสถานะเป็นผู้ส่งสารได้ จึงมีลักษณะการส่งเสริมการรวมกลุ่มกันทางสังคมและการร่วมมือกันในการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเป็นกาลเฉพาะในโลกเสมือนจริง ส่งผลให้การเคลื่อนไหวทางสังคมในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม สามารถเกิดได้ง่ายกว่าการเคลื่อนไหวทางสังคมในยุคสื่อสารมวลชนในอดีต

ประณามารณ์ ศิริยอด และคณะ (2562) ศึกษาเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวทางสังคมของ เพนกวิน และเนติวิทย์ ซึ่งมีรูปแบบการเคลื่อนไหวและเนื้อหาที่แตกต่างกัน คือ เพนกวินมีรูปแบบการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ และการเผชิญหน้ากับรัฐโดยตรง และต่อสู้บนหลักสิทธิ ขณะที่เนติวิทย์เคลื่อนไหวผ่านการเขียนหนังสือ การแปลหนังสือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและต่อสู้อยู่บนหลักของเสรีภาพ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน รวมทั้งปัญหารอบตัว นอกจากนี้ยังพบว่าประเด็นด้านการศึกษาที่เพนกวินและเนติวิทย์เคลื่อนไหว มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพภายใต้ การเมืองระบอบประชาธิปไตย ที่เป็นการเรียกร้องสิ่งที่ประชาชนควรจะได้รับ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่ ประชาชนพึงได้รับหรือเสรีภาพที่ ประชาชนสามารถเลือกได้

สำหรับงานในต่างประเทศพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประสบการณ์ทางด้านจิตใจ ของนักเคลื่อนไหวเฉพาะกลุ่มอย่างการเคลื่อนไหวเพื่อรณรงค์ประเด็นการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และ การศึกษาการพัฒนาและเรียนรู้ของเยาวชนในผ่านบริบทการเคลื่อนไหวทางสังคม

Strauss Swanson and Szymanski (2020) ได้ศึกษาถึงบทบาทการผันตัวเป็นนักเคลื่อนไหวรณรงค์ด้านสิทธิสตรีของผู้หญิงที่เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้น ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการเรียกคืนความมั่นใจและพลังอำนาจของตนเอง รู้สึกถึงการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม การพัฒนาความสัมพันธ์กับคนรอบตัว รวมไปถึงการเสริมสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาให้แก่คนในสังคม แต่ในขณะเดียวกันการเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวรณรงค์นั้นก็มีความท้าทายที่ต้องพบเจอ ไม่ว่าจะเป็น การต้องเผชิญหน้ากับปัญหาที่กระทบใจอยู่ตลอด การรู้สึกว่ามีปัญหาอยู่ทุกที่ไม่ว่าจะที่ไหน พบกับความท้อแท้หมดไฟ ความเหนื่อยล้าและผิดหวัง

Kirshner (2007) มีการศึกษากิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมของเยาวชนในบริบทของการมีส่วนร่วมสำคัญในการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เข้าร่วม เช่น ความรู้ความเข้าใจ การเรียนรู้ การพัฒนาพลเมือง และการเคลื่อนไหวทางสังคม พบว่ากิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อเป็นแปลงสังคมของเยาวชนนั้น เป็นสภาพแวดล้อมที่มีส่วนสำคัญสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนา เยาวชนได้มีส่วนร่วมกับความสนใจและได้ใช้ทักษะของตนเพื่อมีส่วนร่วม ทำให้เรียนรู้การบรรลุเป้าหมายที่ไม่เอาเอื้อมถึงได้ด้วยตนเอง โดยการมีส่วนร่วมและการสื่อสารกันระหว่างคนหนุ่มสาวภายในกิจกรรมการรณรงค์เหล่านี้ ทำให้พวกเขาได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากกลยุทธ์ มุมมอง และการให้คำปรึกษาของผู้ใหญ่ที่เอาใจใส่ ในส่วนของลักษณะของกิจกรรมการเคลื่อนไหวนั้นก็เป็นการรอบที่แสดงให้เห็นถึงทิศทางสำหรับการพัฒนาอัตลักษณ์ของวัยรุ่นด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์ปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (Interpretative Phenomenological Analysis: IPA) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่นักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ต้องออกมาแสดงออก ถึงความต้องการในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผ่านการกระทำหรือกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ต้อง ก้าวข้ามอุปสรรค ความยากลำบาก ความผิดหวังท้อแท้ และเดินต่อไปในเส้นทางการต่อสู้เพื่อการ เปลี่ยนแปลงอย่างที่ตั้งใจไว้โดยไม่ล้มเลิกไปเสียก่อน โดยการศึกษาในครั้งนี้จะเน้นไปที่ช่วงเหตุการณ์ที่ มีนัยสำคัญ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีรายละเอียดและ วิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย
 - 1.1 การเตรียมความพร้อมด้านเนื้อหา ความรู้ และแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 การเตรียมความพร้อมด้านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 1.3 การเตรียมความพร้อมของตัวผู้วิจัย
2. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล
 - 2.1 พื้นที่การศึกษา
 - 2.2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 ผู้วิจัย
 - 3.2 เครื่องบันทึกเสียง
 - 3.3 แนวคำถามสัมภาษณ์
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 4.1 การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูล
 - 4.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
7. จริยธรรมการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลวิจัย

8 จุดยืนของผู้วิจัย

1. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย

ในการเตรียมความพร้อมของผู้วิจัยเพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ในครั้ง นี้ ผู้วิจัยได้มีการเตรียมความพร้อมโดยการค้นคว้าศึกษาหาข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในเชิงทฤษฎีและจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา ในเชิงประสบการณ์ของนักเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้สามารถเตรียมตัวในการทำงาน และสามารถดำเนินการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ตัวผู้วิจัยคือเครื่องมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญยิ่ง

1.1 การเตรียมความพร้อมด้านเนื้อหา ความรู้ และแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ที่มีความสำคัญ เหตุผลในการออกมาเคลื่อนไหว แรงขับเคลื่อน และสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจจากการที่นักเคลื่อนไหวเหล่านั้นออกมาแสดงเจตจำนงของตนผ่านกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ตัวผู้วิจัยจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้รับบริการและมีความรู้มากพอที่จะสามารถทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่กำลังจะศึกษาได้อย่างครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การศึกษาครั้งนี้

1.2 การเตรียมความพร้อมด้านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

เพื่อเตรียมความพร้อมในความรู้และทักษะในการทำวิจัยเชิงคุณภาพที่ถูกต้อง ผู้วิจัยได้ทำการลงเรียนในรายวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพด้านจิตวิทยา (Qualitative Methods in Psychology) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับกรอบแนวคิด ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งได้มีการฝึกปฏิบัติ โดยผู้เรียนมีโอกาสดลองทำการวิจัยเชิงคุณภาพในหัวข้อที่สนใจ ทดลองตั้งคำถามการวิจัย ตั้งคำถามสัมภาษณ์ ลงมือสัมภาษณ์และถอดเทป ไปจนถึงวิเคราะห์และสรุปผลจากข้อมูล โดยตลอดกระบวนการมีการได้รับคำแนะนำและขอคำปรึกษาจากอาจารย์ประจำวิชาผู้มีความรู้ความชำนาญ เพื่อให้กระบวนการฝึกนั้นเป็นไปได้อย่างถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา

1.3 การเตรียมความพร้อมของตัวผู้วิจัย

จากการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา ซึ่งมีการเรียนทั้งทางด้านทฤษฎี แนวคิดทางจิตวิทยาต่าง ๆ และทักษะที่จำเป็นในการพูดคุยให้บริการปรึกษา อีกทั้งได้รับการฝึกปฏิบัติงานจริงผ่านการฝึกงานภาคสนาม ทำให้ผู้วิจัยได้พัฒนาทักษะและเข้าใจในกระบวนการการให้บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ทั้งการฟังอย่างตั้งใจ การทวนความ สะท้อนความ สรุปความ การตั้งคำถามเพื่อชวนให้ผู้รับบริการมีโอกาสสำรวจภายในจิตใจ ผู้วิจัยได้ฝึกการตระหนักรู้ต่อความรู้สึก ความคิด ทัศนคติ และอคติภายในจิตใจตนเอง จากประสบการณ์การเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดและการร่ำเรียนภายในหลักสูตร ทำให้นักวิจัยมีทักษะ ความเข้าใจ และความพร้อมเพียงพอสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการทำวิจัยเชิงคุณภาพ

2. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

2.1 พื้นที่การศึกษา

เนื่องด้วยสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค COVID-19 พื้นที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้จึงอยู่ในเขตประเทศไทย โดยใช้โปรแกรมสื่อสารออนไลน์เพื่อความปลอดภัยและสะดวกต่อการเข้าถึงของผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล โดยการนัดหมายวันและเวลาในการเก็บข้อมูลการวิจัยขึ้นอยู่กับความสะดวกและการตกลงกันของผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัย โดยสถานที่ดำเนินการวิจัยและสัมภาษณ์เก็บข้อมูลนั้นจะต้องเป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสม ปลอดภัยต่อทั้งผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล มีความสะดวกในการพูดคุยโดยไม่มีสิ่งรบกวน มีความเป็นส่วนตัวเพื่อประโยชน์ในการรักษาความลับของข้อมูล

2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเคลื่อนไหวทางสังคมในประเด็นต่าง ๆ ที่มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี จำนวน 6 คน เนื่องจากเป็นช่วงจำนวนที่เหมาะสม ตามฐานคิดของการวิจัยแบบ IPA ที่มุ่งการศึกษาประสบการณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างจึงไม่ควรมีขนาดใหญ่มากนัก (ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล, 2560) ซึ่งการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้มีประสบการณ์ตรงมาเข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้ โดยอาศัยการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลผ่านผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่แหล่งข้อมูล (Gatekeeper) และประชาสัมพันธ์ผ่านใบประกาศเชิญชวนเข้าร่วมการวิจัย โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล (criteria) ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

เกณฑ์การคัดเลือกเข้า

- 1) เป็นบุคคลที่มีอายุ 18-25 ปี
- 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม อาทิเช่น การเดินขบวน การชุมนุม และ/หรือการประท้วง เข้าร่วมและ/หรือวางแผนการจัดกิจกรรมหรือการรณรงค์ การให้ความรู้แก่ผู้อื่นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคม ไม่ว่าจะโดยการพูด การให้คำปรึกษา การเขียน และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยเป็นส่วนร่วมในความพยายามที่มุ่งเป้าไปที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและนโยบาย
- 3) ในระหว่างการให้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างต่อเนื่อง
- 4) เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจและสื่อสารภาษาไทยได้เป็นอย่างดี
- 5) เป็นผู้ที่สามารถจดจำ นึกย้อน และถ่ายทอดประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวได้เป็นอย่างดี
- 6) ผู้ให้ข้อมูลให้การยินยอมเข้าร่วมการศึกษาวิจัย และยินดีเปิดเผยเรื่องราวอันเป็นประโยชน์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยมีการเซ็นยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร

เกณฑ์การคัดออก

- 1) ผู้ให้ข้อมูลไม่ยินยอมให้บันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
- 2) ผู้ให้ข้อมูลเกิดความรู้สึกสะเทือนใจจากการนึกย้อนประสบการณ์ และขอยุติการสัมภาษณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ผู้วิจัย

ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากผู้วิจัยต้องเป็นผู้เข้าถึงผู้ให้ข้อมูล ดำเนินการ สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล สังเกตการณ์ บันทึกเสียง บันทึกภาคสนาม ตลอดจน

วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกาย ความรู้ และ ทักษะในการวิจัยให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

3.2 เครื่องบันทึกเสียง

เครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งที่สำคัญมากสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากการวิจัยต้องใช้ข้อมูลที่ได้มาจากการสนทนาในระหว่างสัมภาษณ์เป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล การบันทึกข้อมูลในการพูดคุยกันนั้นจึงมีความจำเป็นเพื่อที่เก็บข้อมูลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และสามารถนำมาตรวจสอบความถูกต้องซ้ำได้ในภายหลัง

3.3 แนวคำถามสัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลนั้นจะใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อให้ทิศทางการสัมภาษณ์ตรงตามประเด็นศึกษา และสามารถเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ตามสมควร ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความยืดหยุ่นมากกว่าการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ลักษณะคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อเอื้อให้ผู้ให้ข้อมูลมีอิสระในการคิดใคร่ครวญ เพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงตามประสบการณ์และมุมมองความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูลอย่างแท้จริง โดยไม่ถูกชี้นำหรือถูกจำกัดกรอบมากเกินไป ตัวโครงสร้างคำถามมุ่งเน้นครอบคลุมประเด็นเรื่องความคิด อารมณ์ ความรู้สึก การให้ความหมายที่เกิดขึ้นกับประสบการณ์ของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ โดยได้รับการตรวจสอบแนวทางในการสัมภาษณ์จากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งนำคำถามสัมภาษณ์ไปทดสอบขั้นต้นกับผู้ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม พบว่าข้อคำถามนำมาซึ่งข้อมูลที่ตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษา จึงนำไปใช้สัมภาษณ์จริงต่อไป คำถามในการสัมภาษณ์แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนหลัก ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกริ่นนำ

ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล เช่น อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา ประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่สนใจ ลักษณะของกิจกรรมเป็นอย่างไร

ส่วนที่ 2: คำถามหลักในการสัมภาษณ์

- อะไรที่ทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม
- ประสบการณ์การการเคลื่อนไหวทางสังคมของท่านเป็นอย่างไร
- การเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมนั้นมีความหมายต่อท่านอย่างไร
- หากมองย้อนกลับไปประสบการณ์การเคลื่อนไหวทางสังคมที่ผ่านมา มีสิ่ง/เหตุการณ์ใดที่ท่านรู้สึกพึงพอใจหรือไม่ เหตุการณ์เป็นอย่างไร และส่งผลต่อความรู้สึกที่ท่านมีต่อตนเองอย่างไร
- จากประสบการณ์การเคลื่อนไหวทางสังคมที่ผ่านมา มีสิ่ง/เหตุการณ์ใดที่ท่านรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ หรือล้มเหลวหรือไม่ เหตุการณ์เป็นอย่างไร และส่งผลต่อความรู้สึกที่ท่านมีต่อตนเองอย่างไร
- กระบวนการที่ทำให้ท่านผ่านพ้นสภาวะความผิดหวัง ท้อแท่นั้น เป็นอย่างไร
- ท่านได้เรียนรู้อะไรจากประสบการณ์ของท่าน
- ท่านมีอะไรอยากเสริมเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสบการณ์ของท่านอีกหรือไม่

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูลร่วมด้วยการสังเกตการณ์ขณะสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลหลังจากที่ได้รับอนุมัติความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่ 640233 เรียบร้อยแล้วในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลผ่าน 2 ช่องทาง คือ ผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่แหล่งข้อมูล (gatekeeper) และประชาสัมพันธ์ผ่านใบประกาศเชิญชวนเข้าร่วมการวิจัย โดยมีรายละเอียดการดำเนินการแต่ละช่องทางดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยประสานงานกับผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่แหล่งข้อมูลจำนวน 3 ท่าน เพื่อแจ้งโครงการและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย รวมถึงเกณฑ์คัดเลือก เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ตรงตามประเด็นวิจัย

- 2) ผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่แหล่งข้อมูลท่านที่ 1 ได้ติดต่อสอบถามความสมัครใจของผู้เข้าร่วมงานวิจัยท่านที่ 1 โดยชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยรวมถึงส่งมอบใบประกาศเชิญชวนเข้าร่วมการวิจัยให้แก่ผู้เข้าร่วมงานวิจัย เมื่อผู้ให้ข้อมูลตอบรับ ผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่แหล่งข้อมูลจึงขออนุญาตแจ้งช่องทางการติดต่อแก่ผู้วิจัย เพื่อบันทึกหมายวันและเวลาในการสัมภาษณ์
- 3) ผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่แหล่งข้อมูลท่านที่ 2 ได้ติดต่อสอบถามความสมัครใจของผู้เข้าร่วมงานวิจัยท่านที่ 2,3,4 โดยใช้วิธีการเดียวกัน
- 4) ผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่แหล่งข้อมูลท่านที่ 3 ได้ติดต่อสอบถามความสมัครใจของผู้เข้าร่วมงานวิจัยท่านที่ 5 โดยใช้วิธีการเดียวกัน
- 5) ผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่แหล่งข้อมูลท่านที่ 3 ได้นำใบประกาศเชิญชวนเข้าร่วมการวิจัยประกาศลงในกลุ่มสังคมออนไลน์ของนักศึกษา
- 6) ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 6 ลงทะเบียนสมัครเข้าร่วมการวิจัย และผู้วิจัยได้ติดต่อไปตามช่องทางที่ได้แจ้งมา

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนัดหมายและเข้าพบกับผู้ให้ข้อมูลตามวันเวลาที่กำหนดผ่านช่องทางออนไลน์ เมื่อพบกับผู้ให้ข้อมูลแล้วจึงแนะนำตัว เริ่มพูดคุยสร้างสัมพันธภาพและความคุ้นเคย บอกถึงบทบาทของผู้วิจัย แจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย สิทธิของผู้ให้ข้อมูล และความสมัครใจของผู้ให้ข้อมูล หลังจากนั้นให้ผู้ให้ข้อมูลลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมวิจัย เมื่อเริ่มการสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ตามคำถามการวิจัย โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 75-105 นาที เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์จึงทบทวนประเด็นที่ได้พูดคุยและเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลพูดเพิ่มเติมหากมีประเด็นที่อยากจะอธิบายเสริม จากนั้นยุติการสัมภาษณ์ กล่าวขอบคุณและขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าหากมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกครั้งในกรณีที่ข้อมูลยังไม่ครบถ้วน และขอที่อยู่เพื่อส่งหนังสือ 1 เล่มเพื่อเป็นการขอบคุณ

ตารางที่ 2 วันที่และเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 6 ราย

ผู้ให้ข้อมูล	วันที่สัมภาษณ์	เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์	ช่องทางที่ใช้ในการสัมภาษณ์
คนที่ 1	4 เมษายน 2565	80 นาที	Zoom
คนที่ 2	24 มีนาคม 2565	75 นาที	Zoom
คนที่ 3	27 มีนาคม 2565	105 นาที	Zoom
คนที่ 4	10 เมษายน 2565	76 นาที	Zoom
คนที่ 5	5 พฤษภาคม 2565	82 นาที	Zoom
คนที่ 6	23 พฤษภาคม 2565	100 นาที	Zoom

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Interpretative phenomenological analysis; IPA) ตามแนวคิดของ Smith (2010) โดย ชมพูนุท ศรีจันทร์นิต (2562b) ได้สรุปขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัยไว้ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยถอดเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim) แล้วเขียนหรือพิมพ์ออกมาเป็นตัวอักษร (Transcript) และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการฟังเทป การสัมภาษณ์ซ้ำหลายๆ ครั้ง
- 2) ผู้วิจัยบันทึกประเด็นสำคัญ เมื่ออ่านบทสนทนาซ้ำหลายๆ ครั้ง จนเกิดความคุ้นเคยและเข้าใจในภาพรวมของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการบันทึกประเด็นสำคัญ (Comments) โดยมีแนวทางการบันทึกคือ

2.1)การบันทึกเชิงบรรยาย (Descriptive comments) คือถ้อยคำหรือประโยคที่สะท้อนความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล

2.2)การบันทึกเชิงแนวคิด (Conceptual comments) คือการบันทึกผ่านเนื้อหาและความหมายที่ไม่ปรากฏชัดในบทสัมภาษณ์ อาศัยการตีความของผู้วิจัย โดยมักบันทึกไว้เป็นลักษณะการตั้งคำถาม เพื่อไปวิเคราะห์ค้นหาคำตอบต่อ

2.3)การบันทึกด้านภาษา (Linguistic comments) คือการบันทึกรูปแบบการใช้ภาษาที่มีความสำคัญ เช่น การใช้สรรพนาม การกล่าวซ้ำ การหัวเราะ โทณเสียงที่เปลี่ยน เป็นต้น

- 3) ผู้วิจัยทำการแปลงบันทึกประเด็นสำคัญที่ได้ให้เป็นใจความสำคัญ (Theme) ซึ่งก็คือข้อมูลที่สั้น กระชับ และสะท้อนถึงแก่นความหมายของข้อมูลวิจัย
- 4) ผู้วิจัยจัดหมวดหมู่ใจความสำคัญที่เกี่ยวข้องกันไว้ในหมวดหมู่เดียวกัน โดยในหมวดหมู่หนึ่งๆ จะมีใจความสำคัญหลัก (Super-ordinate theme) และใจความสำคัญรอง (Sub-ordinate theme) ซึ่งใจความสำคัญบางประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับใจความสำคัญอื่น ๆ หรือคำถามการวิจัย อาจถูกตัดออก
- 5) จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลรายอื่นมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์แบบเดียวกัน และจัดหมวดหมู่ใจความสำคัญร่วมกัน จนสามารถสรุปเป็นใจความสำคัญหลักได้

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล

บทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล	การบันทึกเชิงบรรยาย	การบันทึกด้านภาษา	การบันทึกเชิงแนวคิด/การตีความ
จากที่เราเข้าไปให้ความรู้มันทำให้เรารู้สึกว่าการที่เราให้ความรู้แบบนี้มันส่งเสริมอะไรบางอย่าง มันเหมือนเป็นการสร้างอะไรบางอย่างให้สังคม สร้างเกราะป้องกันให้คนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ริมชายหาด เพราะว่าจากที่เราทำงานมาเราเริ่มต้นตั้งแต่หน่วยงานรัฐที่เข้ามาในพื้นที่ชายหาดที่เขาพยายามทำอะไรต่าง ๆ โดยที่ชาวบ้านไม่ได้เข้าใจ หรือเขามาพูดให้ความแค่ด้านดีด้านเดียว เขาไม่ได้พูดถึงด้านเสียว่าถ้าหากเขาดำเนินโครงการนั้นไปหรือเขาทำอะไรลงไปมันจะมีผลเสียอะไรตามมาบ้าง	การที่เขาไปให้ความรู้เป็นการความรู้เป็นการสร้างเกราะป้องกันให้คนในพื้นที่	“มันเหมือนเป็นการสร้างอะไรบางอย่างให้สังคม สร้างเกราะป้องกันให้คนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ริมชายหาด”	(สร้าง/ได้ปกป้อง) - ตัวเขาได้สร้างความแข็งแรงให้กับคนในชุมชน มีความรู้ไว้ป้องกันตัวเองจากการกระทำของรัฐ
ที่เขาพยายามทำอะไรต่าง ๆ โดยที่ชาวบ้านไม่ได้เข้าใจ หรือเขามาพูดให้ความแค่ด้านดีด้านเดียว เขาไม่ได้พูดถึงด้านเสียว่าถ้าหากเขาดำเนินโครงการนั้นไปหรือเขาทำอะไรลงไปมันจะมีผลเสียอะไรตามมาบ้าง	อะไรบางอย่างให้กับสังคม	“ถ้าไม่มีใครทำแบบนี้หรือช่วยอะไรแบบ	(เป็นห่วง /กังวล) ถ้าไม่ทำ ไม่รักษาไว้ ก็จะไม่มีการส่งต่อทรัพย์สินหรือ
ชาวบ้านจะต้องรับอะไรบ้างกับผลเสียที่ตามมาจากการกระทำของโครงการรัฐต่าง	รัฐพยายามเข้ามาทำอะไรในพื้นที่	นี้หรือช่วยอะไรแบบ	หลังจะได้ใช้ได้เห็น เป็นห่วงคนในพื้นที่

ๆ ซึ่งสิ่งนี้ทำให้เราเห็นว่าถ้าไม่มีใครทำแบบ	ผลกระทบ ให้	นี้ มันจะทำให้	คนรุ่นลูกหลาน
นี้หรือช่วยอะไรแบบนี้ มันจะทำให้ชายหาด	ชาวบ้านรู้อย่าง	ชายหาดที่มีอยู่ใน	
ที่มีอยู่ในประเทศไทยอาจจะเหลืออยู่ไม่ถึง	ครบถ้วน	ประเทศไทยอาจจะ	
ลูกหลานหรือคนรุ่นหลังก็ได้		เหลืออยู่ไม่ถึง	
	ถ้าเขาไม่ทำ	ลูกหลานหรือคนรุ่น	
	(รณรงค์) ชายหาด	หลังก็ได้”	
	ในประเทศไทย		
	อาจไม่เหลือถึงคน		
	รุ่นหลัง		

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพจะมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) โดยใช้หลักเกณฑ์ของ Lincoln and Guba (1985) ในการตรวจสอบคุณภาพและความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือ (credibility)
2. การเชื่อมโยงผลการวิจัยไปยังบริบทอื่น (transferability)
3. ความคงที่ (dependability)
4. การยืนยันความถูกต้อง (confirmability)

ซึ่งเกณฑ์เหล่านี้ถูกเรียกว่าเป็น “เกณฑ์คู่ขนาน” (parallel criteria) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากเกณฑ์เชิงปริมาณด้านความตรงภายใน (internal validity) ความตรงภายนอก (external validity) ความเที่ยง (reliability) และความเป็นปรีชา (objectivity) เป็นเกณฑ์ที่นิยมนำมาใช้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพียงแต่ว่าเกณฑ์ดังกล่าวเหมาะสมกับงานวิจัยเชิงคุณภาพที่อยู่ในกรอบกระบวนทัศน์หลังปฏิฐานนิยมเท่านั้น แต่ไม่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพในกระบวนทัศน์ รัสสรค์นิยม-นัยนิยม และวิพากษ์นิยม-คตินิยม ซึ่งเชื่อในความจริงที่หลากหลายและให้คุณค่ากับอัตวิสัยของผู้วิจัย เวลาต่อมา Smith (2011) จึงได้ดำเนินการพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณภาพสำหรับงานวิจัยที่ใช้ IPA โดยเฉพาะขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ยอมรับไม่ได้ ยอมรับได้ และดี ดังต่อไปนี้

1. รายงานการวิจัยที่จัดอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ “ยอมรับไม่ได้” สำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่ คือรายงานการวิจัยที่เข้าเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 1.1 ไม่ได้ดำเนินการวิจัยตามหลักการเชิงทฤษฎีทั้ง 3 ของ IPA ซึ่งก็คือ ปรากฏการณ์ วิทยา อรรถปริวรรตศาสตร์ และการศึกษาระดับบุคคล
- 1.2 ไม่โปร่งใสเพียงพอที่จะทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพการดำเนินการวิจัยได้ชัดเจน
- 1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ขาดความลุ่มลึก ขาดความน่าสนใจ
- 1.4 หลักฐานประกอบการรายงานผลการวิจัยอ่อนด้อยจนเกินไป ได้แก่
 - 1.4.1 นำเสนอใจความสำคัญจากการที่มีผู้ให้ข้อมูลจำนวนมากมากเกินไป โดยที่แต่ละใจความสำคัญถูกรายงานผลหรือบรรยายให้ข้อมูลอย่างผิวเผินเท่านั้น
 - 1.4.2 สรุปแต่ละใจความสำคัญสั้นๆ พร้อมระบุข้อความจากผู้ให้ข้อมูล (extracts) เพียง 1 หรือ 2 ข้อความ โดยปราศจากการตีความ
 - 1.4.3 แสดงข้อความจากผู้ให้ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนใจความสำคัญที่น่าเสนอ
 - 1.4.4 ไม่ระบุจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่สนับสนุนในแต่ละใจความสำคัญ
 - 1.4.5 วิเคราะห์ข้อมูลอย่างผิวเผินหรือตื้นเขินจนเกินไป
2. รายงานการวิจัยที่จัดอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ “ยอมรับได้” สำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่งจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 4 ประการ ต่อไปนี้
 - 2.1 ดำเนินการวิจัยตามหลักการเชิงทฤษฎีทั้ง 3 ของ IPA
 - 2.2 มีความโปร่งใส ผู้อ่านงานวิจัยสามารถเห็นภาพของการดำเนินการวิจัยได้
 - 2.3 วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีเหตุมีผล ลุ่มลึกและน่าสนใจ
 - 2.4 แสดงข้อความจากผู้ให้ข้อมูลเพื่อแสดงหลักฐานสนับสนุนแต่ละใจความสำคัญ ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้
 - 2.4.1 หากมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1-3 คน แสดงข้อความทุกคน
 - 2.4.2 หากมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4-8 คน แสดงข้อความอย่างน้อย 3 คน
 - 2.4.3 หากมีผู้ให้ข้อมูลจำนวนมากกว่า 8 คนขึ้นไป แสดงข้อความอย่างน้อย 3 คน ร่วมกับการระบุจำนวนผู้ให้ข้อมูล หรือแสดงข้อความจากผู้ให้ข้อมูลอย่างน้อยครั้งหนึ่ง จากจำนวนทั้งหมดเพื่อสนับสนุนแต่ละใจความสำคัญ

3. รายงานการวิจัยที่จัดอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ “ดี” ซึ่งเหมาะสมสำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่ จะต้องเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพระดับ “ยอมรับได้” ทั้ง 4 ประการข้างต้น รวมทั้งมีลักษณะที่สอดคล้องกับอีก 3 เกณฑ์ ดังนี้

3.1 มีขอบเขตหรือจุดเน้นที่ชัดเจน และมีการวิเคราะห์ในเชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นเฉพาะหนึ่งๆ

3.2 ข้อมูลวิจัยและการตีความของผู้วิจัยมีความลุ่มลึกน่าสนใจ

3.3 ผู้อ่านงานวิจัยเกิดความรู้อึ้งร่วมและพบว่าผลการวิจัยช่วยให้เข้าใจในปรากฏการณ์ที่ถูกศึกษา

จากเกณฑ์ประเมินคุณภาพสำหรับงานวิจัยแบบ IPA ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผ่านเกณฑ์ยอมรับได้เป็นขั้นต่ำ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังดำเนินการวิจัยโดยกำหนดประเด็นที่ศึกษาอย่างชัดเจน, มีข้อมูลวิจัยที่มีคุณภาพ, ระบุความแพร่หลายของใจความสำคัญและแสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัย, ให้พื้นที่แก่การนำเสนอแต่ละใจความสำคัญอย่างเพียงพอ, มีการตีความข้อมูล มิใช่บรรยายข้อมูลเพียงอย่างเดียว, แสดงให้เห็นถึงความคล้ายและความต่างของประสบการณ์, และเขียนรายงานการวิจัยอย่างมีคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดขอบเขตการศึกษาอย่างชัดเจน ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและรายงานผลในเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ทางจิตใจจากการมีส่วนร่วมในการออกมาขับเคลื่อนสังคมของกลุ่มนักศึกษาเคลื่อนไหวสรุ่นใหม่

2. ข้อมูลวิจัยมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้เก็บด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลวิจัยเป็นข้อมูลเชิงลึกที่มาจากมุมมองของผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างแท้จริง

3. มีหลักฐานสนับสนุน ผู้วิจัยได้ระบุถึงที่มาของประเด็นใจความสำคัญต่าง ๆ ว่ามีที่มาจากผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวนกี่ราย และผู้วิจัยได้นำเสนอคำสัมภาษณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างน้อย 3 คน จากผู้เข้าร่วมการวิจัย 6 คน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ว่า หากมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4-8 คน ต้องแสดงข้อความอย่างน้อย 3 คน

4. นำเสนอผลการวิจัยในเชิงลึก ผู้วิจัยให้พื้นที่แก่การนำเสนอรายละเอียดของใจความสำคัญย่อยต่าง ๆ ภายใต้ใจความสำคัญหลักอย่างเพียงพอ

5. มีการตีความข้อมูล โดยหลังจากนำเสนอคำสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ตีความคำสัมภาษณ์ว่ามีความหมายที่เป็นไปได้อย่างไรสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัย ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจ

เกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยในเชิงลึกมากขึ้น ไม่ใช่นำเสนอเพียงบทสัมภาษณ์ เพียงอย่างเดียว

6. แสดงให้เห็นถึงทั้งความคล้ายและความต่างของประสบการณ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอ ผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงทั้งจุดร่วมของประสบการณ์ และความต่างของประสบการณ์ที่ พบ ภายในใจความสำคัญซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า แม้ประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยได้ สะท้อนใจความสำคัญเดียวกัน แต่ก็มีเฉพาะตัวในแต่ละประสบการณ์ของตัวบุคคล

7. เขียนรายงานการวิจัยอย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยอย่างสอดคล้องกับ ฐานคิดเชิงทฤษฎีของการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ ผู้วิจัยมีความ ตั้งใจที่จะเขียนรายงานการวิจัยที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วม เข้าใจง่าย และได้เรียนรู้ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่มากขึ้น

7. จริยธรรมการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยตระหนักถึงสิทธิและความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูลการวิจัย จึงดำเนินการปกป้องสิทธิ ของผู้ให้ข้อมูลโดยการยื่นเสนอโครงการวิจัยแก่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคน (Institutional Review Board: IRB) ที่มีมาตรฐานทางด้านจริยธรรมในการวิจัยในคนอย่างเป็นทางการ เพื่อเป็นหลัก ในการปกป้องสิทธิ ความเป็นส่วนตัว และความเป็นอยู่ของผู้ให้ข้อมูลทุกราย โดยผู้วิจัยได้รับอนุมัติ ความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่ 640233 อีกทั้งผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัย สิทธิของผู้ให้ข้อมูล เช่น สิทธิที่จะตอบคำถาม ของผู้วิจัยเท่าที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวกใจ สิทธิในการถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อ รวมถึงการขออนุญาต บันทึกเสียงและการจดบันทึกขณะสัมภาษณ์ก่อนการเริ่มสัมภาษณ์ทุกครั้ง จากนั้นผู้วิจัยจะสอบถาม ความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัยและมีเอกสารเซ็นยินยอมเข้าร่วมการวิจัยอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้วิจัยแจ้งถึงประโยชน์จากการเข้าร่วมวิจัยนี้ว่าช่วยให้เกิดประโยชน์ในการนำความรู้ที่ได้จากการ แบ่งปันเรื่องราวและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลไปศึกษาหาแนวทางและประยุกต์ใช้ในการพัฒนา คุณภาพชีวิตของบุคคลต่อ ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบถึงความเสี่ยงและผลกระทบที่ อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัยอีกด้วย หากผู้ให้ข้อมูลเกิดความกระตือรือร้นใจสามารถขอ ยุติการวิจัยได้ ซึ่งผู้วิจัยยุติบทบาทการเป็นผู้วิจัยและช่วยเหลือตามกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และข้อมูลนี้จะไม่ถูกนำมาใช้ในการวิจัย ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ไม่มีกรณีนี้เกิดขึ้น และเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

ผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลไว้ประมาณ 1 ปีนับจากการสิ้นสุดการวิจัย หลังจากนั้นจะมีการทำลายข้อมูลเสียงบันทึกและข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

8. จุดยืนของผู้วิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงบทบาทของตนในการเป็นผู้ศึกษาและร่วมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ และความจำเป็นของผู้วิจัยงานเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความที่ต้องตระหนักถึงภูมิหลังของตนที่ส่งผลต่อกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงพื้นฐานความคิด ความรู้ ของผู้วิจัยที่จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเลือกประเด็นที่จะศึกษา ส่งเสริมการค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล ไปจนถึงการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์การเข้าร่วมกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคมของตัวผู้วิจัย ความสนใจต่อประเด็นปัญหาสังคม หรือมุมมองต่อความต้องการการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย เช่น การที่ตัวผู้วิจัยเห็นด้วยว่าในฐานะพลเมือง เรามีสิทธิในพื้นที่และการกำหนดความเป็นอยู่ของตนเอง การเรียกร้องในประเด็นปัญหาที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคมหรือชุมชนจึงควรเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ เมื่อผู้เข้าร่วมการวิจัยหยิบยกประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับเขาขึ้นมาในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสามารถทำความเข้าใจและเก็บข้อมูลได้อย่างละเอียดอ่อน โดยผู้วิจัยสามารถที่จะสอบถามเพิ่มเติมนอกจากคำถามวิจัยหลักเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง ในระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูล การที่ผู้วิจัยเองก็เป็นพลเมืองที่ได้รับรู้ถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในสังคมไทย และเห็นมาตลอดชีวิตว่าปัญหาไม่ได้ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงเร็วอย่างที่ใจต้องการ การที่ผู้วิจัยเองก็รับรู้ถึงความยากในการผลักดันให้การแก้ปัญหาเหล่านั้นเกิดขึ้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถเห็นถึงความรู้สึกกลังเล ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่กำลังทำนั้นจะสำเร็จ และเข้าใจว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยยังคงมุ่งมั่นที่จะทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมต่อไปนั้นเป็นประเด็นที่สำคัญสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย

กล่าวคือภูมิหลังที่ผู้วิจัยมีมาก่อนสามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้วิจัยทำความเข้าใจ และค้นหาความหมาย ประเด็นสำคัญต่าง ๆ ในประสบการณ์ทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งนำไปสู่ผลการวิจัยที่ก็ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงประเด็นและความรู้ความเข้าใจใหม่ ๆ เกี่ยวกับประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ที่ไม่เคยได้รับรู้มาก่อน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Interpretative Phenomenological Analysis: IPA) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเคลื่อนไหวทางสังคมอายุระหว่าง 18 – 25 ปี จำนวน 6 ราย ได้แก่

ตารางที่ 4 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลรายที่	นามสมมติ	เพศ	อายุ (ปี)	ประเด็นที่สนใจ
1	คุณเม	หญิง	23	การเมือง
2	คุณบอย	ชาย	23	การเมือง, ความรุนแรง, การอุ้มหาย
3	คุณฟ้า	หญิง	22	สิทธิเสรีภาพ, ความเท่าเทียม
4	คุณบีม	หญิง	25	สิทธิเสรีภาพ, ความเท่าเทียมทางเพศ
5	คุณทะเล	ชาย	21	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
6	คุณปริม	หญิง	23	ความรุนแรงทางเพศ, สิทธิแรงงาน

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1

คุณเม หญิงวัย 23 ปี ประเด็นการเคลื่อนไหวที่ทางสังคมสนใจคือเรื่องการเมืองและการเรียกร้องประชาธิปไตย เธอออกตัวตั้งแต่เริ่มต้นการสัมภาษณ์ว่าครอบครัวเธอเป็นคนเสื้อแดง ทำให้เธอมีประสบการณ์การร่วมชุมนุม ไปช่วยแจกน้ำแจกอาหารตั้งแต่อายุยังไม่ถึง 10 ปี แต่ภระนั้นเธอก็บอกว่าเธอไม่ได้ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองเพียงเพราะครอบครัวเป็นเสื้อแดง แต่มาจากการตัดสินใจของเธอเอง รูปแบบการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ทำอยู่คือการเข้าร่วมการชุมนุมอย่างต่อเนื่อง ร่วมยื่นเอกสารข้อเรียกร้อง เข้าร่วมทุกกิจกรรมที่ทำได้ รวมถึงใช้สื่อออนไลน์เพื่อชักชวนให้ประชาชนออกมาร่วมชุมนุมและเรียกร้องในประเด็นต่าง ๆ

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

คุณบอย ชายวัย 23 ปี ประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่สนใจคือเรื่องการเมืองและการอุ้มหาย เขาเติบโตมาในครอบครัวที่มีความเห็นทางการเมืองไม่ตรงกัน ทำให้เขามีทั้งข้อมูลและประสบการณ์การร่วมชุมนุมจากทั้ง 2 ฝ่าย ตั้งแต่เด็ก ๆ แต่เขามีเริ่มสนใจการเมืองอย่างจริงจังด้วยตนเองเมื่อตอนมัธยมปลาย และออกมาร่วมขับเคื่อนสังคมอย่างจริงจังขึ้นตอนมหาวิทยาลัย โดยเน้นปฏิบัติงาน เช่น ตั้บบูธ แจก/ติดโปสเตอร์ รัับบริจาค เขียนชอล์กตามที่ต่าง ๆ เป็นรูปศพเพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงการอุ้มหาย

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3

คุณฟ้า หญิงวัย 22 ปี ประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่สนใจคือเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียม เธอนิยามตัวเองว่าเป็นคนที่ไม่ยอมต่อความไม่เป็นธรรมมาตั้งแต่เป็นนักเรียน เธอมีประสบการณ์การเรียกร้องต่อการลิดรอนสิทธิของนักเรียนมาตั้งแต่สมัยมัธยม โดยเธอจะไม่ยอมรับการใช้อำนาจในทางที่มิควรแม้ว่าเธอจะไม่ได้เป็นผู้ถูกระทำโดยตรงก็ตาม พี่นเพของคุนฟ้าจัดอยู่ในกลุ่มที่ได้รับสิทธิประโยชน์ (Privilege) อยู่บ้างจาก การเรียน ฐานะทางบ้านไม่ลำบาก หรือ beauty privilege แต่เธอก็เห็นความสำคัญของการต่อสู้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เธอจึงเชื่อว่าทุกคนไม่ต้องรอให้ความเดือดร้อนเกิดขึ้นกับตัวถึงจะสามารถออกมาแก้ไขหรือหวังใยเพื่อนมนุษย์ได้ โดยลักษณะงานคือการร่วมจัดกิจกรรมการชุมนุม และออกแถลงการณ์ในนามขององค์กร

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4

คุณปิม หญิงวัย 25 ปี ประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่สนใจคือเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียม และความเท่าเทียมทางเพศ เธอเติบโตในครอบครัวชนชั้นแรงงาน เธอนิยามตนเองเป็นชนชั้นรากหญ้า ทำให้เธอเห็นมิติของความเหลื่อมล้ำได้ชัดเจนตั้งแต่เด็ก ทั้งโอกาสทางการศึกษา เศรษฐกิจ สภาพความเป็นอยู่ เมื่อมีโอกาสได้เข้าเรียนมหาวิทยาลัย ได้ร่วมกลุ่มกับเพื่อนนักศึกษาเพื่อขับเคลื่อนสังคม ทำให้เธออยากใช้โอกาสที่เธอมีอย่างเต็มที่ โดยลักษณะงานคือการร่วมจัดกิจกรรมการชุมนุม และวางแผนงานขององค์กร

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5

คุณทะเล ชายวัย 21 ปี ประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่สนใจคือเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายหาด ซึ่งเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่ภูมิลำเนาของเขา โดยเริ่มมีความสนใจตั้งแต่มัธยมต้นในฐานะชมรมในโรงเรียน แต่เมื่อเข้าร่วมแล้วก็ยิ่งได้ความรู้และเห็นความ

จริงจังของปัญหามากขึ้น จึงทำอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยลักษณะกิจกรรมคือการรณรงค์เรื่อง ของชายหาด การให้ความรู้เกี่ยวกับชายหาด ต่อต้านหน่วยงานรัฐที่เข้ามาทำโครงการต่าง ๆ ที่อาจ ส่งผลเสียมากกว่าผลดีต่อชายหาด

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6

คุณปริม หญิงวัย 23 ปี ประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่สนใจคือเรื่องความรุนแรงทางเพศ และสิทธิแรงงาน เธอมีประสบการณ์การถูกทำร้ายร่างกายจากคนรักเก่า และไม่ได้ได้รับความสนใจหรือ ช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เธอพยายามเอาตัวรอดจากสถานการณ์มาได้ ประสบการณ์ที่เธอรอด ชีวิตมาในครั้งนั้นทำให้เธอตั้งปณิธานที่จะช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนในสังคม เพื่อไม่ให้ต้องมาเจอ สถานการณ์ที่เธอเจอ เริ่มตั้งแต่เปลี่ยนสายการเรียนให้สอดคล้องกันสิ่งที่ยากจะทำ โดยลักษณะงาน คือ ขอเข้าฝึกงานกับองค์กร NGO ช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติ เข้าไปช่วยงานในการชุมนุม และการ รณรงค์เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

จากข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล จะเห็นได้ว่าการได้มาซึ่งข้อมูลนั้น ลักษณะของผู้ให้ ข้อมูลเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทำกิจกรรมขับเคลื่อนสังคมอย่างต่อเนื่อง และกระทำอย่างจริงจัง เข้มข้น เป็นผลมาจากการใช้เกณฑ์คัดเลือก ประกอบกับการอาศัยผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่แหล่งข้อมูล (Gatekeeper) ที่แม้ว่าการวางแผนประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทาง สังคมของผู้ให้ข้อมูลไว้จะค่อนข้างกว้าง แต่เมื่อประกอบกับการคัดผ่านผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่แหล่งข้อมูล ที่มี การเข้าใจตรงกันว่าค่านักเคลื่อนไหวในสังคมไทยนั้น คือคนที่ลงมือทำ เข้าร่วมอย่างจริงจัง มิใช่ เพียงตามกระแสหรือเป็นครั้งคราว แต่ทำเพราะการขับเคลื่อนสังคมเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับพวกเขา ซึ่งทำให้เป็นการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่ใช่วิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้มีประสบการณ์ตรงและเฉพาะมาเข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้

เมื่อนำมาวิเคราะห์ผลตามระเบียบวิธีวิจัยแล้วได้เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่อธิบาย ประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ได้ 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. แรงจูงใจให้เข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม

1.1 การปลูกฝังภายในครอบครัว

1.2 การได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่

1.3 ความหวังใยต่อสังคม

- 1.4 การรับรู้ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ออกมาขับเคลื่อน
2. ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม
 - 2.1 ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้น
 - 2.1.1 เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรม
 - 2.1.2 ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว
 - 2.1.3 ความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว
 - 2.2 ผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 2.2.1 ผลกระทบต่อการใช้ชีวิต
 - 2.2.2 ความรู้สึกที่รบกวนจิตใจ
 - 2.3 แนวทางการจัดการกับปัญหา
 - 2.3.1 การทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข
 - 2.3.2 การเข้าใจว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา
3. สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม
 - 3.1 ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก
 - 3.1.1 ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนร่วมอุดมการณ์
 - 3.1.2 การสนับสนุนและกำลังใจจากคนรอบข้าง
 - 3.1.3 มีคนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองทำ
 - 3.2 รับรู้ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคม
 - 3.2.1 สร้างพลังให้คนในสังคม
 - 3.2.2 คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ต่อปัญหา
 - 3.2.3 การได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติ

3.3 ความหมายและคุณค่าในตนเอง

3.3.1 ความหมายและคุณค่าของการใช้ชีวิต

3.3.2 ความภูมิใจในตนเอง

3.3.3 เห็นถึงศักยภาพของตนเอง

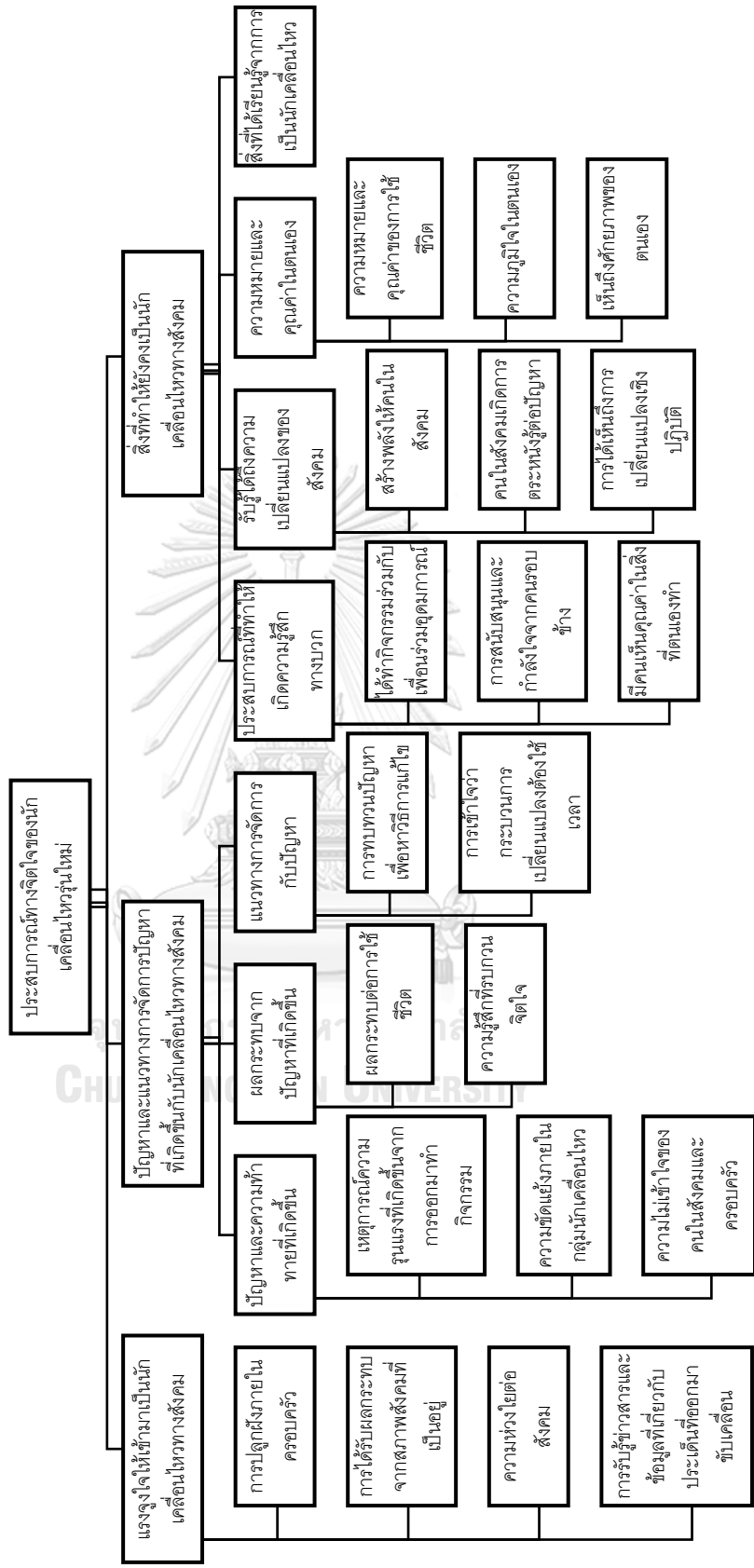
3.4 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเป็นนักเคลื่อนไหว

ตารางที่ 5 ประเด็นและจำนวนความถี่ของผู้ให้ข้อมูลที่ปรากฏในแต่ละประเด็น

Theme/subtheme	N of cases (6)
1. แรงจูงใจให้เข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม	
การปลุกฝังภายในครอบครัว	4
การได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่	4
ความห่วงใยต่อสังคม	4
การรับรู้ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ออกมาขับเคลื่อน	4
2. ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม	
ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้น	
เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรม	3
ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว	5
ความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว	4
ผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น	
ผลกระทบต่อการใช้ชีวิต	4
ความรู้สึกที่รบกวนจิตใจ	5
แนวทางการจัดการกับปัญหา	
การทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข	4
การเข้าใจว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา	6
3. สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม	
ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก	
ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนร่วมอุดมการณ์	3
การสนับสนุนและกำลังใจจากคนรอบข้าง	4
มีคนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองทำ	4
รับรู้ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคม	
สร้างพลังให้คนในสังคม	3
คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ต่อปัญหา	3
การได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติ	5
ความหมายและคุณค่าในตนเอง	
ความหมายและคุณค่าของการใช้ชีวิต	6
ความภูมิใจในตนเอง	5
เห็นถึงศักยภาพของตนเอง	3
สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเป็นนักเคลื่อนไหว	6

ตารางที่ 6 ผลการวิจัยประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่

ประเด็นที่ 1 : แรงจูงใจในการเข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม

แรงจูงใจในการเข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม คือ ปัจจัยและสิ่งสนับสนุนที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีความสนใจในประเด็นทางสังคมและตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการการเรียกร้องหรือการทำกิจกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ได้แก่ การปลุกฝังภายในครอบครัว การได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่ และเกิดความห่วงใยต่อคนในสังคมที่อาจจะได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ประกอบกับการได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคมนั้น ๆ กระตุ้นให้เกิดมุมมองต่อปัญหา ซึ่งนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาโดยการตัดสินใจเข้าสู่บทบาทการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม

1.1 การปลุกฝังภายในครอบครัว

การปลุกฝังภายในครอบครัว คือ การเลี้ยงดู พุดคุย สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว รวมไปถึงการพาไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าครอบครัวมีความสนใจในประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลกำลังเคลื่อนไหวอยู่ในปัจจุบัน ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลว่าสิ่งที่คนในครอบครัวพุดคุยหรือสนใจในตอนที่เราเขายังเด็กนั้นทำให้พวกเขาเหล่านั้นมีความเคยชินกับการพุดคุยแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว ทำให้ได้รับข้อมูลในประเด็นทางสังคมมาตั้งแต่อายุน้อย โดยถึงแม้จะมีความเห็นไม่ตรงกันภายในครอบครัว แต่ก็เป็นการสร้างพื้นฐานของความสนใจในประเด็นทางสังคมนั้นได้ ตามคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

“ใช้คำว่าเริ่มเมื่อไหร่ คือจริง ๆ แล้วยที่บ้าน ครอบครัว เมื่อสมัยตอนเลื้อยแดงอะคะ ที่บ้านเป็นเลื้อยแดงทั้งบ้านเลย มันเลยทำให้เรารู้ข้อมูลฝั่งนี้แล้วเรารู้ฝั่งโน้นเหมือนกัน มันเลยกลายเป็นเหมือนว่า ตอนนั้น 7 ขวบหรือเปล่า จำไม่ได้ แต่คือเหมือนมันซึมซับมาเรื่อย ๆ อะคะ ใช้ เราก็ดูอยู่ตลอดแหละ แล้วก็เห็นตลอด เออว่ามันเปลี่ยนแปลงยังไง อะไรที่ไม่เปลี่ยนแปลง”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 ,คุณเม

“เพราะว่าผมมาจากครอบครัวที่ค่อนข้างมีความแตกต่างทางการเมือง คือ ฝั่งแม่ผมเป็นรอยัลลิสต์ พุดง่าย ๆ เป็นขวาครับ ฝั่งแม่ผมไปชุมนุม กปปส. มา ส่วนฝั่งพ่อผมจะเป็นฝ่ายซ้าย ย่ากับปู่ผมก็เชียร์ทักษิณอะไรอย่างนี้ครับ ซึ่งผมก็ได้อิทธิพลมาจากทั้งสองบ้าน ทำให้ผมมีความเอ๊ะของ movement ทั้งสองฝั่งในระดับนึง”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ,คุณบอย

จากการให้ข้อมูลของคุณเมและคุณบอย เห็นได้ว่าการกล่าวถึงการรับรู้ข้อมูลจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว จากประโยคที่ว่า “มันเลยทำให้เรารู้ข้อมูลฝั่งนี้แล้วเรารู้ฝั่งโน้นเหมือนกัน” ของคุณเม และ “ซึ่งผมก็ได้อิทธิพลมาจากทั้งสองบ้าน ทำให้ผมมีความเอ๊ะของ movement ทั้งสองฝั่งในระดับนึง” ของคุณบอย เป็นการสื่อให้เห็นว่าไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าครอบครัวมีความเห็นไปในทิศทางไหน แต่เขามองเป็นโอกาสในการได้รับชุดข้อมูลโดยรวมที่เป็นรากฐานของความสนใจในประเด็นการเคลื่อนไหวที่ทำอยู่ในปัจจุบัน

“ทางพ่อเขาก็มีความสนใจ เขาก็อินด้านนี้แหละ คล้าย ๆ กัน คือเขาเป็นคนมุทะลุประมาณนึง เป็นคนที่ชนกับปัญหาท้องถิ่นจนอยู่ไม่ได้ แล้วพ่อก็เป็นอย่างนั้นมันก็ดูไร้สาระในมุมมองของคนหาเช้ากินค่ำ หาเงินอะนะ แต่พ่อก็นุเขาก็อยากมีส่วนร่วมทางการเมืองเหมือนกัน เขาก็เลยพยายามปลุกฝั่งด้านนี้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณบี๋

นอกจากนี้ คำพูดที่ว่า “มันก็ดูไร้สาระในมุมมองของคนหาเช้ากินค่ำ” ของคุณบี๋ อาจกล่าวได้ว่าคุณบี๋รู้สึกว่ครอบครัวเธอมีความสนใจที่แตกต่างจากคนอื่น โดยคุณบี๋ได้ให้ข้อมูลว่าเธอและครอบครัวมาจากชนชั้นแรงงาน หากไม่ได้การปลุกฝั่งจากพ่อ เธอก็คงจะออกไปทำงานรับจ้าง ไม่พยายามเรียนต่อและเข้าสู่การเป็นนักเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม

ต่างจากคุณเมและคุณบี๋ที่มีครอบครัวที่ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันกับพวกเขา หรือแม้กระทั่งคุณบอยที่เติบโตในครอบครัวที่มีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 2 ทาง ทั้งตรงและไม่ตรงกับเขา ในส่วนของคุณฟ้าทัศนคติของครอบครัวเป็นข้อตรงข้ามกับสิ่งที่เธอพยายามขับเคลื่อนอยู่ในปัจจุบัน

“บังเอิญไปเจอหนังสือแนวทนายใจ และเราเอาหนังสือเล่มนี้ไปเล่นทนายใจกับแม่ และเหมือนมีคำถามหนึ่ง คือแม่เราเป็นรอยัลริส เป็นเอ็กซ์ตรีอาร์อยัลริส แล้วเราดัดแปลงคำถามจากหนังสือเล่มนั้น ที่ถามว่า “ถ้าให้เลือกใครสักคนระหว่าง....(ชื่อบุคคล)กับเรา ถ้าแม่มีป็นหนึ่งกระบอก ถ้าต้องฆ่าจริง ๆ

จะฆ่าใคร” แม่ตอบว่า เขาฆ่าเรานะ เราก็มีความอหังงว่าในใจมาตลอดว่าทำไมแม่ไม่เลือกฉัน แม่ไม่รักฉันเหรอ มันจึงติดอยู่ในใจเรามาโดยตลอดจึงไม่อิน ทำให้ตั้งคำถามตลอด”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

แม่ไม่ใช้การสนับสนุนโดยตรง แต่การที่คุณแม่ของคุณฟ้าแสดงถึงความรักต่อบุคคล และครอบครัวของคุณฟ้าก็มีการแสดงจุดยืนในเรื่องการบูชาตัวบุคคล ทำให้คุณฟ้าเกิดการตั้งคำถามว่าทำไมแม่ถึงรักคนอื่นมากกว่าลูกของตนเอง จุดประกายให้คุณฟ้าตั้งคำถามและความ “ไม่อิน” ทำให้เธอกำลังหาคำตอบมาโดยตลอด อาจกล่าวได้ว่าคำตอบที่เธอได้ หล่อหลอมทัศนคติและมุมมองในการมองรากฐานปัญหาความไม่เท่าเทียมในสังคมไทย ที่ถึงแม้ครอบครัวจะไม่เห็นด้วย แต่ก็เป็แรงกระตุ้นในจุดเริ่มต้น

1.2 การได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่

การที่ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ที่ไม่ดีหรือได้รับผลกระทบต่าง ๆ จากสภาพสังคมที่เป็นอยู่ เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความต้องการการเปลี่ยนแปลงความเชื่อความ เป็นอยู่ แนวทางปฏิบัติ หรือนโยบายของสังคม เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าคุณภาพที่พวกเขาอาศัยอยู่ในตอนนี้ยังไม่สามารถดูแล ให้ความเป็นอยู่ที่ดี และความปลอดภัยต่อเขาได้ เช่นผลกระทบทางการเงินของครอบครัว สภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน การละเลยต่อปัญหาความรุนแรงทางเพศ เป็นต้น ซึ่งเมื่อเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นกับตัว มันทำให้พวกเขาเห็นปัญหาได้ชัดเจนขึ้น และมองว่าปัญหานั้นควรแก้ไข จึงนำไปสู่การออกมาเป็นเสียงให้แก่ประเด็นปัญหาทางสังคมที่พวกเขาพบเจอ ดังคำบอกเล่าจากผู้ร่วมวิจัยดังต่อไปนี้

“เราเริ่มที่จะมีความคิด เริ่มที่จะแบบ เรียกว่าง่าย ๆ หนูรู้สึกว่ามันส่งผลกระทบต่อเราจริง ๆ เพราะว่าเรื่องการเมืองมันทำให้เศรษฐกิจด้วย พอกับแม่เราด้วย เรา รู้สึกว่าจริง ๆ มันเกี่ยวกับเรา มันไม่ใช่เรื่องไกลตัวเลยนะคะ อย่างตอนนี้ที่แบบของแพงขึ้นนู่นนี่นั่น มันก็เกี่ยวกับเรื่องนั้นเหมือนกัน”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 ,คุณเม

“แล้วคือเราอยู่ในชนชั้นรากหญ้าด้วย ชนชั้นแรงงานอย่างนี้ เราก็เลยยิ่งเห็นมิติของความเหลื่อมล้ำมากขึ้นว่าทำไมเราจะต้องไปบูชาคน ๆ นึงซึ่งเราไม่ได้อะไรกับมันขึ้นมา อยากจะให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นหรืออยากพัฒนาชุมชน เราก็เลยสนใจเรื่องของประเด็นมิติการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ประมวลนี้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณปิม

“แต่พอหลังจากที่หนูเล่าออกมา เราก็ยังไม่ได้มี action อะไรเกิดขึ้น คือเราโดนทำร้ายแต่ไม่มีแบบว่า ไปตรวจร่างกาย ไปพบนักจิต คือไม่มีใครรู้เลยว่าต้องทำอะไรยังไง เป็นเหมือนกับว่าเราใช้เวลาเท่านั้น มันไม่ได้แปลว่าเราลืม แล้วมันฝังใจเรามาเรื่อย ๆ เรากลับมองว่าจริง ๆ โรงเรียนควรรับผิดชอบนะ เขาควรพาเราไปตรวจร่างกายนะ พาเราไปพบจิตแพทย์นะ แต่ตอนนั้นไม่เลย เขาทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น”

“เรารู้สึกว่าสิ่งที่เกิด ณ ตอนนั้นมันเปลี่ยนแปลงชีวิตเรา มันพลิกเลยอะ จากที่ตอนนั้นเราไม่ได้คิดจะทำอะไรแบบนี้ แล้วพอการที่เราได้อิสระภาพ คนที่เขาถูกพรากอิสระไปพอเขาได้กลับมามันดีขนาดไหน มันยิ่งกว่าอะไรในชีวิต มันคือจุดเปลี่ยนของเราตั้งแต่เด็ก”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

จากการให้ข้อมูลของคุณปริม ที่บอกเล่าประสบการณ์การเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางเพศ นอกจากตัวผู้กระทำความรุนแรงแล้ว คุณปริมยังมีประสบการณ์ที่แยกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ตำรวจในท้องที่ และครอบครัวของผู้ก่อเหตุ ที่พยายาม “ทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น” “ไม่ได้มี action อะไรเกิดขึ้น” แสดงให้เห็นถึงการถูกเพิกเฉย รู้สึกถูกละเลย ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือ และเมื่อคุณปริมพยายามด้วยตนเองจนสามารถออกจากพื้นที่จังหวัดนั้นได้ จึงเกิดเป็นความรู้สึกในคำบอกเล่าที่ว่า “การที่เราได้อิสระภาพ คนที่เขาถูกพรากอิสระไปพอเขาได้กลับมามันดีขนาดไหน” การได้รับอิสระภาพเป็นความรู้สึกโล่งใจ ปลอดภัย และมีคุณค่าต่อเขามากจนเป็นประสบการณ์ที่เปลี่ยนตัวตนของคุณปริมให้หันมาสนใจประเด็นความรุนแรงทางเพศและอยากทำกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในสังคมในปัจจุบัน

แตกต่างจากผู้ให้ข้อมูลท่านอื่นที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสังคมที่เป็นอยู่ จากประสบการณ์ของคุณฟ้าเธออาจไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่เธอก็มองว่าความเลื่อมล้ำในสังคมสุดท้ายแล้วก็จะสามารถส่งผลกระทบต่อตัวเธอในทางใดทางหนึ่งได้เช่นเดียวกัน

“ที่มาเคลื่อนไหวตรงนี้คือ มันจะต่างนิดนึง จริง ๆ เราก็ reflect กับเพื่อน โดยส่วนมากก็คือเขาเป็นคนที่ได้รับการเลือกปฏิบัติเองเลย เขาได้รับความไม่เป็นธรรม โดนสังคมก็ดก้นออกไป แล้วเขาก็คิดว่าฉันอยากมีที่ทางอยากมีที่ยืนก็ต้องสู้เพื่อที่ยืนของตัวเอง แต่จริง ๆ เราไม่ค่อยเจอแบบนั้นเพราะว่ามันเป็นจากชีวิตของเราเองด้วยที่พ่อแม่มีฐานะดี พูดยังไงดี อย่าง beauty standard เราก็ไม่ได้หลุด ให้คนต้องมา bully อย่างเรื่องการเรียนผู้ใหญ่ก็ไม่ได้มา bully เพราะเราเรียนดี เราค่อนข้างไม่ได้เจอเรื่องพวกนี้ แต่มันมีเหตุการณ์คือสุดท้ายแล้วคนข้าง ๆ เรา เมื่อเขาเจอเหตุการณ์ที่อดทนนาน สุดท้ายเขาก็เลือกที่จะเบลมเราด้วย แล้วเราก็เสียใจเพราะว่า คนที่จะทำกับเขามันเป็นคนอื่น เป็นสังคมที่ทำ สุดท้ายแล้ว เขามีความน้อยเนื้อต่ำใจกับเรา มันอาจ develop ไปเป็นความหมั่นไส้ ความอิจฉา มันกลายเป็นว่าสุดท้ายเราต้องมาหวาดระแวงเพื่อนของเราเอง เพราะค่านิยมและโครงสร้างสังคมเป็นแบบนี้ เขาไม่เท่ากับเราแม้ว่าจะจะเป็นเพื่อนเราก็ตาม สุดท้ายมันจะ develop ไปเป็นความรู้สึกไม่ดี”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

CHULALONGKORN UNIVERSITY

คุณฟ้าใช้คำว่า “สุดท้าย” ย้ำๆ เหมือนเป็นการบอกว่า แม้ว่าในปัจจุบันหรือช่วงขณะหนึ่งที่คุณเหมือนว่าเราจะไม่ได้รับผลกระทบอะไร แต่หากปล่อยให้ปัญหาความไม่เท่าเทียมดำเนินต่อไป “สุดท้าย” มันก็จะมากระทบกับเธอเหมือนกัน สะท้อนให้เห็นถึงความไม่สบายใจ ความหวาดระแวง โดยเธอเข้าใจว่าต้นตอของปัญหานั้นคือสภาพสังคม ดังที่ว่า “เพราะค่านิยมและโครงสร้างสังคมเป็นแบบนี้” กล่าวได้ว่าเธอไม่ยอมให้เพื่อนโทษเธอ และเธอเองก็ไม่โทษเพื่อนเธอเช่นเดียวกัน สิ่งที่ควรทำจึงเป็นการแก้ไขค่านิยมและโครงสร้างสังคม

1.3 ความหวังใยต่อสังคม

ผู้ให้ข้อมูลมีความหวังใยต่อคนและสภาพสังคมโดยรวม จากการที่พวกเขาได้ตระหนักแล้วว่าสังคมที่เราดำเนินชีวิตอยู่นั้นมีปัญหาแตกต่างกันไปแล้วแต่ความสนใจของ

ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่แสดงให้เห็นถึงความเป็นห่วง ความเห็นใจ ถึงความทุกข์ ความไม่เป็นธรรม หรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนในสังคม โดยผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าเป็นคนส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงปัญหา ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนไม่รู้ถึงต้นตอของปัญหาและแนวทางแก้ไข ความห่วงใยนี้เป็นแรงผลักดันที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลออกมาทำกิจกรรมขับเคลื่อนสังคม ในฐานะที่ตนเองมองเห็นปัญหาแล้ว และอยากแก้ไขเพื่อให้ตนเองรวมถึงเพื่อนในสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเชื่อว่าจะสามารถสร้างการตระหนักรู้ต่อปัญหาให้ขยายไปในวงกว้างต่อไป ดังคำบอกเล่าของผู้เข้าร่วมวิจัยต่อไปนี้

“ไม่ได้มีแค่เพื่อนเราที่โดนแต่ว่ามันมีหลายคนที่โดนแล้วเขาไม่ควรต้องโดนแบบนี้จากอะไรก็ไม่ว่าอะไรที่คุณก็ตอบคำถามไม่ได้แต่คุณก็ทำกับคนอื่น ทำเป็นระบบทำเป็นแบบทำไปด้วยกัน และได้รับการรับรองว่าสิ่งนี้ไม่ผิด เราก็ค่อนข้างงงว่าทำไมสังคมมีอะไรแบบนี้ ถ้าเราตั้งคำถามได้เราก็อาจตั้งคำถามให้เขาตอบ แล้วพอพวกเขาตอบไม่ได้เขาคงจะหยุดอะไรแบบนี้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

“การที่มาอยู่จุดนี้มันมีปากมีเสียงให้คนอื่นได้มากกว่า รวมถึงมันได้รับโอกาสจากความเหลื่อมล้ำนี้มาแล้วก็เลยอยากทำให้เต็มที่จากภาษีของประชาชนในเรื่องการศึกษา คือเพราะจริง ๆ หนูไม่ได้เฝ้าฝืนถึงการได้มาเรียนมหาลัยเลยนะ ด้วยฐานะรวมถึงสภาพชุมชนที่อยู่อาศัย ภัยเจริญพันธุ์ ปู่ก็ท้อง เป็นเด็กก็ท้อง ติดยากัน แต่ว่าเพราะว่าเราอยู่กับความคิดนี้ของเราตั้งแต่แรก เราก้เลยพยายามที่จะทำแล้วก็เปลี่ยนแปลงให้ได้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณป๊ม

“มันมีความคิดบางอย่างที่ว่าจะมีสักกี่คนที่เจอแบบเรา เราารู้สึกตอนนั้นเราทรมาน เราต้องอยู่คนเดียว แล้วมันก็มีความคิดที่ว่ามีสักกี่คนที่เจอแบบเรา แล้วเขาได้อิสระเหมือนที่เราได้ เพราะเราก้คิดอยากทำร้ายตัวเอง ตายเลยดีกว่า มันรู้สึกทรมานความคิด ณ ตอนนั้น เลยรู้สึกว่แบบว่าถ้ามีคนอื่นอีกล่ะ ถ้าเขาเป็นเขาต้องทำยังไงกับชีวิตเขา ใครจะเข้าใจ... ที่เราคูยกกับตัวเองว่าเราได้ชีวิตคืนมา เราได้อิสระภาพ เราอยากให้คนอื่นได้เหมือนกัน มันก็เลยอยากช่วยคนอื่น แต่ตอนนั้นการช่วยเราก้ไม่รู้ว่าจะช่วยยังไงกับใคร

ตอนจะเข้ามาหาลัยตอนนั้นคือจะเรียนสายวิทย์ แต่อยู่ดี ๆ อยากรมาเรียน
ภาษาอังกฤษเพราะว่าอยากช่วยคนไม่ใช่แค่ที่นี่ อยากรช่วยคนทั่วโลกเลย”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

จากข้อมูลที่ได้จากคุณฟ้า คุณปิม และคุณปริม จะเห็นได้ว่าแม้จะไม่ใช่วิธีที่เกิดกับ
ตัวเองโดยตรง หรือเป็นสถานการณ์ที่ตนเองผ่านมาได้แล้ว แต่การคิดไปถึงคนอื่นที่ยังต้อง
เผชิญกับปัญหาอยู่ เช่น การเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นกับเพื่อนของคุณฟ้า ที่คุณฟ้าเองเป็นฝ่าย
ได้รับการปฏิบัติที่ดีด้วยซ้ำ แต่ก็ยังมีใจที่จะโกรธแค้นเพื่อนและคิดไปถึงคนอื่น ๆ ในสังคม หรือ
อย่างคุณปิมและคุณปริมที่ออกมาจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้แล้ว แต่เมื่อรับรู้ถึงปัญหา
เข้าใจความรู้สึก และมีโอกาสรู้ว่าถ้าแก้ปัญหาได้จะเป็นอย่างไร ทำให้มีแรงกระตุ้นที่จะเข้าไป
ช่วยให้คนอื่นได้มีความเป็นอยู่และแก้สถานการณ์ให้ดีขึ้นได้อย่างที่ตัวเองมีโอกาส

“จากที่เราเข้าไปให้ความรู้มันทำให้เรารู้สึกว่าการที่เราให้ความรู้แบบนี้มัน
ส่งเสริมอะไรบางอย่าง มันเหมือนเป็นการสร้างอะไรบางอย่างให้สังคม
สร้างเกราะป้องกันให้คนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ริมชายหาด เพราะว่าจากที่เรา
ทำงานมาเราเริ่มต้นตั้งแต่หน่วยงานรัฐที่เข้ามาในพื้นที่ชายหาดที่เขา
พยายามทำอะไรต่าง ๆ โดยที่ชาวบ้านไม่ได้เข้าใจ หรือเขามาพูดให้ความ
แคด้านดีด้านเดียว เขาไม่ได้พูดถึงด้านเสียว่าถ้าหากเขาดำเนินโครงการนั้น
ไปหรือเขาทำอะไรลงไปมันจะมีผลเสียอะไรตามมาบ้าง ชาวบ้านจะต้องรับ
อะไรบ้างกับผลเสียที่ตามมาจากการกระทำของโครงการรัฐต่าง ๆ ซึ่งสิ่งนี้
ทำให้เราเห็นว่าถ้าไม่มีใครทำแบบนี้หรือช่วยอะไรแบบนี้ มันจะทำให้
ชายหาดที่มีอยู่ในประเทศไทยอาจจะเหลืออยู่ไม่ถึงลูกหลานหรือคนรุ่นหลัง
ก็ได้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

ตามที่คุณทะเลกล่าว “มันเหมือนเป็นการสร้างอะไรบางอย่างให้สังคม สร้างเกราะ
ป้องกันให้คนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ริมชายหาด” “ถ้าไม่มีใครทำแบบนี้หรือช่วยอะไรแบบนี้ มัน
จะทำให้ชายหาดที่มีอยู่ในประเทศไทยอาจจะเหลืออยู่ไม่ถึงลูกหลานหรือคนรุ่นหลังก็ได้”
แสดงให้เห็นถึงความอยากปกป้อง รู้สึกหวงแหนพื้นที่ถิ่นของตน ห่วงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับ

ชาวบ้าน และทรัพยากรธรรมชาติที่จะไม่เหลือให้คนรุ่นหลัง ทำให้จากแค่การทำกิจกรรมของโรงเรียนถูกต่อยอดมาเป็นองค์กรการเคลื่อนไหวในปัจจุบัน

1.4 การรับรู้ข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่ออกมาขับเคลื่อน

การได้รับข่าวสาร ข้อมูล และองค์ความรู้ เป็นสิ่งหนึ่งที่เขาส่งเสริมให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความสนใจในประเด็นทางสังคมที่พวกเขาเคลื่อนไหวในปัจจุบัน โดยผู้ให้ข้อมูลได้รับข้อมูลและองค์ความรู้ ทั้งจากการอ่านหนังสือ รับข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการส่งเสริมความรู้และกิจกรรมในโรงเรียน กระตุ้นให้เขาเกิดความตระหนัก สงสัย ในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ และสนใจใคร่รู้ที่จะเข้าใจและแก้ไขปัญหาที่นั้น ๆ จนนำไปสู่การลงมือทำกิจกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

“แล้วบังเอิญว่าโรงเรียนก็มีชมรมนี้อยู่ ชมรมก็คือทำงานรณรงค์เกี่ยวกับชายหาด ให้ความรู้เกี่ยวกับชายหาด ซึ่งผมคิดว่าเป็นอะไรที่น่าสนใจ คือบ้านเกิดผมเป็นบ้านที่อยู่ติดกับทะเลแล้วก็ชายหาด แต่ว่าถ้าพูดถึงความรู้เกี่ยวกับทะเลหรือชายหาดผมไม่มีเลย ผมไม่เข้าใจเกี่ยวกับทะเลหรือชายหาดเลย ผมคิดว่ามันน่าจะเป็นเรื่องดีที่เราจะได้เรียนรู้และเข้าใจทรัพยากรในท้องถิ่นของเรา ในพื้นที่ของเราเพื่อที่เราจะได้ทำมันมันว่าถ้าอนาคตมีใครเข้ามาทำอะไรกับมัน เราม่าจะปกป้องมันได้หรือดูแลมันได้”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

“แต่ก็ปกติตั้งแต่เด็กจะโตมากับหนังสือ จะอ่านหนังสืออยู่แล้ว ที่บ้านจะมี(ชื่อหนังสือ) ซึ่งเป็นหนังสือต้องห้าม ของพ่อ เราก็เลยอ่านมาตั้งแต่ตอนนั้น ก็เลยสนใจค่ะ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณปิม

“สนใจประเด็นพวกนี้ตั้งแต่ประถม เพราะว่าเป็นคนชอบอ่านหนังสือ แล้วก็ชอบแบบอ่านไปเรื่อย ทีนี้ห้องสมุดโรงเรียนมันบังเอิญ แบบเหมือนปีแถว ๆ นั้นนะ เรื่องใบไม้ที่หายไปของจิระนันท์ พิตรปรีชา เขาได้รางวัลซีไรต์จึงถูก display ในห้องสมุดโรงเรียน เราก็เลยไปหยิบเล่มนั้น พออ่านเสร็จ มันก็จะมีความเป็นกลอน เป็นกวีนิพนธ์ แต่ไม่รู้แน่ชัดว่าคือเหตุการณ์อะไร จะ

มีความอุปมา-อุปมัย มีความเป็นธรรมชาติ การพูดถึงความไม่ยุติธรรม พูดถึงนิสิตนักศึกษาที่มีความเข้าป่าต่อสู้ประมาณนั้น ตอนแรกเราสนใจเพราะภาษาสวย ภาษาดี และอธิบายความรู้สึกผ่านหนังสือเล่มนั้น ค่อนข้างทึ่ง และเรารู้สึกว่าเขาดูจริงจังในการขับเคลื่อนประเด็นพวกนั้น เราก็เลยเริ่มสนใจแล้วก็เริ่มหาข้อมูล หนังสือเล่มนั้นมันก็ค่อนข้าง spark เรานิดนึง”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

การที่ได้รับข้อมูลและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม ทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีสารตั้งต้นในการคิดวิเคราะห์ พัฒนามุมมองที่มีต่อสภาพสังคมที่ตนอาศัยอยู่ จากเดิมที่อาจจะไม่ได้รับรู้ว่าสิ่งที่เป็นอยู่มีปัญหา อย่างที่คุณทะเลกล่าววว่า “ผมไม่เข้าใจเกี่ยวกับทะเลหรือว่าชายหาดเลย ผมคิดว่ามันน่าจะเป็นเรื่องดีที่เราจะได้เรียนรู้และเข้าใจทรัพยากรในท้องถิ่นของเรา” ถ้าไม่ได้โอกาสเข้าถึงความรู้ก็เป็นไปได้ว่าเขาจะยังคงไม่เข้าใจผลกระทบต่อธรรมชาติที่เกิดขึ้น แต่เมื่อรับรู้ถึงการมีอยู่ของปัญหา ก็ยังมีแรงกระตุ้นให้เขาเข้าหาข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการป้องกันหรือแก้ปัญหาต่อไป คล้ายกับคุณบีมและคุณฟ้าที่แม้จะไม่ได้เข้าใจเนื้อหาทั้งหมด ณ ตอนนั้น แต่ก็เป็นข้อมูลที่จุดประกายให้พวกเขาค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม อย่างคำกล่าวของคุณฟ้าที่ว่า “เราก็เลยเริ่มสนใจแล้วก็เริ่มหาข้อมูล หนังสือเล่มนั้นมันก็ค่อนข้าง spark เรานิดนึง” ซึ่งนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการหล่อหลอมแนวคิด ตัวตนและบทบาทการเป็นนักเคลื่อนไหว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
“บังเอิญแอมเนสตี้ประเทศไทยไปจัดเวิร์กช็อป ตอนนั้นเดือนกันยายน 2019 ประมาณ 3 ปีที่แล้ว ทีนี้ตอนเขาจัดเวิร์กช็อปเขาจัดเกี่ยวกับห้องเรียนสิทธิ หนูก็ไม่รู้หรือว่าห้องสิทธิคืออะไร ไม่รู้จัก ไม่ได้เรียนมา ทีนี้ก็เลยอยากเข้าไปเรียนรู้ พอเข้าไปปั๊บก็เรียนรู้ว่ามี UNHCR มันมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ แล้วมันมีข้อ 8 ที่ว่าเรามีสิทธิในเสรีภาพและชีวิต แล้วพอมารู้เจอนั้นหนูรู้เลยว่า หัย นี่คือสิทธิของเรา มันก็เลยนึกภาพไปวันนั้นว่าจริง ๆ คำถามที่เราถามตัวเองวันนั้นว่าเราไม่ปลอดภัยเลย ทำไมเรารู้สึกว่าเราไม่มีสิทธิจะปลอดภัยหรือ มันมีคำถามอันนั้นจนเรามาเจอสิทธิมนุษยชนว่าจริง ๆ มันมีสิทธิ เรามีสิทธิในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง เรามีสิทธิที่จะมีชีวิตและอิสรภาพ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

แตกต่างจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้ให้ข้อมูลท่านอื่น ที่การได้รับข้อมูลเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการต่อยอด นำไปสู่ความความสนใจในประเด็นการขับเคลื่อนต่าง ๆ แต่ในส่วนของคุณปริม ข้อมูลที่เธอได้รับรู้เป็นการตอบคำถามในประสบการณ์ในอดีตของเธอ การได้รับข้อมูลความรู้และได้ทำความเข้าใจเรื่องสิทธิที่ไม่เคยรู้มาก่อน ทำให้เธอเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้อย่างชัดเจน ทั้งตัวปัญหาและความรู้สึกกลัวของตนเอง การที่เธอโดนทำร้ายแต่ไม่กล้าแม้แต่จะบอกครอบครัวหรือเพื่อนว่าเกิดอะไรขึ้น คือการที่ผู้กระทำละเมิดสิทธิของเธอ และเธอก็ไม่รู้ว่าเธอมีสิทธิที่จะปกป้องตนเอง ถึงแม้ว่าเธอจะหนีออกมาจากสถานการณ์นั้นได้ แต่การได้เรียนเรื่องสิทธิ์ครั้งนี้ก็ทำให้เธอได้คำตอบว่าสิ่งที่เธอต้องการในวันนั้นคืออะไร จนกลายเป็นจุดมุ่งหมายในการทำงานขับเคลื่อนสังคมให้เข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ดังที่เธอบอกว่า “เรามีสิทธิในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง เรามีสิทธิที่จะมีชีวิตและอิสรภาพ”

ประเด็นที่ 2 : ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม

การออกมาทำกิจกรรมการเคลื่อนไหว เรียกร้อง ขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้น เป็นงานใหญ่และยากเมื่อต้องทำงานกับคนจำนวนมาก ความเชื่อ แบบแผนปฏิบัติที่มานาน ผู้มีอำนาจ หรือแม้กระทั่งกฎหมาย ซึ่งแน่นอนว่าเส้นทางที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกเดินนั้นย่อมมีอุปสรรค ความยาก และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินกิจกรรมและบทบาทการเป็นนักเคลื่อนไหว โดยปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นมีทั้ง เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรม ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคม และความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว ซึ่งปัญหาและความท้าทายเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งร่างกายและจิตใจของพวกเขา หากผู้ให้ข้อมูลมีแนวทางในการลดความตึงเครียดของปัญหาและผลกระทบต่อตนเอง โดยมีแนวทางการจัดการกับปัญหา ผ่านการทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข และการทำความเข้าใจว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา

2.1 ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้น

ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลเมื่อพวกเขาได้เข้ามาทำงานเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม คือ เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรม ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคม และความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว

2.1.1 เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรม

เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น เป็นสถานการณ์หนึ่งที่เป็นอุปสรรคที่นักเคลื่อนไหวทางสังคมมักจะประสบ เมื่อมีกลุ่มคนที่ต้องการเปลี่ยนแปลง ก็มีกลุ่มคนที่ไม่ต้องการเสียประโยชน์ หรือกลุ่มคนที่เห็นด้วยกับแนวทาง ความเชื่อ และสภาพสังคมที่เป็นอยู่ ทำให้ต้องการคงสภาพสังคมเดิมไว้ ความรุนแรงจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขัดขวางกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่นักเคลื่อนไหวต้องเผชิญไม่มากนักน้อย โดยมีตั้งแต่ ความรุนแรงทางวาจา ทางร่างกาย ไปจนถึงความเสียหายต่อชีวิต ตามข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“อย่างเหตุการณ์หนูไปวันนั้นเลย วันที่เขาฉีคน้ำวันแรก 16 ตุลา จำได้เลย หนูอยู่ในนั้นแต่หนูจะอยู่บนสกายวอล์ก ไซ้ หนูเป็นคนที่ยอมรับลงไปให้เขา หนูจำได้ขึ้นใจ แล้ววันนั้นแบบทุลทุลทุลมาก พ่อกับแม่ก็แบบอยู่ไหนแล้ว ออกมาหรือยังอะไรอย่างนี้คะ แล้วหนูลงสตอรี เพื่อน ๆ ก็ทักมาว่าเขาฉีคน้ำแล้วนะ อยู่ไหน คือทุกคนก็หวัง แต่ออกมาได้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 ,คุณเม

“แต่หลังจากออกมาเคลื่อนไหวพอเขารู้ว่าใครเป็นแกนนำจุดชาวบ้านในพื้นที่ให้ออกมาเคลื่อนไหวเรื่องนี้ ให้ออกมาต่อต้านกำแพงกันคลื่น เขาก็พยายามจะ คือ..(บุคคล)..เขาพยายามจะสั่งคนไปฆ่าโดยจ้างค่าหัวประมาณห้าแสนกว่าบาท ไม่ได้สั่งฆ่าผมนะ แต่สั่งพี่อีกคนนึง จริง ๆ มันก็เสี่ยง ผมก็เสี่ยงด้วยส่วนนึง พออยู่ในกระบวนการเกือบทุก ๆ กิจกรรม”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

“เราก็รู้สึกที่เราโดนแฉโดนล่อลวงมาตั้งแต่แม่.ปลาย โจมตีเราด้วยเรื่องนี้ เราจะต้องโดนแน่ ๆ คือแคปคำที่เราโพสต์ตอน 13 ตุลา 59 ซึ่งตอนนั้นเราอยู่ประมาณ ม.5-6 ในกลุ่มไลน์ชั้น ไลน์คณะ ไลน์สี ไลน์อาจารย์ว่าเราโพสต์ถึงอย่างนี้ ทำให้เราต้องเข้าห้องปกครอง หรือว่าโดนทั้งรุ่นแบน ทั้ง ๆ ที่เราเคยเป็นคนทำกิจกรรม เป็นคนที่มีพาวเวอร์พอสมควร แต่พอมาโดนเรื่องนี้ แล้วก็เป็นเรื่องที่จุดระดมคนได้มาก เพราะตอนนั้นเหมือนโพลสรุปประมาณว่า 13 ตุลาแล้วไป 14 ตุลาระลึกถึงวีรชนดีกว่ามัย อะไรอย่างนี้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณป๋ม

2.1.2 ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว

แม้การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลจะเป็นการทำงานกับกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์และความตั้งใจร่วมกัน หากก็มีความแตกต่างทางแนวทางการทำงานและความคิดเห็น เมื่อต้องประสานงานกับคนจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นงานที่ต้องทำต่อเนื่องในระยะยาว ผู้ให้ข้อมูลต้องเผชิญกับความไม่ลงรอย ขัดแย้ง ขัดแย้งขัดขวางกันภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว จากการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกผิดหวัง และความรู้สึกผิดหวังนี้เป็นประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้น้ำหนักมากกว่าความขัดแย้งที่มาจากกลุ่มคนภายนอก อาจกล่าวได้ว่านักเคลื่อนไหวก็มีความคาดหวังกับนักเคลื่อนไหวด้วยกัน มองว่าเป็นคนที่ร่วมต่อสู้ ร่วมประสบการณ์เดียวกัน ต้องมีความเข้าใจกัน สามัคคี ถ้อยทีถ้อยอาศัย เมื่อเกิดปัญหาการขัดขวางภายในขบวนการ จึงทำให้เกิดความผิดหวังที่มากกว่าเกิดจากคนข้างนอก

“ทำให้ผมเห็นคนมากขึ้น เห็นคนหลายมิติมากขึ้น ไม่ได้มองแต่คนในด้านดี เหมือนกับว่าก็ไปร่วมมือกับหลายกลุ่ม บางทีก็มีการไม่ลงรอยกัน บางทีก็ไม่เหมือนที่คุยกันไว้ อันนี้ส่วนใหญ่จะเป็นคนอื่นทำกับเรามากกว่านะ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ,คุณบอย

“คือมันก็มีปัญหาภายในกันอยู่แหละว่าแบบใครไม่ค่อยมาจะต้องโดนปลดออกไป หรือใครเคยอยู่กลุ่มภาคินี่ให้ออกนะ ให้อยู่กลุ่มเดียว แล้วสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เราคิดเห็นไม่ตรงกันกับคนอื่น เพราะรู้สึกว่ามีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ประชาธิปไตยการเปลี่ยนแปลงไข่ม้อย แต่ทำไมคุณจะต้องมา exclude คนนี้ออกไปว่าคนนี้เป็นกลุ่มนี้ ร่วมงานกันไม่ได้อะไรอย่างนี้ ก็เลยเป็นปัญหาในขบวนการไปแล้วหนึ่ง”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณป๋ม

“ก็การทำงานร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ ที่เขาเคลื่อนไหวอยู่ด้วย อันนี้เป็นปัญหาที่ผมเชื่อว่านักเคลื่อนไหวหลาย ๆ กลุ่มก็เจอกันแหละ ที่มีปัญหาเรื่องนี้กันค่อนข้างเยอะ อันนี้ต้องพูดตรง ๆ ว่าเป็นแนวคิดเดิม ๆ ของพวกทำงาน

เคลื่อนไหว ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่เป็นผู้ใหญ่ คือเขาต้องการรู้สึกว่ามีสมมติคน
นี้ทำประเด็นนี้ใช้มั้ย คนนี้ทำประเด็นเรื่องชายหาด คนนี้ทำประเด็นเรื่อง
ภูเขา เรื่องน้ำ ลำธาร เขารู้สึกว่าพอใครไปทำประเด็นเขาหรือพูดถึง
ประเด็นเขาเมื่อไหร่ เหมือนคนนั้นพยายามไปแย่งงานของเขา เข้าใจมั๊ย
ครับ เป็นเรื่องของการหวงพื้นที่ หวงงานที่ทำอยู่”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

จากคำกล่าวของคุณบอย คุณป๋ม คุณทะเลจะเห็นได้ว่าในขบวนการของกลุ่มนัก
เคลื่อนไหวก็มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก หวงพื้นที่ กีดกันนักเคลื่อนไหวกลุ่มอื่นออกไป จนเกิด
เป็นคำถามของคุณป๋มว่า “เรามีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ประชาธิปไตยการเปลี่ยนแปลงใช้มั๊ย
แต่ทำไมคุณจะต้องมา exclude คนนี้ออกไปว่าคนนี้เป็นกลุ่มนี้ ร่วมงานกันไม่ได้อะไรอย่าง
นี้” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสงสัยถึงจุดหมายของการทำงานว่ายังเป็นสิ่งเดียวกันหรือไม่
คล้ายกับข้อมูลของคุณบอยและคุณทะเลที่พบปัญหาจากการหวงพื้นที่ กีดกันการทำงานของ
คนอื่น ซึ่งถ้าเห็นประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะใครจะทำก็เป็น
เรื่องที่ดีทั้งนั้น แต่จากการทำงานผู้ให้ข้อมูลกลับพบว่าไม่ใช่ทุกคนที่คิดแบบนี้

“แล้วบางทีเรารู้สึกว่าคำพูดของบางคนทีฟในออฟฟิศมันใจร้ายกับเรา
แล้วพอเราตัดมาอีกภาพก็เห็นว่าจริง ๆ เราก็มีทางเลือกนะ เราก็ไม่ต้องมา
ทำอันนี้นะแต่เราอยากช่วยคนแล้วทำไมทุกคนถึงมาใจร้ายกับเรา มันก็ต้อง
มีความรู้สึกที่เราท้ออะ บางอย่างที่เราที่รู้สึกแบบไม่โอเคเพราะว่า
environment ที่เขาแบบคนทำงานกันเองแล้วทำไมเราไม่มา empower
กันเอง ทำไมคุณไม่ให้กำลังใจกันและกัน แล้วมันรู้สึกเวลาที่แบบเราแบบ
โดนคำพูดที่มันรุนแรงเรารู้สึกว่าจริง ๆ เรามีทางเลือกเราไม่จำเป็นต้องมา
อยู่ที่นี่ ไม่จำเป็นที่จะต้องแบบมาทำงานอะไรแบบนี้ การที่เรามาต่อสู้เพื่อ
สังคมแบบนี้ศัตรูเราควรจะเป็นอะไรที่เราต้องการแก้ไขกับตัวเอง มันบ่น
ทอนอะ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

ในส่วนของคำกล่าวของคุณปริมที่ว่า “การที่เรามาต่อสู้เพื่อสังคมแบบนี้ศัตรูเราควร
จะเป็นอะไรที่เราต้องการแก้ไขกับตัวเอง มันบ่นทอนอะ” แสดงให้เห็นถึงความท้อ ความ

เสียใจ ที่เกิดขึ้นจากคนภายในที่เขามองว่าควรจะเป็นพวกเดียวกัน เข้าใจกัน แต่กลับตัดกำลังใจกันเองจนทำให้เกิดความคิดว่าไม่จำเป็นต้องมาอยู่ตรงนี้

“มีตัวอย่างที่พอนีกออก คือ เรื่องเพศที่เป็นกระแสใหญ่ ๆ แล้วคนให้ความสนใจเยอะ ๆ ก่อนข้างเข้าไปในทุกวงเลยตอนนี้ ซึ่งเราโปรโมทเรื่องเพศมานานกว่าประเด็นอื่น ๆ ซึ่งเรามีโอกาสได้เข้าไปในวงสังคมที่เคลื่อนไหวในเรื่องนี้(สิทธิความเท่าเทียม)อยู่ เขามองประเด็นนี้เป็นเรื่องล้อเล่นไม่สำคัญ อย่างตอนนั้นเข้าไปกลุ่มหนึ่งเขาเอาเรื่องเพศมา make fun บนโต๊ะแม้กระทั่งคนที่เคลื่อนไหวเป็นหัวหอก ๆ ในเรื่องนี้เขายังทำอะไรไม่ได้ ได้แต่รับสภาพไปแบบนั้น คือจังหวะมันยังไม่ได้ด้วยแหละ แต่เราแค่แอบสงสัยว่าคุณเห็นคุณค่าเรื่องหนึ่งแต่อีกเรื่องคือ ทั้ง ๆ ที่เป็นการกดทับมาเหมือน ๆ กัน คือไม่ใช่รับไม่ได้เลยนะ แต่อันนี้รู้สึกว่เกินไปหรือเปล่า แล้วเป็นคนที่เคลื่อนไหวเรื่องคุณค่าเรื่องความเท่าเทียมด้วย ประเด็นคือเขาเป็นคนที่ดีกับเรา แต่มีคุณค่า ศีลธรรมบางอย่างที่มันค่อนข้างล่อจิกที่ครอบเขาเอาไว้ กลายเป็นความขัดแย้งบางอย่างมันอาจไม่ใช่รูปแบบการด่า แต่เป็นการ dismiss การที่ไม่เห็นไปเลย หรือการ ignore เรารู้สึกทำไมเป็นแบบนี้กับคน ๆ นี้ ทั้ง ๆ ที่เราเริ่มรู้สึกดีกับเขาในเชิงความสัมพันธ์ แต่ถ้าในเชิงอุดมการณ์คือมีงเป็นศัตรูกับคุณนะเนี่ยถ้าทำแบบนี้ คือที่ผิดหวังจะเป็นประมาณนี้”

CHULALONGKORN UNIVERSITY

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

“แล้วก็คิดเสียใจว่าพวกคุณเป็นแกนนำที่ถ้าพูดชื่อเปิดหน้าออกมา ทุกคนรู้จัก แต่ทำไมมีทัศนคติแบบนี้ ซึ่งมันก็คือเรื่องเดิมคือคุณไม่เข้าใจความเท่าเทียมทั้งหมด แต่สิ่งที่เจ็บคืออะไร เรานั่งหัวโตอยู่ตรงนั้นเลยแต่พูดใส่กัน อย่างนี้ มีเราอยู่คนเดียวตรงนั้น ต่อให้ไม่รู้เขาก็ไม่ควรพูดดูถูกในขณะที่เรานั่งอยู่ หรือจริง ๆ ก็ไม่ควรพูดต่อหน้าและลับหลังแหละ เพราะเท่ากับคุณไม่ได้เข้าใจมันจริง ๆ เลย เป็นส่วนที่ทำให้ประชาธิปไตยยังไปไม่ได้เพราะคนกันเองแบบนี้แหละ กับบางคนนี่ก็แค่ทำความเข้าใจเป็นคอนเท้นท์เฉย ๆ

นะ แต่พอมาพูดกลับหลังนี้คำผู้หญิงสนุกปากเลย คำประสาตแตกสนุกปากเลย”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณป๋ม

นอกจากความขัดแย้งในลักษณะของการทำงาน ก็ยังมีความขัดแย้งที่ต่างออกไปคือ ในด้านของทัศนคติของเพื่อนร่วมขบวนที่สร้างความไม่พอใจและผิดหวังแก่ผู้ให้ข้อมูล จากคำพูดของคุณฟ้า “ทั้ง ๆ ที่เราเริ่มรู้สึกดีกับเขาในเชิงความสัมพันธ์ แต่ถ้าในเชิงอุดมการณ์คือ มึงเป็นศัตรูกับกษัตริย์ถ้าทำแบบนี้” และคุณป๋ม “เพราะเท่ากับคุณไม่ได้เข้าใจมันจริง ๆ เลย เป็นส่วนที่ทำให้ประชาธิปไตยยังไปไม่ได้เพราะคนกันเองแบบนี้แหละ” แสดงให้เห็นว่าเขา มองว่าทัศนคติของคนในขบวนนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและอาจทำให้ขบวนไปไม่ถึงจุดหมายได้ เนื่องจากคนในขบวนเองยังไม่เข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง รวมไปถึงสร้างความรู้สึก โกรธ ไม่พอใจ โดนดูถูก ซึ่งมีผลต่อความสัมพันธ์และความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันภายในกลุ่ม ทำให้เกิดความคับข้องใจ ไม่สะดวกใจในการทำงานร่วมกัน

2.1.3 ความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว

ในการทำงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมนั้น ความท้าทายหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลต้องรับมือ นั้น คือความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว เนื่องจากจุดมุ่งหมายหนึ่งของนักเคลื่อนไหวคือการสร้างการตระหนักรู้ต่อปัญหา สร้างความเข้าใจรูปแบบใหม่ให้คนในสังคม ให้คนในสังคมเข้าใจว่าสภาพสังคมที่เป็นอยู่สามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้ แต่ก็แน่นอนว่าความคิด ค่านิยมที่ยึดถือกันมาแต่เดิม เป็นสิ่งที่คุ้นเคยและคิดว่ามันเปลี่ยนแปลงไม่ได้ จนบางครั้ง ความพยายามของนักเคลื่อนไหวถูกตีความว่าเป็นความไม่หวังดีและไม่ได้รับการยอมรับ ซึ่งเป็นอุปสรรคที่ส่งผลต่อการทำกิจกรรมของนักเคลื่อนไหว

“แม่ผมเนี่ยก็อย่างที่บอก เขารับไม่ได้กับเรื่องปฏิรูปสถาบันหรือไปไกลถึงขั้นกล่าวหาว่า movement ที่เกิดขึ้นเนี่ยเป็นพวกล้มเจ้า ซึ่งถ้าผมแสดงตัวออกไปเนี่ย ผมเคยทะเลาะกับแม่เหมือนกันว่าแม่อาจจะไม่ให้ผมอยู่ด้วย ผมเลยพยายามจะเพลา ๆ เรื่องนี้ลงไปบ้างนิดนึง”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ,คุณบอย

“มีคนที่เขาจะไม่เห็นด้วยเลย เขาคิดว่าเราทำตัวไม่เหมาะสม ทำไม่ไม่ยอมให้มันจบ ๆ ทำไมต้องทำตัววุ่นวาย มันก็จะมีแบบบางคนก็มองว่าเราก้าวร้าวก็จะได้รับ name calling ว่า หัวรุนแรง จริง ๆ ก็คล้ายกับที่(...ชื่อ) เจอ แต่นั่นเจอในระดับชาติ แต่อย่างเราโอเคยังดีที่มันแค่ในโรงเรียน แต่มันก็หนักอยู่ประมาณนั้น เราค่อนข้างตั้งคำถามเสียงดัง กล้าแสดงออก ใช้ช่องทางที่มีทั้งหมดในการแบบต่อสู้อะไรแบบนี้ แล้วสุดท้ายเขาเลยโทรไปแจ้งผู้ปกครองว่ามีเรื่องอะไรเกิดขึ้นบ้าง แบบนี้นะ พ่อแม่ก็จัดการเองได้เลย และพ่อแม่บอกว่าถ้าโดนจับเข้าคุกไม่ต้องคาดหวังว่าพ่อแม่จะประกันตัวนะ คือเขาไม่เห็นด้วยที่มาทำอะไรแบบนี้ เขาก็ทำหน้าที่พ่อแม่ปกติสนับสนุนเรื่องการเรียน การกิน การอยู่ แต่ว่าถ้าในเรื่องการเคลื่อนไหวคือ NO แบบศูนย์ ถ้าโดนจับก็คือจับแบบจบอะไรแบบนี้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

คำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลทำให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัว ทั้งของคุณบอยที่เกิดการทะเลาะจนอาจถูกไล่ออกจากบ้าน ซึ่งมีผลต่อการเลือกรูปแบบการเคลื่อนไหวที่สามารถทำได้ หรือของคุณฟ้าที่มาในรูปแบบการไม่ให้ความช่วยเหลือจากครอบครัวไม่ว่าจะเป็นปัญหาภายในโรงเรียนหรือปัญหาที่ใหญ่กว่านั้นอย่างการเข้าคุก รวมไปถึงการโดนตีตราจากคนในสังคมโรงเรียนว่าเป็นคนหัวรุนแรง แสดงให้เห็นว่าการออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถทำให้ผู้ให้ข้อมูลถูกผลักออกมาจากทั้งครอบครัวและสังคม เนื่องจากจุดยืนของผู้ให้ข้อมูลถูกเข้าใจว่าเป็นตัวปัญหาเสียเอง

“แต่ว่าพอมานะสิกลงมากลุ่มนี้ กลุ่ม 3 จังหวัดนี้ก็มีปัญหา แต่ปัญหาบางส่วนก็เข้าไปแตะไม่ได้อีก อย่างเช่นผู้หญิงคนนึงมีเคสหนึ่งที่ไต้หวัน คือเขาอยู่ในครอบครัวที่รุนแรง แต่เขาออกมาไม่ได้เพราะว่าด้วยปัญหาทางการเงินหรืออะไรก็ตาม และเรื่องนี้ไปศาลปกติหรือศาลอาญาไม่ได้ มันต้องผ่านโต๊ะอัยการตามความเชื่อของเขาก่อน เพราะผู้นำทางความเชื่อบอกให้อยู่ให้ยังอยู่ตรงนี้ เขาก็ยังต้องอยู่ ซึ่งเขาไม่ได้เป็นเมียหนึ่งด้วยซ้ำ เรารู้สึกที่เราเห็นปัญหานี้แหละแต่เราเข้าไปแตะไม่ได้ เพราะเขามีกฎหมายที่เขาใช้ของเขา มันก็เลยเป็นความที่เรายังไปไม่ได้ในการทำงาน”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณป๋ม

“คือต้องพูดอย่างนี้เมื่อก่อนเราเข้าไปแรก ๆ มันมีหลายที่ที่ค้ำเราอะไรอย่างนี้ แล้วเขาบอกว่าพวกนี้เข้ามาค้ำเพื่อหวังเงินอะไรอย่างนี้ เขาก็คิดว่าเราเป็น คืออารมณ์คนไทยจะติตภาพจำว่า NGO เป็นพวกที่ค้ำเพื่อเอาเงิน ซึ่งมันเป็นหนึ่งในคำที่แบบปลูกฝังในหัวคือคนส่วนใหญ่จะถูกปลูกฝังในหัวด้วยคำพูดนี้ไปซะเยอะมาก เพราะว่ารัฐเป็นคนให้ความสนใจเรื่องนี้ไป เพราะว่าคือต้องเข้าใจว่าส่วนใหญ่ NGO บางกลุ่มก็ทำด้วยก็มีนะครับ แล้วอย่างนี้พอมันเป็นอย่างนี้รัฐก็เอาคำพูดแบบนี้ไปพูดเวลาไปพูดในเวทีอะไรอย่างนี้ ก็จะมีอยู่กับพวก NGO ที่ค้ำเพื่อหวังประโยชน์รับเงินต่างชาติอะไรอย่างนี้ก็มีเต็มไปหมดพอเราเข้าไปในพื้นที่ชาวบ้านก็แบบเขาติตภาพจำเต็ม ๆ คือเราไม่ได้บอกว่าเป็น NGO หรือว่าอะไรนะแต่เขาเห็นว่าการที่เราทำปกติผมพูดว่าเป็นการค้ำอย่างนี้เขาก็รู้สึกที่พวกนี้เข้ามาหวังผลประโยชน์อะไรหรือเปล่าอะไรอย่างนี้ คือเขาจะคิดอย่างนั้นไปก่อนช่วงแรก ๆ ที่ทำงานนี้ที่เขาเล่าให้ผมฟัง ในปีแรกเลยกลุ่มของเราก็ไปเริ่มแบบเคาะประตูบ้านแบบใช้พื้นที่บ้านที่อยู่ริมทะเลอะไรอย่างนี้ แล้วให้ความรู้เขา มีบางทีแบบไปเคาะแล้วเขาก็ปากก้นหินใส่มีนะมีแนว ๆ นี้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

ข้อมูลของคุณป๋มและคุณทะเลทำให้เห็นภาพชัดขึ้น ในแง่ที่ว่าแม้กระทั่งกลุ่มที่พวกเขาต้องการช่วยเหลือสิ่งที่เป็นปัญหาอย่างเฉาะเจาะจง ความไม่เข้าใจหรือมีความเข้าใจผิดจากกรอบความเชื่อเดิม ทำให้คนในพื้นที่ที่พวกเขาอยากเข้าไปทำงานนั้น มองเขาเป็นปฏิปักษ์ ไม่ยอมรับแนวทางหรือความคิดที่พวกเขาเสนอ ทำให้การทำงานไม่เป็นไปตามที่ผู้ให้ข้อมูลคาดหวัง หรืออาจไม่เกิดขึ้นเลย โดยเฉพาะของคุณป๋มที่เป็นเรื่องของประเด็นทางศาสนาทำให้มีความละเอียดอ่อนมากกว่าประเด็นอื่น ๆ และในส่วนของคุณทะเลนั้น ความไม่เข้าใจไม่ใช่ลักษณะของความไม่เห็นด้วยเหมือนกรณีของผู้ให้ข้อมูลรายอื่น แต่มารูปแบบของความไม่เชื่อถือ แม้ชาวบ้านจะอยากปกป้องพื้นที่ของตน แต่ก็ไม่ใช่ใจกลุ่มนักเคลื่อนไหวที่เข้ามา

2.2 ผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น

ปัญหาที่กลุ่มนักเคลื่อนไหวพบเจอไม่ว่าจะจะเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรม ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว และความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว ที่สร้างความท้าทายและอุปสรรคในการทำงานในแง่ผู้ให้ข้อมูล สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อตัวผู้ให้ข้อมูลทั้งในรูปแบบผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและความรู้สึกที่รบกวนจิตใจ

2.2.1 ผลกระทบต่อการใช้ชีวิต

ผลกระทบต่อการใช้ชีวิตจากการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม คือการที่เมื่อผู้ให้ข้อมูลแสดงจุดยืนและการทำงานสามารถเกิดความขัดแย้งและอุปสรรคดังที่อธิบายไปในหัวข้อที่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการขัดผลประโยชน์กับคนบางกลุ่ม การถูกมองเป็นตัวปัญหา หรือการทำงานใหญ่อย่างการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจของคนในสังคม ทำให้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความยากลำบากในการใช้ชีวิตในหลายๆด้านไม่ว่าจะเป็นการเสียสุขภาพกำลังกาย โอกาสต่าง ๆ ในชีวิต หรือเวลาส่วนตัว

“คือมันเรียกร้องจากคุณเยอะนะ ถ้ามันต้องเอาเวลามานั่งคิดว่าต้องเสียอะไรในชีวิตไปบ้าง มันน่าจะแบบมันน่าจะเลิกทำไปแล้ว หรือว่าเราต้องมานั่งมัวเสียเวลามากไป บางคนเขาเสียอิสรภาพไปด้วยซ้ำ เช่น ติดคุกหลายปี อย่างเรื่องสุขภาพนี่ชัดมาก ตอนนี้นำประกันแล้ว เพราะว่า เป็นภูมิแพ้ ต่อเนื่อง ตาแดงตลอด ต้องสัมผัสภาชนะแบบ สัมผัสภาชนะในสองชั่วโมง แล้วคือแบบต้องเตรียม ๆ ภายในสองชั่วโมงแล้วคือออกกอล์ฟเลยก็มี แล้วแบบ ทำงานไม่มีเวลาพักเท่าไร แต่สุขภาพกายแย่มากเป็นไมเกรน ออฟฟิศซินโดรม ภูมิแพ้เรื้อรัง นอนไม่หลับเยอะมากเลย”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

“เราสูญเสียก็หลายอย่าง บางอย่างที่สุดเป็นเรื่องเล็กน้อยอย่างความช่วยเหลือของอาจารย์ สมมติว่าเราเป็นเด็กกองทุน เด็กใช้ทุนค่าเทอม เราก็ต้องทำงานช่วยอาจารย์ กลายเป็นว่าพอเราเคลื่อนไหว มาโดนคดี หรือมีหน้าตามหนังสืออย่างนี้ อาจารย์ท่านเก่า ๆ ก็จะไม่เอาแล้วนะ ไม่ช่วยเหลือ ไม่อยากช่วยเหลือ เพราะว่าเหมือนจะโดนตัดหางทางส่วนนี้ไป รวมถึง

บางอย่างวิชาเรียน มันเป็นสิทธิที่ไม่ชอบธรรมมาก ๆ ก็คือการไม่ให้เราเข้า
กลุ่มการเรียน ให้เพื่อนคอยส่งงานให้เราแทน เพราะบอกว่าไม่ชอบที่
แสดงออก คือการเรียนก็เป็นไปด้วยการยากบางส่วน บางรายวิชา”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณปิม

จากความคิดเห็นของคุณฟ้าและคุณปิมเห็นตรงกันว่าการออกมาเคลื่อนไหวนั้นมี
หลายสิ่งทีพวกเขาต้องสูญเสียไป ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของคุณฟ้าคือในเรื่องของสุขภาพที่
เริ่มมีปัญหาจากการทำงานหนักและไม่มีเวลาได้ดูแลตัวเอง ป่วยเรื้อรังจนต้องทำประกัน
สุขภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็อาจส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตในด้านอื่น ๆ ต่อไป เช่น ค่าใช้จ่ายใน
การรักษาหรือทำประกัน ความสะดวกในการใช้ชีวิตที่ลดลงเมื่อร่างกายไม่ได้อยู่ในสภาพ
สมบูรณ์แข็งแรง และในส่วนของคุณปิมเราก็จะเห็นได้ถึงการเสียโอกาสที่จะได้รับการ
ช่วยเหลือหรือแม้กระทั่งการใช้อำนาจของอาจารย์จำกัดสิทธิทางการศึกษาที่สร้างความ
ลำบากให้เธอเพิ่มขึ้นไปอีก

“ทุกคนชอบโทรหาเสาร์-อาทิตย์ มีพี่บางคนแบบโทรมาตอน 4 ทุ่มให้ช่วย
ทำรีพอร์ต นั่งเขียนรีพอร์ต แล้วจนแบบมันใช้เวลาสักกระยะนึงเลย หนูไม่
ชอบทำงานกลางคืนนะ ถ้าจบคือจบ เพราะเราบริหารเวลากลางคืนไว้แล้ว
เพราะกลางคืนเรารู้สึกว่ามันคือเวลาส่วนตัว อย่างอื่นเรารู้สึกว่าเราไม่อยาก
ทำแล้ว เพราะเรารู้สึกว่าช่วงนั้นอะคะ จะเป็นช่วงที่เราแบบต้องมาดูแล
ตัวเองต้องทำอะไรบางอย่างให้รู้สึกดีขึ้นอะ ไม่งั้นเราก็จะดาวน์เราก็จะรู้สึก
ไม่ดี แล้วเราแบบเพราะเรารู้สึกว่ามีทางเลือกเราก็ทำอย่างอื่น แต่ยังไม่
อยากทำงานนี้ เพราะฉะนั้นเราต้องแบบดูแลตัวเองเรื่อย ๆ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

ในส่วนของคุณปริมเป็นผลกระทบจากการทำงานหนักที่กระทบการใช้ชีวิต อย่างที่
ได้กล่าวไปข้างต้นการทำงานเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นเป็นงานใหญ่ อาศัย
การทุ่มเททั้งพลังกายและพลังใจ นักเคลื่อนไหวบางกลุ่มบางคนทำงานกัน 24 ชั่วโมง ซึ่งอาจ
ส่งผลต่อสุขภาพของตัวนักเคลื่อนไหวเอง คุณปริมเองก็ประสบปัญหาตรงนี้ การใช้ชีวิตที่
ต้องพร้อมทำงานตลอดเวลาอาจไม่ส่งผลดีต่อการอยู่ในบทบาทการเป็นนักเคลื่อนไหวของเธอ
จะเห็นได้ว่า “ไม่งั้นเราก็จะดาวน์เราก็จะรู้สึกไม่ดี แล้วเราแบบเพราะเรารู้สึกว่ามีทางเลือก

เราก็ทำอย่างอื่น แต่ยังเราอยากทำงานนี้ เพราะฉะนั้นเราต้องแบบดูแลตัวเองเรื่อย ๆ” บ่งบอกว่าไม่ใช่เธอไม่อยากทำ แต่เธอต้องการความสมดุลในการดูแลตนเองเพื่อให้ทำงานตรงนี้ต่อไปได้เรื่อย ๆ

“เพื่อให้ผมสามารถทำงานได้โดยที่ไม่ถูกสงสัยเกินไป อย่างผมเคยไปช่วยเขาติดโปสเตอร์ตามที่ต่าง ๆ ไปซีดีเขียน หรือบางที่ไปร่วมชุมนุม ไปเผ่าบูธให้เขาด้วย ผมก็จำเป็นต้องโกหกแม่ผมว่าผมไปที่อื่นที่ไม่ใช่มีอบ ผมจะบอกอีกเรื่องว่าแม่ผมเนี่ย ให้ผมแชร์โลเคชั่นมือถือกับแม่ แล้วแม่ก็จะแชร์ให้กับผม ซึ่งเวลาผมต้องไปอย่างนั้นผมก็ต้องปิดโลเคชั่นมือถือผมเพื่อเลี่ยงตรงนี้ด้วย ออกไปทำงานแต่พยายามไม่ให้ตัวเองติดอยู่ในภาพมีอบที่ออกไปอยู่ในสำนักข่าว หรือทำกิจกรรมที่เขาไม่ออกมาถ่ายรูปอะไรแบบนี้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ,คุณบอย

ในส่วนของคุณบอยที่ต่างออกไปคือนอกจากความลำบากกายแล้ว ก็ยังมีความลำบากใจในเรื่องความสัมพันธ์กับแม่ด้วย ความไม่เห็นด้วยของแม่ทำให้คุณบอยต้องคอยระวังและเลือกลักษณะของการทำงานเพื่อให้ตนไม่ต้องมีปัญหากับแม่ “เพื่อให้ผมสามารถทำงานได้โดยที่ไม่ถูกสงสัยเกินไป” คุณบอยต้องปิดบังข้อมูลที่อยู่ หลีกเลี่ยงการถูกถ่ายภาพ เนื่องจากมีประสบการณ์ที่แม่เคยจะไล่ออกจากบ้านเนื่องจากยังออกมาเคลื่อนไหว ซึ่งหากเกิดขึ้นก็จะสร้างความลำบากแก่ตัวผู้ให้ข้อมูล

2.2.2 ความรู้สึกที่รบกวนจิตใจ

จากทั้งปัญหา อุปสรรค ความท้าทายที่เกิดขึ้น นอกจากกระทบต่อการใช้ชีวิต ยังกระทบต่อจิตใจของผู้ให้ข้อมูล ความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เข้ามารบกวนจิตใจและความตั้งใจในการทำงานเพื่อขับเคลื่อนสังคม ทั้งที่เกิดจากคนที่ผู้ให้ข้อมูลมองว่าเป็นคนฝั่งเดียวกัน เพื่อนร่วมงาน คนฝั่งตรงข้าม หรือแม้กระทั่งตนเอง ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกด้านลบ เช่น ระวัง ลังเล รำคาญ ท้อแท้ ผิดหวัง เป็นต้น

“ผมเห็นในสังคมโซเชียลทั้งใน Facebook, Twitter เขาตีเบตกันอยู่ว่า ความรับผิดชอบของมนุษย์คนนึงในฐานะพลเมืองของประเทศกับการออกมาต่อสู้กับความไม่ถูกต้องมันมีเวลาแค่ไหน คือบางคนอย่างเช่นดารา

ถ้าเกิดเขาไม่ออกมาพูดว่าสนับสนุน movement หรืออะไรอย่างนี้ ก็จะถูก แคนเชิลถูกมัย ซึ่งผมมองว่าไม่เห็นด้วยเพราะเราไม่สามารถใช้โซเชียลมีเดีย ของคน ๆ หนึ่งมาตัดสินการกระทำทั้งหมดของคนได้ เขาอาจจะทำงานอยู่ เบื้องหลังไปกับผม ที่อาจจะเพลา ๆ การแสดงออกผ่านโซเชียลมีเดีย แต่ก็ ไปมีอบหรือช่วย movement ตามที่มันเพียงพอต่อระดับความ active ที่ ผมจะสามารถทำได้โดยที่ยังปลอดภัย ซึ่งผมก็แอบกลัวว่าจะมีคนมา callout ผมหรือเปล่าว่าไม่ทำนู่นทำนี่”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 , คุณบอย

คุณบอยเกิดความรู้สึกกระแวง จากประเด็นการถกเถียงและความคาดหวังของคน ในสังคมออนไลน์ที่มีอุดมการณ์เดียวกับเขา จากการสัมภาษณ์แม่เหตุการณ์การถูก “แคน เชิล” จะยังไม่ได้เกิดขึ้นกับคุณบอย แต่จากการเห็นจากสิ่งที่เกิดขึ้นกับคนอื่น และจาก ลักษณะการเคลื่อนไหวของคนที่ไม่สามารถแสดงออกทางโซเชียลมีเดียได้ทั้งหมด ทำให้เพื่อน ในขบวนอาจจะไม่เห็นว่าเขาทำอะไรบ้าง ทำให้คุณบอยมีความกังวลและระแวง จากที่บอก ว่า “ผมก็แอบกลัวว่าจะมีคนมา callout ผมหรือเปล่า” สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกกลัวถูก เข้าใจผิดว่าไม่ได้มีส่วนช่วยในกระบวนการเรียกร้องนี้ และการถูกมองเป็นคนนอกขบวน การ ย้ำว่า “เราไม่สามารถใช้โซเชียลมีเดียของคน ๆ หนึ่งมาตัดสินการกระทำทั้งหมดของคนได้” แสดงให้เห็นว่าทำให้คุณบอยต้องการให้คนในขบวนทำความเข้าใจข้อจำกัดของตัวเอง อาจ กล่าวได้ว่าสถานการณ์นี้สร้างความอึดอัด จะเปิดเผยในโซเชียลมีเดียก็รู้สึกไม่ปลอดภัย แต่ถ้า ไม่เปิดเผยก็เกรงว่าจะถูกมองเป็นคนนอก ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในขบวน เรียกได้ว่าเป็น ความรู้สึกไม่ปลอดภัยจากคนนอก แต่คนในก็สามารถให้ความสบายใจได้เช่นกัน

“เรื่องผิดหวังน่าจะเป็นการที่คนที่เรา consider ว่ามีสถานะคล้าย ๆ เรา อยู่ข้างเดียวกับเรา หรือเป็นคนที่ถ้าเราสู้ชนะ เขาจะได้และเขาก็ร่วมสู้ด้วย แต่สุดท้ายก็เลือกแบบอื่น มันก็เกิดขึ้นได้ แบบเขาทำแล้วไม่สอดคล้องไปกับ เรา คือตอนนั้นจำได้ว่ารู้สึกแย่มาก เราไม่ออกไปเจอสังคม นอนจมอยู่ใน ห้องไม่ยอมเจอใครไม่ยอมคุยกับใคร คือแปลก ตอนที่เราเคลื่อนไหวใน ตอนที่ยังไม่เห็นด้วยกับเราในวงกว้าง เราก็ต้องรับมือกับความรู้สึกเป็น มวลใหญ่ ๆ ที่มันเข้ามา แต่เรารู้สึก comfortable กว่าถ้าเทียบกับตอนนี่ที่

แบบคนที่เข้ามาในเชิงเห็นด้วย แล้วก็แบบเข้ามาแบบนี้เรารู้สึกระแวงมากกว่า มันแบบแปลก ๆ เป็นความหวาดระแวง ทั้งที่เขาเห็นด้วยกับเรา แต่ก็ไว้ใจไม่ได้อยู่ดี”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

คล้ายกับข้อมูลจากคุณบอย สังเกตได้ว่าความผิดหวัง เสียความไว้ใจ ที่เกิดขึ้นจากคนที่ผู้ให้ข้อมูลมองว่าเป็นฝั่งเดียวกันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อจิตใจผู้ให้ข้อมูลมากกว่าจากคนภายนอก ดังจะเห็นได้จากข้อมูลของคุณฟ้า “เราก็ต้องรับมือกับความรู้สึกเป็นมวลงใหญ่ ๆ ที่มันเข้ามา แต่เรารู้สึก comfortable กว่าถ้าเทียบกับตอนที่แบบคนที่เข้ามาในเชิงเห็นด้วย แล้วก็แบบเข้ามาแบบนี้เรารู้สึกระแวงมากกว่า” สื่อให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลสามารถรับมือกับผลกระทบจากคนนอกได้ดีกว่า อาจเป็นเพราะมีการเตรียมใจมาแล้วว่าเป็นกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วย ความคิดเห็นไม่ตรงกันแต่แรก แต่กับคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เห็นถึงทัศนคติที่ไม่ตรงกัน เกิดเป็นความรู้สึกถูกทอดทิ้ง ถูกหักหลัง ที่ไม่ได้เตรียมใจรับมือ

ต่างจากคุณบอยและคุณฟ้าที่ความรู้สึกที่รบกวนจิตใจนั้นมาจากคนที่เรียกได้ว่าอยู่ฝั่งเดียวกัน คุณปริมและคุณปิมต้องเผชิญกับความรู้สึกที่รบกวนจิตใจจากกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วย

“ล่าสุดก่อนที่จัดประชุมกับพวกหน่วยงานรัฐนะคะ หนูเป็นคนที่เป็นคนแบบเสนอเองหมด เหมือนพูดเองว่าแบบข้อสันนิษฐานคืออะไร ข้อสังเกตคืออะไร แล้วคนที่อยู่ข้างหนูก็คือ(...ตำแหน่ง...) เป็นคนที่แบบใหญ่โตมาก แล้วเขาเหมือนไม่ยอมรับฟังสิ่งที่เราพูด แล้วเขาเหมือนมารอกหูเรา เหมือนแบบตอนที่เราพูดอยู่เขาพูดซ้ำว่าคุณพูดแบบนี้ไม่ได้นะ คุณพูดไม่ถูกต้องนะ ทำไมคุณพูดแบบนี้ มันก็รู้สึกรำคาญแล้ว ใช่ว่าแบบเขาฟังเรายังไม่จบเลย มันยากอะ มันก็ท้อแท้ใจอยู่”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

จากข้อมูลของคุณปริม กล่าวว่า “เขาฟังเรายังไม่จบเลย มันยากอะ มันก็ท้อแท้ใจอยู่” ตีความได้ว่าคุณปริมรู้สึกถึงความยากลำบากของการเปลี่ยนแปลง หงุดหงิดท้อใจกับคน

ของรัฐที่มาฟังข้อเรียกร้องของนักเคลื่อนไหว เนื่องจากสิ่งที่ง่ายที่สุดคือการฟังให้จบ คนที่มีอำนาจในเรื่องนั้นยังไม่ฟัง ขั้นตอนต่อไปจึงยากที่จะเกิดขึ้นได้

“เส้นทางการเคลื่อนไหวไม่ทำให้ครอบครัวดีขึ้นหน้าซ้ำยังโดนรังควาน ชีวิตก็เลยเป็นความรู้สึกอีกส่วนที่บอกออกมาว่าเราทำให้ครอบครัวลำบากไปทำไม ในเมื่อถ้าผลมันเกิดขึ้นมาทุกคนได้ประโยชน์ร่วมกัน แต่ ณ วันที่ลำบากทำไมมีแค่บ้านเราลำบากคนเดียว มันคือความล้มเหลวในฐานะลูกแล้วกัน เราทำให้บางที่พ่อแม่โดนขังบ้านด่า โดนรังควานโดนอะไรอย่างนี้ มันก็เลยเป็นความล้มเหลวในฐานะลูกคนหนึ่งที่สร้างความหนักใจให้พ่อแม่ แล้วก็เลยเป็นความล้มเหลวในฐานะที่แบบว่าเราก้าวมาจุดนี้แต่ผลมันยังไม่สำเร็จพอที่เราจะบอกได้ว่าทางที่เราเลือกมันถูก”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณป๋ม

ในกรณีของคุณป๋ม ต้องเผชิญกับแรงต้านจากคนในชุมชนที่ไม่เห็นด้วย มีการแสดงออกโดยการมาด่าและตามรังควานครอบครัว ทำให้ครอบครัวเกิดความลำบากใจ จากคำพูดที่ว่า “ถ้าผลมันเกิดขึ้นมาทุกคนได้ประโยชน์ร่วมกัน แต่ ณ วันที่ลำบากทำไมมีแค่บ้านเราลำบากคนเดียว” สื่อให้เห็นถึงความน้อยใจและลังเลใจ จากการที่คนในชุมชนไม่เห็นความหวังดีหรือจุดประสงค์ในการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชน อีกทั้งยังใช้ความก้าวร้าวกระทบถึงครอบครัวของเธอ เมื่อเจอปัญหานี้ทำให้เธอรู้สึกลังเลในสิ่งที่เลือกทำ รวมถึงความรู้สึกว่าตนเองนั้นล้มเหลวในฐานะลูก จากความหนักใจของครอบครัวที่ถือเป็นราคาที่เราจ่ายไปโดยไม่ได้อะไรกลับมา ประกอบกับคำกล่าวที่ว่า “ผลมันยังไม่สำเร็จพอที่เราจะบอกได้ว่าทางที่เราเลือกมันถูก” ย้ำให้เห็นถึงความไม่แน่ใจว่าเส้นทางที่เลือกเดินและผลลัพธ์ว่าจะคุ้มค่างับสิ่งที่เขาและครอบครัวต้องเจอ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้อาจสั่นคลอนความตั้งใจของผู้ให้ข้อมูลให้ล้มเลิกก็เป็นได้

2.3 แนวทางการจัดการกับปัญหา

เมื่อผู้ให้ข้อมูลต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค และผลกระทบจากสิ่งต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เพื่อคลี่คลายสถานการณ์ หรือลดความตึงเครียดของปัญหาลง ผู้ให้ข้อมูลจึงมีการแสวงหาแนวทางเพื่อที่จะช่วยให้พวกเขาสามารถจัดการกับปัญหานั้น ๆ และยังคงสามารถทำงานในบทบาท

หน้าที่การเป็นนักเคลื่อนไหวต่อไปได้ โดยวิธีการที่ผู้ให้ข้อมูลใช้ในการจัดการปัญหาคือ การทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข และการเข้าใจว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา

2.3.1 การทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข

เมื่อปัญหาเกิดขึ้นในกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคม ไม่ว่าจะในด้านทัศนคติ ความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน แบบแผนการทำงาน และความสัมพันธ์ของคนในขบวนการ สิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ทำคือการทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งในปัญหาส่วนตัวและปัญหาในกลุ่ม เพื่อให้ตระหนักถึงจุดเริ่มต้นของปัญหาและหาวิธีจัดการได้อย่างเหมาะสม

“แต่เราแยกประเด็นนะ อันนี้เป็นเรื่อง human เขาก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกกดทับเหมือนกัน เขาอาจจะยังไม่เห็น feel ของผู้ถูกกดทับหรือเปล่า คือส่วนนี้พยายาม work กันภายในขบวนการตลอดนะคะ มีการจัด work shop ให้นักเคลื่อนไหวกันเองได้เห็นพวก power relation พวกแง่มุมต่าง ๆ เราก็ไปร่วมบ้าง ก็รู้สึกยังดีที่มีคนที่เขาทำตรงนี้ในขบวนการอยู่”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

คุณฟ้าได้ทบทวนและตระหนักว่าประเด็นที่บางคนในกลุ่มนักเคลื่อนไหวยังไม่เข้าใจ เป็นเพราะสังคมที่กดทับเขามา “เขาก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกกดทับเหมือนกัน” คำกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่าคุณฟ้าพยายามเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นว่าไม่ใช่ความผิดของบุคคลโดยตรง และเขาก็ยังไม่ทันเห็นสิ่งที่ครอบเขาอยู่ เมื่อเข้าใจต้นตอของปัญหา การแก้ปัญหาจึงไม่ใช่การต่อว่าหรือเป็นศัตรูกัน แต่เป็นการต้องให้ความรู้ “ส่วนนี้พยายาม work กันภายในขบวนการตลอด” สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเพื่อทำให้ขบวนการไปต่อให้ได้

“เราก็เลยคิดว่ามันมีปัญหาที่ตรงไหน แต่เราไม่ได้รู้สึกแยกับตัวเองในตอนนี้นะ แต่เรารู้สึกว่ามันเป็นปัญหาของทั้งขบวนการ ซึ่งตอนนี้วิธีแก้ปัญหาคือดำเนินการกันมาคือใช้วิธีการขัดเกลาทางสังคม คืออบรม Gender-based violence แล้วก็บังคับทุกคนในองค์กรเข้าร่วม อันนี้คือปัญหาที่แก้กันขึ้นมาภายใน แต่ก็ไม่รู้ว่าจะช่วยได้มากน้อยแค่ไหน แต่เราเชื่อในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมแล้วให้ออกาสเพื่อนเราได้เรียนรู้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,
คุณป๋ม

เช่นเดียวกับคุณฟ้า เมื่อเจอปัญหาเรื่องความคิดทัศนคติของคนในขบวนที่ส่งผลต่อความรู้สึก คุณป๋มได้ทบทวนจนเห็นว่าปัญหาไม่ได้เกิดจากตัวเขา ทำให้คุณป๋มไม่ได้รู้สึกแค้นกับตัวเองอีกต่อไป แต่มองว่าต้องเป็นการแก้ไขปรับปรุงกันทั้งองค์กร “ให้โอกาสเพื่อนเราได้เรียนรู้” สะท้อนให้เห็นถึงการมองว่าปัญหานี้สามารถปรับความเข้าใจกันได้ ไม่ต้องหันหลังให้กันเสียทีเดียว

“เรามักจะแบบเหมือนเราทำงานนิ่งเสริจใช้มัยแล้วเราก็จะมาถอดบทเรียนว่าจากทำงานนี้มาได้อะไรบ้างมีผลที่ได้เป็นอย่างไรแล้วก็จะอะไรที่เป็นข้อเสียที่เราต้องปรับปรุง แล้วผมก็เลยพยายามฝึกตัวเองมากขึ้น ฟังคนในกลุ่มมากขึ้น ถ้าผมยังฟังคนในกลุ่มผมไม่ได้ผมจะไปฟังชาวบ้านได้ยังไง มีตั้งก็ร้อยก็พันคนเขาก็ต้องมีความคิดแตกต่างกันเยอะมากมาย ผมก็เลยโอเคเราต้องฝึกตัวเองตรงนี้ให้ได้ ทำยที่สุดผมก็ทำได้ จนทำยที่สุดผมไม่มีปัญหาการทำงานกับคนอื่นเลย”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

“มองว่าเป็นองค์กรที่เขาต้องให้เรื่อง well-being ตรงนี้ เหมือนเพื่อนร่วมงานหนูเขา prioritize เฉพาะแบบแรงงานนะ จะต้องสู้เพื่อแรงงานนะ แต่เขาแบบนอนไม่เต็มอะไรแบบนี้ ทำงานทุกวัน นี้อู้สึกว่าลิ่งนั้นอะมันไม่ใช่ อะ พี่ ๆ เขาทำงานข้ามวันข้ามคืนกันแต่รู้สึกที่เราทำไม่ได้ หลังหกโมงนั่นคือเวลาส่วนตัวแล้ว เราก็ต้องการ balance ในชีวิตเรา จนหนูกล้าบอกพี่ ๆ เขา จนหลัง ๆ ถ้าพี่เขาอยากให้ช่วยอะไร เขาจะไม่ถามเสาร์-อาทิตย์ หรือถ้าเขาจำเป็นจริง ๆ เขาก็จะบอกว่าขอโทษด้วยนะคะ คือจะมีการแบบว่าเกรงใจแต่กว่าที่จะกล้าพูดอะ เราก็ต้องใช้เวลาเหมือนกัน”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

ไม่ใช่แค่ปัญหาความขัดแย้งทางความคิด แต่การถอดบทเรียน ทบทวน พูดคุยกันถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานกับคนในกลุ่มหรือองค์กรก็เป็นวิธีที่คุณทะเลและคุณปริมใช้ใน

การจัดการกับปัญหาเช่นกัน การได้รู้ข้อบกพร่องในกระบวนการทำงานและอธิบายให้เพื่อนร่วมงานได้ทราบนั้น ทำให้รู้ว่าควรปรับปรุงอะไรและอย่างไร เช่นคุณทะเลที่ได้รับความคิดเห็นของคนในกลุ่มมาปรับเรื่องการทำงานร่วมกับคนอื่น “จนท้ายที่สุดผมไม่มีปัญหาการทำงานกับคนอื่นเลย” ซึ่งส่งผลดีทั้งกับแผนการทำงานและความสัมพันธ์ของคนในองค์กร คล้ายกับคุณปริมที่เกิดความเหนื่อยล้าจากการทำงานจนตัวเองรู้สึกไม่ดี และตระหนักว่าถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปอาจทำให้ตัวเธอนั้นทำงานนี้ต่อไปไม่ได้ จึงเลือกที่จะเสนอการปรับวิธีการทำงานให้เหมาะสมเพื่อจะยังคงทำงานได้ในระยะยาว

2.3.2 การเข้าใจว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา

การทำความเข้าใจและยอมรับว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นเหตุการณ์ที่ใหญ่และใช้เวลานาน การจะไปถึงเป้าหมายในอุดมคติได้นั้นเป็นสิ่งที่พวกเขาต้องหวังผลในระยะยาว อาจจะยาวนานกว่าหนึ่งชั่วอายุคน การเข้าใจว่าสิ่งที่พวกเขากำลังทำอยู่นั้นคือการเก็บเล็กผสมน้อยวางรากฐานไปในอนาคต ทำให้พวกเขายังมีความหวัง ไม่ด่วนตัดสินว่าตนเองนั้นล้มเหลว และยึดเหนี่ยวความตั้งใจของตนได้ดีขึ้น เพราะไม่ใช่ว่าสิ่งที่พวกเขาทำนั้นสูญเปล่า ไม่ใช่ว่ามันไม่สำเร็จ แต่แค่มันยังไม่สำเร็จในวันนี้เท่านั้น

“แต่มันก็เชื่อว่าสิ้นหวัง หนูไม่เคยรู้สึกสิ้นหวังกับอะไรใด ๆ มันรู้สึกว่าสิ่งที่มันยากแปลว่ามันต้องใช้เวลาน้อย รู้สึกว่าเราอยากคิดถึงปัญหามากกว่าว่าทำไมมันถึงยาก ว่าทำไมมันถึงยังไม่ถึงจุดนั้นมากกว่า มันมีอะไรบางอย่าง แต่มันเหมือนเรามีความหวังอยู่ตลอดเวลา”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

“รู้สึกว่าการหนทางของชัยชนะมันไม่ใช่แค่ภายในวันนี้หรือ 48 ชั่วโมงข้างหน้า วันนี้ พรุ่งนี้ เราคงยังต้องไปต่อ แต่ถ้าเราแพ้เราสามารถแพ้ได้เลย”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณปิม

คำกล่าวของคุณปริมและคุณปิมสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงแนวคิดเรื่องเวลากับความยากง่ายของสิ่งที่กำลังทำอยู่ กล่าวคือผู้ให้ข้อมูลมองว่าภาพสังคมในอุดมคติของพวกเขา นั้น ที่ยังไม่เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะมันเป็นไปไม่ได้ แต่แค่เพราะมันยากและต้องใช้เวลา ดังคำพูด

ที่ว่า “สิ่งที่มันยากแปลว่ามันต้องใช้เวลาหน่อย” และ “หนทางของชัยชนะมันไม่ใช่แค่ภายในวันนี้” สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่ต้องอาศัยเวลา และคุณบีมก็ย้ำอีกว่า “แต่ถ้าเราแพ้เราสามารถแพ้ได้เลย” สะท้อนให้เห็นว่าการยอมแพ้มันง่ายและทำได้ทันที การเข้าใจว่างานยากต้องใช้เวลาจึงช่วยให้พวกเขาไม่สิ้นหวังและยังคงไปต่อ

“พูดถึงภาพรวมผมมองว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ไม่เกิดขึ้นได้ฉับพลัน ถ้าหากว่าไม่มีปัจจัยภายนอกอื่นเข้ามาเสริม ผมเป็นคนมองว่าตั้งแต่โควิดเกิดขึ้นมาในโลกใบนี้เนี่ย ผมมองโลกเปลี่ยนไปจากเดิมมาก คือผมไม่เชื่อในแผนระยะยาวอีกต่อไปแล้ว เราไม่สามารถจะจัดการแผนใน 10 ปี หรือ 20 ปีได้อีกต่อไป ผมมองว่าการมองระยะเนี่ยมันจะสั้นลงมากเป็น 5 ปี มากสุดคือ 5 ปี ว่าผมจะทำอะไร เราจะทำอะไร แล้วมันจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ส่วนเป้าหมายในอนาคตคือผมวางไว้อยู่ในระยะเวลาไกล ๆ ไม่กำหนดว่าจะเป็นระยะเวลากี่ปี เพราะว่าทุกอย่างคือกระบวนการในระยะยาว อาจจะมีบางอย่างที่เข้ามาแทรกแซงจนทำให้มันผิดไปจากการวางแผนระยะยาวที่วางไว้แต่แรกอะไรอย่างนี้ ผมก็ลองมองว่าการมองทุกสิ่งเป็นระยะสั้น ๆ น่าจะทำให้เรา effective กว่าในการทำเรื่องต่าง ๆ มันส่งผลกับการมอง activism ของผมอะครับ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ,คุณบอย

สำหรับคุณบอยเป้าหมายสังคมในอนาคตไม่ถูกกำหนดไว้เลยว่าจะต้องใช้ระยะเวลากี่ปีหรือจะเกิดขึ้นเมื่อใด “เพราะว่าทุกอย่างคือกระบวนการในระยะยาว” อีกทั้งยังมองว่ามีปัจจัยแทรกแซงที่สามารถทำให้เวลายืดยาวออกไปอีกได้ เช่น โรค COVID-19 ทำให้ผู้ให้ข้อมูลมองที่แผนระยะสั้น ผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงแบบค่อย ๆ เป็น ค่อย ๆ ไป

“เราเรียนรู้วิธีการ มันไม่ได้มีวิธีการเดียว บางทีต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับโอกาส แล้วแต่ว่าตอนนั้นเราโฟกัสอะไรมากกว่ากัน ผลลัพธ์หรือเป้าหมายระยะยาวก็คือ บางครั้งผลลัพธ์ตรงนั้นชนะไป มันไม่มีประโยชน์เลยนะ คือแบบบางครั้งอาจจะแบบดีใจ อยากทำตรงหน้าให้มันสำเร็จ แต่ถ้าเทียบกันแล้วสิ่งที่ต้องยอมแลกไปเพื่อให้ตรงนี้สำเร็จกับระยะยาวที่มันอาจจะถูกมัดด้วยเงื่อนไข่นี้ เราต้องเรียนรู้ว่าเราเลือกอะไรมากกว่ากัน

ระหว่างผลลัพธ์ระยะสั้นกับเป้าหมายระยะยาว แล้วเราจะยอม compromise ได้แค่ไหน มันทำให้เรามองอะไรที่มันระยะยาวมาก ๆ ได้มากขึ้น แล้วก็ไม่ได้เอาอะไรมาเข้าตัวเองขนาดนั้นทั้งในเรื่องที่ดีแล้วก็ไม่ดี เพราะรู้สึกเหมือนว่า เราไม่ได้เคลมมาทั้งหมดว่าเป็นของเราอะไรแบบนี้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

จากประสบการณ์การออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม คุณฟ้าได้เรียนรู้ที่จะรอผลลัพธ์ในระยะยาว ความเปลี่ยนแปลงของมุมมองทำให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถอยู่ในบทบาทนักเคลื่อนไหวได้อย่างไม่กดดันมากนัก การเข้าใจและยอมรับว่าการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา ทำให้ผู้ให้ข้อมูลกดดันหรือเร่งตัวเองให้เลือกทำในสิ่งที่เห็นผลทันที แต่ไม่ได้มีประโยชน์ในระยะยาว “มันทำให้เรามองอะไรที่มันระยะยาวมาก ๆ ได้มากขึ้น แล้วก็ไม่ได้เอาอะไรมาเข้าตัวเองขนาดนั้น” แสดงให้เห็นว่าเมื่อเขาเข้าใจว่ามันเป็นเรื่องของผลลัพธ์ที่ต้องรอแล้ว ก็จะไม่เกิดการตัดสินใจหรือโทษตัวเอง

“แล้วยังได้รู้ว่าการกระทำของเรามันยิ่งส่งผลไปในภาพกว้างในอนาคตก็ยิ่งดีใจไปอีก ผมรู้สึกว่าจะอย่างน้อยการกระทำของเราแม้การเริ่มต้นของเรามันดูเล็กน้อย แต่อาจจะสร้างผลกระทบสู่ภาพใหญ่ในอนาคตได้ แล้วมันก็เริ่มเกิดขึ้นเรื่อย ๆ แล้วในปัจจุบันนี้”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

“การที่เราจะเปลี่ยนอะไรสักอย่าง ด้วยความที่ระบอบอะไรบางอย่างมันอยู่มานานเกินไป การที่เราจะเปลี่ยนมันเราต้องค่อย ๆ วันนี้เราสะกิดนิดนึงแล้ว แผลมันเปิดแล้ว ถ้าเราสะกิดมันไปเรื่อย ๆ ไม่แน่วันนึงเราอาจจะเปลี่ยนมันได้ก็ได้ คนที่อยู่ตอนนี้มันไม่อยู่ไปถึงพันปีหรอกน่า วันนึงเดี๋ยวมันก็ไป วันนึงอาจจะเป็นโอกาสของเรา อาจจะช้าหน่อยเราต้องค่อย ๆ ทำไปเรื่อย ๆ เราอย่าเพิ่งท้อ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 ,คุณเม

ในส่วนของคุณทะเลและคุณเมที่ให้ความสำคัญและคุณค่ากับสิ่งที่ได้ทำในปัจจุบัน และเชื่อว่ามันจะขยายผลลัพธ์ไปในอนาคต โดยที่พวกเขาไม่ได้คาดหวังว่าสังคมในอนาคต

จะต้องเกิดขึ้นในตอนนั้น แค้ได้วางรากฐานของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่จะส่งผลต่อไปเรื่อย ๆ ก็ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกดีใจ มีความหวัง และไม่ย่อท้อ

ประเด็นที่ 3 : สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม

แม้เมื่อเกิดปัญหา อุปสรรค ผลกระทบต่าง ๆ ผู้ให้ข้อมูลจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผ่านสถานการณ์หรือความรู้สึกที่ไม่ดีได้ แต่ก็ต้องยอมรับว่าไม่ใช่ทุกปัญหาที่สามารถหาทางออกได้ทันที ดังนั้นในการที่จะคงอยู่ในบทบาทการเป็นนักเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงต้องมีปัจจัยที่ช่วยเป็นแรงสนับสนุน แรงใจแก่นักเคลื่อนไหวทางสังคม จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบปัจจัยที่ช่วยให้นักเคลื่อนไหวทางสังคมรุ่นใหม่ยังสามารถดำเนินการทำงาน ร่วมรณรงค์ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ละทิ้งบทบาทในการเป็นนักเคลื่อนไหว แม้ว่าการทำกิจกรรมเหล่านี้ต้องเผชิญกับความยากลำบากทั้งกายและใจ ปัจจัยเหล่านี้ประกอบไปด้วย ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก รับรู้ได้ถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความหมายและคุณค่าในตนเอง และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเป็นนักเคลื่อนไหว

3.1 ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก

ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก เป็นประสบการณ์ที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีกำลังใจ เปรียบเสมือนการเติมเชื้อเพลิงให้กับรถยนต์ที่เดินทางมาไกลและยังต้องเดินทางต่อ ทำให้พวกเขาเห็นว่าสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่นั้น ไม่ได้มีแต่อุปสรรคและความสูญเปล่า แต่ยังภาพประสบการณ์ที่ดีจากการได้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมอุดมการณ์ที่พร้อมจะเดินไปด้วยกัน ได้รับแรงสนับสนุนและกำลังใจจากคนรอบข้าง และมีคนเห็นคุณค่า เห็นประโยชน์ในความตั้งใจที่พวกเขาทำ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีพลังใจในการทำงานเพื่อสังคมต่อไป

3.1.1 ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนร่วมอุดมการณ์

เมื่อต้องออกมารวมตัวทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้พบเจอคนที่มีความคิดเห็นเหมือนกัน จุดมุ่งหมายเดียวกัน คุยภาษาเดียวกัน เป็นประสบการณ์ที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความรู้สึกทางบวกเช่น ประทับใจ ยินดี สนุก และมีกำลังใจ ไม่รู้สึกว่ตนเองโดดเดี่ยว แต่มีพวกพ้องที่ร่วมเดินทางไปด้วยกัน ช่วยสนับสนุนกัน

“ทุกคนดีหมดเลย คือบรรยากาศในมือบเป็นอะไรที่ดีมาก ทุกคนมาพูดคุย และแลกเปลี่ยนกัน สนุกสนานมากด้วยเอาจริง ๆ หนูยังรู้สึกว่ามันดีนะ เราได้อยู่กับคนที่คิดเหมือนเราด้วย บางคนที่มีความคิดเห็นเพิ่มเติมก็ได้ออกมาพูดด้วย มันทำให้เราได้ความรู้เพิ่มเติมว่ามันมีแบบนี้ อะไแบบนี้ละ มันมีประโยชน์จริง ๆ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 ,คุณเม

คุณเมรู้สึกดีใจและสนุกที่ได้พบเจอ พูดคุย กับคนที่มาทำกิจกรรมร่วมกัน คิดเหมือนกัน “ทุกคนดีหมดเลย” และ “เราได้อยู่กับคนที่คิดเหมือนเราด้วย” สะท้อนให้เห็นถึงความดีใจ ปลื้มใจ ที่มีคนเห็นตรงกันกับเธอ ได้รับรู้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม อาจกล่าวได้ว่า จากพื้นหลังตั้งแต่มุมมองทางการเมืองของครอบครัวและตัวเธอเอง ในระยะหลายปีก่อนที่จะมีการออกมาเคลื่อนไหว ไม่ได้ถูกยอมรับ โดนตีตรา จนเมื่อเวลาดำเนินมาจนกระแสสังคมเปลี่ยน ได้เห็นการออกมาเคลื่อนไหวของคนที่เราเรียกว่าเป็นเพื่อนร่วมอุดมการณ์ จึงเกิดกำลังใจและความดีใจอย่างเห็นได้ชัด

“เรายังอยู่ในจุดหมายที่ตรงกัน ก็มีคนใจดี เราเห็นคนที่เขาพยายามอยู่ เราเห็นคนข้างในที่เขาทำคือเป้าหมายระยะสั้นเขาก็ทำ เป้าหมายระยะยาวเขาก็ทำ ทำให้หลาย ๆ อย่างมันดีขึ้นไปด้วย เราเห็นหลายคนที่เขาไม่แรงบันดาลใจ เห็นคนรุ่นใหม่ที่เขาเข้ามา มันเป็นอย่างไรที่แบบประทับใจมาก”

CHULALONGKORN UNIVERSITY - ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

“รู้สึกที่เราไม่ใช่คนเดียวที่ทำอะไรแบบนี้ เราเห็นหลาย ๆ คนที่ออกมาเหมือนกันจริง ๆ เคยเข้าร่วมอันนี้ เราไม่รู้จักใครเหมือนเรามาเจอกัน เหมือนคนที่เห็น feminist มารวมกันเป็นการแบบ healing กัน เราก็รู้สึกว่าเป็นจุดที่บอกว่าคนที่อยู่ในมือบ คนที่แบบว่าลุกขึ้นแล้วแบบดูมีพลัง และตอนนี้เรากำลังฮิลตัวเองอยู่ เพราะเรารู้สึกว่ายังไงหลังจากนี้เราก็ต้องกลับไปต่อ เราต้องแบบว่าดูแลตัวเองแล้วที่นี้ หรือพอหันมองอีกทีก็น้อง ๆ เด็ก ๆ อะไรแบบนี้ก็รู้สึกว่าคุณพวกนี้กำลังสร้างความหวังให้เราไปด้วย เหมือนบางคนเขาแบบว่าก็มีฐานะอะไรแบบนี้ แต่เขาก็ยังออกมา เขาเหมือนกำลัง inspire เหมือนกันว่าเขามีทางเลือกนะ เขายังออกมา เขายัง

เลือกที่แบบจะสู้เพื่อคนอื่นอีก ซึ่งเรารู้สึกว่านี่ก็เป็นแรงบันดาลใจที่ดีมาก ๆ เลย์รู้สึกว่าคุณที่มีทางเลือกไม่จำเป็นต้องมาทำอะไรแบบนี้แต่เขาก็ออกมาทำ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

ความเป็นกลุ่มก้อน การได้เห็นว่ามีกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันกับเขากำลังทำงานอยู่ ทำให้เขามีกำลังใจว่าตนเองนั้นไม่ได้สู้อยู่คนเดียว ทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้นในพลังที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม คำกล่าวที่ว่า “เราเห็นคนที่เขาพยายามอยู่” ของคุณฟ้า และ “เขามีทางเลือกนะ เขายังออกมา เขายังเลือกที่แบบจะสู้เพื่อคนอื่นอีก” ของคุณปริม ทำให้เห็นว่าการเห็นคนอื่นสู้ ทำให้เขามีแรงสู้ไปด้วย เป็นแรงบันดาลใจและสร้างความเชื่อมั่นว่าไม่ใช่แค่พวกเขาที่เห็นความสำคัญของการเคลื่อนไหวนี้ แต่ยังมีคนอื่นและกลุ่มคนรุ่นถัดไปที่กำลังเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วย เมื่อยังมีคนทำ นั่นแปลว่ามันยังคงมีกำลังให้ไปต่อได้

3.1.2 การสนับสนุนและกำลังใจจากคนรอบข้าง

การสนับสนุนจากคนรอบข้าง เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อกำลังใจและความตั้งใจของนักเคลื่อนไหว ทำให้เห็นว่าสิ่งที่พวกเขาทำนั้นมีประโยชน์ มีคุณค่า และมีคนเห็นด้วยว่ามันคือสิ่งที่ถูกต้องที่จะทำต่อไป โดยเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดของพวกเขาเป็นผู้ยืนยันอย่างเป็นทางการ

“เขา(ครอบครัว)โอเคค่ะ เขาไม่เคยห้ามเลยพอหนูบอกว่าจะไปอะไรอย่างนี้ เขาก็โอเค หนูพูดตรง ๆ ว่ามันก็เหมือนตอนเลื้อยแดงนะในเรื่องความคิดเห็นของเขา มันเป็นเรื่องที่เขาคิดมาตั้งนานแล้ว”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 ,คุณเม

“แล้วก็รวมถึงแรงสนับสนุนจากคนรอบข้างด้วย อย่างเช่นแบบ พ่อแม่ไม่ได้ห้ามในสิ่งนี้ หรือว่าเพื่อนก็บอกว่าทำไปเถอะ แต่มันก็มีบางคนที่ไม่ได้เห็นด้วยอยู่แล้วแหละ เราคิดว่าถ้าเห็นค่าในสิ่งที่เราทำอยู่ นี่ก็เป็นแรงที่สำคัญที่ทำให้เราอยากทำ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณปิม

สำหรับคุณปิมแม้จะรู้ว่ามีคนข้างนอกที่ไม่เห็นด้วยอย่างแน่นอน แต่คนตรงหน้าอย่างพ่อแม่และเพื่อนยังคงสนับสนุนและเห็นค่าในสิ่งที่เธอตั้งใจ เป็นแรงใจที่ส่งผลมากกว่า

“แต่ก็คือคนรอบตัวดี แบบ “จริง ๆ แล้วอะไรที่ยูมก็สำคัญ เขาก็เลยเอามาให้ยูทำ เขาไปหาคนที่เหมาะสมมาตั้งแต่แรก”(คำพูดของเพื่อน) เขาก็มีการพูดเวลาที่เรารุยกับคนอื่น มีการให้กำลังใจที่ดี ก็รู้สึกว้าวโอเคไปต่อได้ถึงมันจะฝืน ถ้าเราคนเดียวคิดว่าจะผ่านจุดนี้ไปไม่ได้ ต้องขอบคุณคนรอบ ๆ ด้วย”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

คล้ายกับคุณปิม เมื่อคุณฟ้ามีความสงสัย หรือไม่มั่นใจว่าสิ่งที่ตนทำนั้นเป็นประโยชน์หรือไม่ การให้กำลังใจและการยืนยันจากคนใกล้ตัวว่าสิ่งที่เธอทำนั้นเหมาะสมแล้วนั้นมีผลต่อการก้าวข้ามผ่านความรู้สึกที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก

“ก็เลยแบบซึ่งส่วนใหญ่บางครั้งก็จะไปคุยกับพี่คนหนึ่งที่เขาน่าจะเข้าใจมากขึ้น เพื่อนด้วย แบบว่ามีเพื่อนคนหนึ่งที่แบบว่าเป็นกำลังใจกันและกันอยู่ แล้วหนูรู้สึกว่าแค่ได้คุยแล้วมันเหมือน reflect ให้ตัวเองว่าเราเข้มแข็งมากเลยนะที่เราแบบอยู่ได้ขนาดนี้กับงานที่เราทำ มันไม่ได้ง่ายนะ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

คุณปริมเองในวันที่รู้สึกว้าวตัวเองอ่อนแอ การมีเพื่อนที่คอยให้กำลังใจและพูดคุยทำให้เธอเข้าใจความรู้สึกเหนื่อยหรืออ่อนแอที่เกิดขึ้น โดยไม่โทษตัวเอง ดังที่เห็นได้จาก “ได้คุยแล้วมันเหมือน reflect ให้ตัวเองว่าเราเข้มแข็งมากเลยนะที่เราแบบอยู่ได้ขนาดนี้กับงานที่เราทำ มันไม่ได้ง่ายนะ” อีกทั้งยังช่วยย้ำเตือนว่าเธอนั้นมีความเข้มแข็งเพียงใด

3.1.3 มีคนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองทำ

เมื่อผู้ให้ข้อมูลได้ลงมือกระทำกิจกรรมหรือสิ่งใดลงไปแล้ว มีคนมองเห็น เป็นที่จดจำ และให้ความสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลมองว่านั่นคือความสำเร็จรูปแบบหนึ่ง ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกปลื้มใจ ประทับใจ ที่คนในสังคมหรือชุมชนรับรู้ว่สิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อพวกเขาจริง ๆ แม้จะเป็น

กิจกรรมเล็ก ๆ หรือการทำงานที่ยากลำบาก แต่เมื่อได้สร้างประโยชน์และแรงกระเพื่อมให้แก่สังคม ผู้ให้ข้อมูลต่างมองว่าเป็นสิ่งที่คุ้มค่าที่จะทำต่อไป

“ผมเล่นกีตาร์เป็นไข่ม้อย บางทีเพื่อนที่เป็นแกนนำจัดมือบจะชวนให้ผมไปเล่นกีตาร์ในมือบให้หน่อยอะไรอย่างนี้ ซึ่งเป็นมาตั้งแต่ตอนเสาหลักจะไม่หักอีกต่อไปแล้ว เขาจัดให้ผมเล่นกีตาร์น่าจะเพลง(...ชื่อเพลง...) มั้งตอนจบงาน ซึ่งในงานวันนั้นผมเล่นตามปกติ ไม่ได้คิดว่าจะมีการพูดถึงส่วนนี้ในกิจกรรมแต่ผมก็รู้สึกเซอร์ไพรส์ตอนที่ (...ชื่อ...) Podcast ชื่อ อะครับ เป็น Podcast การเมืองของ (...ชื่อ...) เขามีการพูดถึงเพลงนี้ในรายการตอนหนึ่ง จำไม่ได้ว่าตอนไหน ซึ่งผมเซอร์ไพรส์มากกว่ามีคนสังเกตเห็นสิ่งที่ผมทำด้วย อันนี้ถึงว่าจะเป็น accomplishment อย่างหนึ่งที่ผมทำเองก็ว่าได้กับ accomplishment ในฐานะกลุ่มก็คือการที่ดิไซนโปสเตอร์คนที่ถูกอุ้มหายต่าง ๆ ตอนคุณวันเฉลิมหรือคนในอดีตที่ผ่านมาที่ถูกอุ้มหาย ที่เป็นดิไซนส์เหลือ ๆ แล้วมีโลโก้อยู่ข้างบน อันนี้ก็โปสเตอร์ที่ก็ยังพบเห็นได้อยู่ตามงานมือบต่าง ๆ อันนี้ผมก็ถือว่าเป็น accomplishment ในฐานะกลุ่ม ในฐานะองค์กรแล้วกันครับ ที่เราได้กระทำลงไป เป็นเรื่องของ recognition ว่ามีคนเห็นสิ่งที่เราได้กระทำลงไป”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 , คุณบอย

จาก “ผมเซอร์ไพรส์มากกว่ามีคนสังเกตเห็นสิ่งที่ผมทำด้วย อันนี้ถึงว่าจะเป็น accomplishment อย่างหนึ่งที่ผมทำเองก็ว่าได้” และ “เป็นเรื่องของ recognition ว่ามีคนเห็นสิ่งที่เราได้กระทำลงไป” เห็นได้ว่าคุณบอยให้ความสำคัญกับการรับรู้ของคนในสังคม อาจเป็นเพราะจุดมุ่งหมายในการกระทำต่าง ๆ ของนักเคลื่อนไหวคือการสื่อสารเพื่อจุดประกายความคิดของคนในสังคม ดังนั้นเมื่อการกระทำเล็ก ๆ ของเขาคนเดียว แต่มีคนเห็นความหมาย จึงสร้างความรู้สึกรับรู้ใจให้แก่เขา และในส่วนของการทำงานที่ใหญ่ขึ้นอย่างโปสเตอร์ของกลุ่มที่ยังมีคนยังจดจำและใช้ประโยชน์จนถึงทุกวันนี้ ก็เป็นความสำเร็จหนึ่ง

“แถลงการณ์ที่เขียนอันแรกแล้วก็ทำให้เรื่องมันแบบแมสขึ้นมาก็คือแถลงการณ์ ณ วันเฉลิม ที่เป็นการอุ้มหาย และพืงมารู้ตอนหลังว่าแถลงการณ์อันนี้จริงมันแบบเหมือนเป็นการ พี่ที่เขาทำงาน เขาบอกว่าจริง

ๆ อันนี้มันคือเป็น move ที่ใหญ่มาก ตอนนั้นก็มียาจารย์(..ชื่อ..) พวกผู้ใหญ่พวกอะไรเห็นว่ามันมีความหมายมาก ก็แบบร้องไห้เลย”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

สำหรับคุณฟ้า การที่การกระทำของตนมีประโยชน์และผลต่อกระบวนการการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะการมีคนมาชมต่อหน้าทำให้เธอหายเหนื่อยจากการทำงานหนัก ดังที่เธอบอกว่าเธอถึงกับร้องไห้ จากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นถึงความกดดัน และสงสัยว่าสิ่งที่ทำมันดีพอหรือถูกต้องแล้วหรือไม่ เมื่อเธอได้รับรู้ว่าผลลัพธ์ของสิ่งที่เธอทำมีความหมายต่อการเคลื่อนไหวนี้ ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่สร้างกำลังใจให้เธอ

“เป็นเหตุการณ์ก็คืออย่างตอนภาคี #saveบางกอย คือเขาอยู่เป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์ที่เกาะกลุ่มกันอย่างแน่นแฟ้นเหนียวแน่น มีความเป็นยูนิตี้ของเขา แล้วเขาจะเปิดใจให้คนนอกยากมาก แต่เขาให้เราเป็นคนไปช่วยเหลือเขา แต่ว่าเป็นเหตุการณ์ที่เราประทับใจตรงที่เขายอมเรียกเราว่าลูก เหมือนเราได้ใจจากพี่น้องชาติพันธุ์มาแล้วรวมถึงฝากความหวังไว้ที่เรา เขาได้บอกให้เราใช้โอกาสในการร่ำเรียนวิชาต่อไป เราก็เลยเห็นประโยชน์ของมันมากกว่าเดิม แล้วก็ป็นแรงผลักดันว่าเรายังมีคนรอความช่วยเหลือจากเราที่เขาไม่มีโอกาส แต่เขาฝากฝังเรา แล้วก็ป็นความประทับใจเล็ก ๆ ที่เขาเปิดใจให้เรา เขาเข้าใจประโยชน์ที่จะได้รับจากการกระทำของเรา มันก็เลยป็นความภาคภูมิใจว่าเขาเข้าใจสิ่งที่เราทำ คือมันต้องใช้แรงใจในการเดินต่อไป ใจเรื่องแบบนี้ มันต้องใช้พลังงานเยอะ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณปืม

คุณปืมรู้สึกประทับใจและภูมิใจที่คนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจ เห็นประโยชน์ และยอมรับทั้งตัวผู้ให้ข้อมูลและความช่วยเหลือ จากปัญหาที่ได้กล่าวไปในประเด็นก่อนหน้า ผู้ให้ข้อมูลอาจรู้สึกเสียกำลังใจเมื่อเจอแรงต้านจากความไม่เข้าใจของคนในสังคม แต่เมื่อได้มาเห็นว่าสิ่งที่ตนทำนั้นเป็นประโยชน์และชาวบ้านก็รับรู้ ทำให้ “เป็นแรงผลักดันว่าเรายังมีคนรอความช่วยเหลือจากเราที่เขาไม่มีโอกาส แต่เขาฝากฝังเรา” ตามคำกล่าว เป็นสิ่งที่ช่วยฟื้นฟูกำลังใจและมองเห็นประโยชน์ของการเป็นนักเคลื่อนไหวอีกครั้ง

“การที่แบบตอนนั้นเขาได้เงินที่นายจ้างไม่ได้จ่าย แล้วเขาได้มาแค่ 6000 แล้วเขายื่น 1000 ให้หนูแทนคำขอบคุณ แล้วก็แบบว่าเขาได้มาแค่นั้นแล้ว เขาก็มายื่นให้กับเรานะอีก มันทำให้รู้สึกว่าการที่เราทำอยู่ตอนนี้ไม่มากก็น้อย เราได้ช่วยชีวิตคน ๆ หนึ่ง ซึ่งเราก็ไม่รู้ว่ามันมีความหมายขนาดไหนต่อเขา ซึ่งมันมีช่วงหนึ่งที่มันเหมือนไปฟ้องศาลรัฐธรรมนูญเรื่องของการชกอย่าง แล้วมันมีพีคนึงกระซิบมาบอกว่าขอบคุณนะคะที่ช่วย ก็รู้สึกว่าการที่เราทำ เรา รู้สึกว่านี่คือสิ่งที่เราทำ นี่คือการเป่าหมายของเรา ไม่ใช่เราต้องการคำขอบคุณ แต่มันรู้สึกว่าการที่เราทำมันมีความหมายต่อเขาจริง ๆ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 , คุณปริม

เช่นเดียวกับคุณปริม คุณปริมมีประสบการณ์การได้รับการยอมรับ การขอบคุณ จากกลุ่มที่ผู้ให้ข้อมูลลงพื้นที่ไปช่วยเหลือ สร้างความเชื่อมั่นว่าสิ่งที่กระทำนั้นไม่เสียเปล่า จากคำกล่าวที่ว่า“มันทำให้รู้สึกว่าการที่เราทำอยู่ตอนนี้ไม่มากก็น้อยเราได้ช่วยชีวิตคน ๆ หนึ่ง ซึ่งเราก็ไม่รู้ว่ามันมีความหมายขนาดไหนต่อเขา” เมื่อรับรู้ว่าการที่ทำความหมายต่อใครสักคน เขาก็พร้อมจะทำต่อไป

3.2 รับรู้ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคม

การรับรู้ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคม คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้ได้ว่า ประชาชนหรือกระแสสังคมมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น จากการออกมาเคลื่อนไหว ทำกิจกรรม อดทนต่าง ๆ ทำให้เห็นว่าแผนงานที่กระทำการนั้นส่งผลไม่ว่าจะเป็น การได้สร้างพลังให้คนในสังคม คนในสังคมมีการตระหนักรู้ต่อปัญหา และการได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมองว่าเป็นผลลัพธ์ที่พอใจ

3.2.1 สร้างพลังให้คนในสังคม

เนื่องด้วยโครงสร้างทางสังคมและวาทกรรมต่าง ๆ ที่กดทับคนในสังคมมาเป็นเวลานาน ทำให้ประชาชนนั้นตัวเล็กหลง หลงลืมว่าเราเองก็มีสิทธิ์มีพื้นที่ในสังคมนี้เช่นเดียวกัน หลายครั้งที่การปฏิบัติที่ไม่ถูกไม่ควรกลับไม่ถูกค่านเพียงเพราะประชาชนไม่รู้ตัวว่าตัวเองสามารถทำได้ รู้สึกว่าต่อสู้อะไรไปก็ไม่มีวันชนะ จุดมุ่งหมายหนึ่งของนักเคลื่อนไหวในประเด็นต่าง

ๆ ล้วนมีเหมือนกันคือ การสนับสนุนให้ทุกคนตระหนักถึงสิทธิและอำนาจของตนเอง กล้าที่จะเรียกร้องในสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้นการได้รับรู้ว่าคนในสังคมมีพลังมากขึ้น จึงเป็นแรงขับเคลื่อนทั้งกระบวนการเปลี่ยนแปลงและตัวผู้ให้ข้อมูล

“รู้สึกว่ามันเป็นโลกที่เราอยากอยู่ ซึ่งโลกแบบนี้ไม่อยากจะอยู่ ถ้ามีโลกแบบนั้นก็อยากจะอยู่แบบนั้นมากกว่า แล้วก็แค่รู้สึกว่าเรามีพลังพอที่แบบเออ มันจะทำได้ แล้วเราก็อยากจะให้หลาย ๆ คนมีพลังเหมือนกับเรา คืออาจจะไม่ต้องทำเพื่อคนอื่นก็ได้ แต่คุณทำเพื่อตัวเองก่อน แล้วก็ไปสู่ในสิ่งที่ไม่ต้องโดนกดเอาไว้ด้วยกัน เรา รู้สึกว่าเป็นแบบนั้นก็เลยไปต่อ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

ในมุมหนึ่งคุณฟ้ามองว่าการตรงนี้ไม่จำเป็นต้องทำเพื่อคนอื่น แต่ทำเพื่อตนเองก่อนก็ได้ เช่นเธอบอกว่า “ถ้ามีโลกแบบนั้นก็อยากจะอยู่แบบนั้นมากกว่า” สะท้อนให้เห็นว่านี่ก็เป็นความต้องการของเธอ เพียงแต่เป็นความต้องการที่ได้ประโยชน์กันทั้งสังคม ซึ่งพลังของทุกคนเป็นเครื่องมือที่จะ “ไปสู่ในสิ่งที่ไม่ต้องถูกกดทับ” ความตั้งใจที่จะทำให้ทุกคนตระหนักในพลังที่จะสู้เพื่อตัวเอง จึงเป็นงานที่เธอจะทำต่อไป

“เรากำลังลุกขึ้นมาบอกว่าประชาชนต่างหากที่มีอำนาจมากกว่ารัฐ ไม่ใช่รัฐมีอำนาจมากกว่าประชาชน ตรงนี้เราเลยจุดประกายให้ชาวบ้านเขาเห็นว่าจริง ๆ บางทีเขารู้มากกว่ารัฐอีกนะ เพราะนั่นเป็นพื้นที่ของเขา เขาเห็นชายหาดอยู่ตลอดทั้งปี ทำไมรัฐที่อยู่ที่ไหนก็ไม่รู้มาบอกว่าหาดกัดเซาะทั้ง ๆ ที่เขาอยู่มาตลอดไม่เห็นหาดกัดเซาะเลยอะไรอย่างนี้ แล้วพอชาวบ้านตระหนักรู้ตระหนักคิดได้ เขาก็เริ่มที่จะแบบ เหมือนเราพยายามสร้างคนให้ยืนได้ด้วยตัวเอง พอเราให้ข้อมูลเขา ให้วิธีการ ให้เครื่องมือไปแล้วเขาสามารถอยู่ได้โดยไม่มีเรา อันนั้นเป็นสิ่งสำเร็จสำหรับเราแล้ว เราก็เห็นว่าชาวบ้านพอตื่นรู้ พอเข้าใจสิทธิตัวเอง แม้แต่รัฐเองมีอำนาจแค่ไหนเขาก็หยุดมันได้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

จากข้อมูลของคุณทะเล “ประชาชนต่างหากที่มีอำนาจมากกว่ารัฐ” หมายถึงการคืนอำนาจให้ประชาชน คืนอำนาจให้เจ้าของพื้นที่ จากที่ปล่อยให้รัฐหรือชนชั้นปกครองตัดสินความเป็นอยู่ โดยที่อาจจะไม่รู้ข้อมูลมากเท่าคนในพื้นที่ด้วยซ้ำ ซึ่งจริง ๆ ชาวบ้านคือคนที่รู้จักพื้นที่ของตนดีที่สุด จากประสบการณ์ของคุณทะเล เพียงแค่เสริมให้ชาวบ้านรู้ว่าต้องใช้ข้อมูลและสิทธิ์ของตนเองอย่างไร ชาวบ้านก็มีพลังที่จะยืนหยัดเพื่อตนเอง

“เราเห็นว่าการที่มีห้องเรียนสิทธิ์แบบนั้นมันช่วยคนเยอะ อย่างเช่นหนูเอง รู้สึกว่ามันช่วยเรานะ ทำให้เรามีความหวังว่าจริง ๆ เรามีสิทธิ์ แล้วเราจะใช้สิทธิ์เรายังไง จริง ๆ ตอนนั้นมีความคิดนึงแบบว่าถ้าเรารู้จักพี่ ๆ ที่ทำงานองค์กรด้านนี้เราอาจจะปลอดภัยมากขึ้นก็ได้ หนูคิดแบบนั้นเลย มันก็เลยเห็นภาพมากขึ้น เราอยากทำเรื่องสิทธิ์อะไรพวกนี้ให้มากขึ้น”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

ในส่วนของคุณปริม เป็นการมองย้อนไปที่ประสบการณ์ของตนเองแล้วได้ตระหนักว่า ถ้าเธอเข้าใจเรื่องสิทธิ์ของตนเอง เธออาจจะปลอดภัยหรือเอาตัวออกมาจากสถานการณ์ได้เร็วขึ้น ทำให้เธอเข้าใจว่าในตอนนั้น คือความรู้สึกตัวเล็ก ความรู้สึกไร้อำนาจ การจะเข้าสู่กระบวนการการช่วยเหลือต้องมีความกล้า ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเห็นประโยชน์ในงานของตนเอง

3.2.2 คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ต่อปัญหา

คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ต่อปัญหา คือ การที่กิจกรรมหรือแผนงานของผู้ให้ข้อมูลทำให้คนอื่นหันมาสนใจประเด็นที่ขบวนการหยิบยกขึ้นมา รับรู้ว่าในสังคมเรานั้นมีปัญหาอะไรอยู่ การรับรู้ว่าปัญหาคือจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง ทำให้คนที่ไม่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ในสังคม เป็นการเพิ่มกำลังพลในขบวนการ

“ไปเรียนโทนิเทศเป็นวิชาโทคณะ ฟังมารู้ว่าเพื่อน ๆ ที่เรียนนิเทศหลายคนเลยที่จุดประกายมาจากไอ้ตัวแฉลงการณ์นี้ เรื่องวันเฉลิมที่โดนอุ้มหาย แล้วก็เริ่มมาสนใจว่าประเทศไทยมันเกิดอียังวะขึ้น อะไรเนี่ย จริง ๆ เป็นคนไม่ได้ศรัทธาในระบบมากหรอก แต่พอเห็น impact ของมัน เราเริ่มเห็นแล้วว่าอันนี้ก็ไม่ได้แย่นะ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

การที่แถลงการณ์ที่ทำได้จุดประกายให้เพื่อน ๆ หันมาสนใจประเด็นที่คุณฟ้ากำลังเรียกร้องนั้น ทำให้คุณฟ้ามีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น เห็นได้จาก “จริง ๆ เป็นคนไม่ได้ศรัทธาในระบบมากหรอก แต่พอเห็น impact ของมัน เราเริ่มเห็นแล้วว่าอันนี้ก็ได้แยะนะ” สื่อให้เห็นว่าเดิมเธอไม่เห็นด้วยกับการสู้ในระบบ และอาจจะไม่ยอมทำมันแล้ว แต่เมื่อเห็นผลลัพธ์ก็ทำให้มีกำลังใจขึ้นมา

“เขาได้เรียนรู้ว่าจริง ๆ แล้วทั้ง ๆ ที่เขาเป็นชาวบ้านในพื้นที่เขากลับไม่ได้รับรู้เรื่องราวของโครงการเหล่านี้ว่าทำไมโครงการเหล่านี้มาทำแล้วเขาไม่รู้พื้นที่เขาจริง ๆ แล้วเขาต้องรู้ จากเดิมที่เขาไม่เคยสนใจหรือรู้สึกว่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้มีคุณค่ากับเขา เขาไม่จำเป็นต้องสนใจ แต่พอมันเกิดกับเขาอย่างกรณีที่เขาขาดที่ผมไป มันสร้างคนที่ลุกขึ้นมาทำเรื่องนี้ ลุกขึ้นมาเห็นคุณค่า จริง ๆ แล้วเขาไม่จำเป็นต้องยอมให้รัฐทำอยู่ตลอด จริง ๆ แล้วเขาสามารถกำหนดพื้นที่ของเขาได้ กำหนดสิ่งที่เขาต้องการได้ในพื้นที่ของเขาเอง ซึ่งสิ่งนี้ทำให้มีความหมายกับผมเมื่อได้เห็นสิ่งเหล่านี้ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวจากการที่ผมได้เข้าไปลงมือทำ ลงพื้นที่ ยิ่งส่งเสริมให้ผมรู้สึกว่าอยากทำงานนี้ต่อ อยากไปในด้านนี้ต่ออะไรอย่างนี้ครับ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

“ส่วนหนึ่งที่หนูไม่ท้อแท้เพราะอะไรมั๊ยพี่ หนูรู้สึกว่าคนเลื้อแดงตอนนั้นเขาอยากจะทำแบบนี้ หนูรู้แล้วมั๊ย หนูรู้สึกว่าวันนี้มันเป็นชัยชนะของคนเลื้อแดง สเต็ปที่สองเลยนะ คือส่งต่อสู่รุ่นต่อไปว่านี่คือสิ่งที่ฉันอยากบอกตอนนั้น แล้ววันนี้เธอเข้าใจแล้วมั๊ย เธอเลิกมองฉันเป็นเป็นผู้ร้ายได้แล้วมั๊ย หนูรู้สึกว่าตอนนั้นเขาเหนื่อยใจกว่าด้วยซ้ำ แต่พอวันนี้มาเห็นหนูว่ามันเป็นชัยชนะจริง ๆ ชัยชนะเลย ไม่ใช่ที่เราไม่ชนะนะ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 ,คุณเม

แตกต่างจากคุณฟ้าและคุณทะเลที่รับรู้การตระหนักรู้ถึงปัญหาของคนในสังคมจากประสบการณ์ของตนเองโดยตรง ในส่วนของคุณเมเธอได้ตระหนักจากการเรียนรู้เหตุการณ์ในอดีต คุณเมมองว่าการตระหนักรู้ต่อปัญหาที่ถูกส่งต่อไป คือชัยชนะ อาจกล่าวได้ว่าผู้ให้ข้อมูลมองว่าเมื่อสังคมเข้าใจประเด็นและกลุ่มคนที่เคยเรียกร้องในอดีตอย่างถูกต้องแล้ว นั่นเป็น

หมายถึงเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ยืนยันว่ากระบวนการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแม้จะยาวนานแต่มันไม่ได้หยุด เมื่อเปรียบสถานการณ์การเคลื่อนไหวของตนกับการเคลื่อนไหวของคนรุ่นก่อนแล้วที่ดูจะเหนือกว่า ก็ยังเกิดผลให้เขาเห็นในปัจจุบัน ดังนั้นนักเคลื่อนไหวจึงมีความยึดมั่นในบทบาทของตน ไม่ท้อแท้ เพราะเชื่อมั่นว่ามันจะออกผลในอนาคตเช่นเดียวกัน

3.2.3 การได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติ

การได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติ เป็นการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมได้ชัดเจนที่สุด เป็นรูปธรรมที่สุด โดยไม่จำเป็นต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่เสมอไป เพียงแค่คนในสังคม เอาสิ่งที่อยู่ภายในอย่างการตระหนักรู้ถึงปัญหาและรู้ว่าตัวเองมีพลังจะเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของตนเองได้ แล้วกระทำมันออกมา แม้สิ่งเล็ก ๆ ก็เป็นแรงกระเพื่อม เป็นกำลังใจ และสร้างความหวังให้แก่ผู้ให้ข้อมูลแล้ว

“แล้วก็เพิ่งมารู้ต่อนหลังว่าอันนี้มันคือเป็น move ที่เราได้ set บรรทัดฐานขึ้นมาว่าองค์กรต่าง ๆ มันต้องมีจุดยืนออกแถลงการณ์ถึงจะไม่ได้เกี่ยวกับมันโดยตรง แต่มันต้องประกาศอะไรเนี่ย หรืออย่างเด็กสมัยนี้เขาไม่เอารัฐประหารกันแล้ว ถ้าเป็นสมัยก่อน ถึงคุณจะไปประชาธิปไตยอย่างไรก็แบบ สุดท้ายแล้วเกิดเป็นคนเลวขึ้นมาและไปเรียกรัฐประหารมาแต่ว่าพอ observe จากเด็กเขาก็ไม่เอารัฐประหารแล้ว ซึ่งก็คงมีพลวัตรของมันที่อาจไม่ได้ครอบคลุมทุกอย่างแต่ก็โอเค”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

“เราอาจยังไม่ได้เห็นผลที่แบบว่าทุกอย่างเปลี่ยน แต่มันมีอะไรบางอย่างที่รู้สึกว่าการเวลาหนูเห็นคนที่เขาลุกแล้วมา เขามาขอสู้ มันรู้สึกว่าคือความหวังว่ามันเป็นจุดประกายมากกว่าที่ทำให้เรารู้สึกว่าเราไม่ได้แบบว่าสิ้นหวังนะ แต่เรารู้สึกว่าเดี๋ยวมันกำลังมา มันจะแบบเรื่อย ๆ ก็คิดประมาณนี้ค่ะ คิดว่ามันไม่ได้ทำให้รู้สึกว่ามันไม่หวังแล้ว แต่เหมือนมีมือที่ผ่านมารู้สึกว่ามันมีเด็กรุ่นใหม่มาตลอดเลย มันมีคนแบบลุกขึ้นมา มันไม่ใช่ไม่มีความหวังนะ จริง ๆ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

“สิ่งที่พ่วงตามมาก็คือคนเริ่มตาสว่างมากขึ้น คนเริ่มเปิดรับฟังมากขึ้น แล้วก็มีวิจารณ์ญาติในการคิดตามด้วย ไม่ได้เชื่อโฆษณาชวนเชื่อเหมือนแต่ก่อนด้วย”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณบีมี

“มองในเชิงวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิต ผมก็มองว่ามีเปลี่ยนแปลงอยู่ เช่น การไม่ยืนในโรงหนังอะไรอย่างนี้ ถึงมันไม่เกี่ยวกับ movement ที่ผมเข้าไปร่วมโดยตรง แต่ผมก็รู้สึกว่ามันเป็นหนึ่งในสิ่งที่ยุทธศาสตร์ประชาธิปไตยประสบความสำเร็จอย่างหนึ่ง คือเราสามารถมีเสรีภาพในการแสดงออกมาขึ้น สามารถทำได้โดยไม่ต้องกลัวการถูกกดขี่อย่างนี้มากขึ้น”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ,คุณบอย

“แล้วพอชาวบ้านได้ฟังความทั้งสองฝั่งจากด้านดีและด้านไม่ดีพวกเขาก็สามารถชั่งน้ำหนักได้เอง คือเราไม่ได้บอกว่าต้องยกเลิกันนะ ต้องอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะเราไม่ใช่คนในพื้นที่หรือว่าไม่ได้เจ้าของพื้นที่ แต่ว่าเราให้คนในพื้นที่เขาตัดสินใจเองว่าจะเอาไม่เอาเพราะนั่นคือบ้านของเขาอะไรอย่างนี้ครับ แต่สุดท้ายเขาก็ตัดสินใจว่าไม่เอากำแพงกันคลื่นแล้วก็ออกมาเคลื่อนไหวกัน”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

3.3 ความหมายและคุณค่าในตนเอง

ความหมายและการเห็นคุณค่าในตนเอง คือการที่ผู้ให้ข้อมูลทบทวนประสบการณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้น แล้วได้เห็นว่าสิ่งที่ทำนั้นมีความหมายและคุณค่าในการใช้ชีวิตที่ตนยึดถือ ทำให้เกิดความภูมิใจต่อตัวนักเคลื่อนไหว เมื่อการขับเคลื่อนของตนนั้นมีประโยชน์ต่อผู้อื่น และได้เห็นว่าคุณภาพที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ความรู้สึกสุขใจที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่ทำนั้นมีความหมายต่อความเป็นตัวตนของพวกเขา ทำให้เขาเห็นคุณค่าของตนเอง และยังคงหนึ่งบทบาทที่สำคัญของชีวิตนี้ไว้ได้

3.3.1 ความหมายและคุณค่าในการใช้ชีวิต

การให้ความหมายและนิยามคุณค่าของการใช้ชีวิต ทั้งในฐานะพลเมืองและคนที่ต้องการสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ผู้ให้ข้อมูลทุกคนล้วนแล้วแต่เห็นคุณค่าของการเป็นผู้ยืนหยัดในสิ่งที่ตนต้องการ เปลี่ยนตัวเองจากผู้ที่โดนกระทำ โดนกดทับโดยโครงสร้างสังคม เป็นผู้กระทำทั้งเพื่อตัวเองและคนอื่น ๆ และแม้ว่าการอยู่ในบทบาทของการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมนั้นจะต้องพบกับอุปสรรค ความลำบากต่าง ๆ แต่ด้วยคุณค่าแห่งตน และความหมายที่ตอบโจทย์ของจิตใจ ก็ทำให้พวกเขาเลือกที่จะเดินหน้าต่อไป

“มันมีความหมายคือเราไม่ได้อิกันออร์คะ เราไม่ได้แบบว่ามันไม่เห็นเกี่ยวกับฉันเลย อะไรแบบนี้คะหนูพอใจนะคะที่หนูไม่ได้แบบ ไม่รู้สิ คือบางคนอาจจะถามว่าไปมีอบแล้วมันได้อะไร อย่างน้อยก็ได้แสดงจุดยืนว่าฉันคิดแบบนี้ รู้สึกว่าเราคอมพลีทนะ ในเมื่อเราคิดแบบนี้เราอยากแสดงให้เห็นว่าเราคิดแบบนี้ แล้วก็ฉันไม่ได้อยู่เฉย ๆ ตีกว่าคุณไม่ทำอะไรแต่อยู่ดี ๆ เศรษฐกิจมันดีขึ้นมาแล้วคุณได้ผลประโยชน์นั้นไป รู้สึกว่าแบบ อะไรอะ ไม่มาช่วยเราเลยด้วยซ้ำ อย่างนี้คะ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 ,คุณเม

“รู้สึกที่เราคอมพลีทนะ”และ “เราคิดแบบนี้ แล้วก็ฉันไม่ได้อยู่เฉย ๆ” สะท้อนให้เห็นว่าการที่ได้แสดงจุดยืนของตัวเอง การไม่ยอมจำนนนั้นเติมเต็มตัวตนของผู้ให้ข้อมูล สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อว่าการจะเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมีคนทำ และการที่เขาเป็นคนทำนั้นเป็นสิ่งดีและมีคุณค่าต่อเขา เห็นจาก“ตีกว่าคุณไม่ทำอะไรแต่อยู่ดี ๆ เศรษฐกิจมันดีขึ้นมาแล้วคุณได้ผลประโยชน์นั้นไป”

“ผมมองว่าการที่ผมออกไปมัน meaning ว่าผมได้ accomplish ได้ ออกมาทำหน้าที่ในฐานะพลเมือง ในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่ต้องด้านความยุติธรรมกับความไม่ถูกต้องแล้วยังคอลในระดับที่ผมปลอดภัย และ effectively ครับ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ,คุณบอย

“เรารู้สึกว่าการเป็นมนุษย์มันไม่ได้เป็นได้ด้วยการกินเจริญเติบโตมา มันไม่ได้เพราะว่ามีศักดิ์ศรีและคุณค่าในตัวมัน แล้วความหมายของเราคือ

คุณค่าในการใช้ชีวิตของเรา คือการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เกิดมาแล้ว เราต้องได้สรรค์สร้างอะไรบางอย่างทิ้งไว้ให้คนรุ่นหลัง ไม่งั้นโลกมันก็จะดำเนินไป หมุนไปของมันไม่เกิดอะไร ในการที่เราจะมาทำ meaning ของเรา เลยรู้สึกว่าเราได้เปลี่ยนแปลง เราได้อุทิศกับการปกครองที่มันกดขี่”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณปิม

คุณปิมมองว่าศักดิ์ศรีและคุณค่าของชีวิตคือการได้ทิ้งบางสิ่ง ในที่นี้คือสังคมที่ทุกคนเท่าเทียมกัน สนิมตาอ้าปากได้ ไว้ให้คนรุ่นหลัง การอุทิศตัวทำเพื่อประโยชน์ส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งที่เรียกว่าการใช้ชีวิต

“ไม่ใช่ไม่อยากมีนะคะ(ชีวิตที่สบาย) แต่เราได้ชีวิตตรงนั้นคืนมาแล้วเรารู้สึกว่าชีวิตเราจะต้องให้คืนกลับโดยการช่วยเหลือสังคม มันทำให้รู้สึกว่าเราตายตาหลับ ตัดสินใจตั้งแต่ 17 เลยว่าชีวิตนี้ต้อง dedicate ให้คนอื่น เราไม่ได้อิสระแล้วพอมันได้อิสระมันเป็นสิ่งที่ราคาแพงมาก ตั้งแต่อายุ 17 มันคือจุดที่แบบว่าเหมือนบ่วงอันนี้ ถ้าหนูหยุดสิ่งนี้ไปแล้วไปทำงานโรงแรมหนูก็คงรู้สึกผิด เพราะเราได้ชีวิตกลับคืนมา หลังจากนั้นเราก็ยังไม่รู้ว่าจะทำอะไรต่อไป รู้แค่ว่าจะช่วยเหลือคน จนพอโตขึ้นก็รู้ว่าการช่วยเหลือสังคมเป็นยังไง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาหนูก็พยายามจะช่วยเหลือทางใดก็ทางหนึ่ง เพราะรู้สึกว่านั่นคือความหมายของชีวิต พอเราได้ช่วยเรารู้สึกว่าชีวิตเรามีคุณค่า พอชีวิตเรามีคุณค่าเรารู้สึกว่าชีวิตเรามีความหมาย จุดเปลี่ยนคือแบบ forever แล้ว”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

ใกล้เคียงกับคุณปิม การอุทิศตนเพื่อช่วยเหลือสังคมเปรียบเสมือนหน้าที่ หน้าที่ที่ต้องตอบแทนการมีชีวิตอยู่ สะท้อนจาก “มันทำให้รู้สึกว่าเราตายตาหลับ” และ “ถ้าหนูหยุดสิ่งนี้ไปแล้วไปทำงานโรงแรมหนูก็คงรู้สึกผิด เพราะเราได้ชีวิตกลับคืนมา” มีความหมายว่าการช่วยคนอื่นเท่ากับการใช้ชีวิต จากประสบการณ์ส่วนตัวได้กลายเป็นคุณค่าที่เขายึดถืออย่างหนักแน่น จนทำให้เขาสามารถอยู่ในบทบาทการเคลื่อนไหวหรืออย่างน้อยการทำประโยชน์เพื่อคนอื่นไปตลอด

“เรามองว่ามันก็มีความหมายต่อตัวเรา สิ่งที่เราให้คุณค่าต่อตัวเราอย่างหนึ่งก็คือคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่แบบ ทำไมเขาโดนเลือกปฏิบัติ ทำไมเขาไม่เท่ากับฉัน เราอยากให้ทุกคนเท่ากัน มันมี World view ที่เราอยากเห็นโลกที่มันดีกว่า อยากให้มันไปถึงจุดนั้น เราก็คิดว่าเราอยากอยู่ในโลกแบบนั้นนะ มันก็เลยรู้สึกที่เราแค่ทำในสิ่งที่เราอยากจะทำอยู่ ซึ่งตอนนี้มันก็เรารู้สึกว่ามันยังไม่ใช่แล้วก็ต้องสู้ต่อไปที่มันจะทำให้เกิด คือตอนนี้รู้สึกว่ามีคนกลุ่มเดียวที่แบบเทพลประโยชน์มันนั่นแล้วก็ไม่สนใจใครเลยเพราะคุณขึ้นไปถึงจุดนี้ได้คุณก็ไม่ต้องแคร์อะไรแล้ว แต่เรามองว่าเราไม่อยากจะแบบนั้นด้วย มันอาจจะจะเป็นความเพ้อฝันในวัยเด็ก แต่ว่า ณ ตอนนี้อย่างคิดแบบนี้อยู่ ก็อยากจะทำให้ดีที่สุดก่อน”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

จาก “ตอนนี้อย่างคิดแบบนี้อยู่ ก็อยากจะทำให้ดีที่สุดก่อน” สะท้อนให้เห็นว่าคุณค่าความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลยังคงอยู่ในฐานะผู้ที่ขับเคลื่อนเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

“รู้สึกว่าการทำของเรามันมีความหมายในเชิงสังคม เชิงการเมือง เหมือนกับตราซัง มันมีอะไรบางอย่างถ่วงดุลกันอยู่ เหมือนเราเป็นคนกลุ่มหนึ่งที่ถ่วงดุลรัฐอยู่ไม่ให้รัฐมีอำนาจมากเกินไป บางครั้งการทำงานของเรานี้ก็มีการยื่นผลประโยชน์ให้กันแบบให้เห็นอย่างชัดเจนครบเหมือนกลุ่มของเราที่เป็นแกนหลักตอนทำงานเนี่ยเราก็เคยเจอแบบกรม(.....) ยื่นข้อเสนอให้เงินเรา 4 ล้าน 5 ล้านอย่างนี้เพื่อแบบหยุดการทำงาน หยุดการเคลื่อนไหวตรงนี้นะ หยุดไปเลยแล้วเอาเงินไปแล้วหลังจากนี้เขาจะให้เพิ่มอีกอะไรอย่างนี้ แต่เราไม่เอาเพราะเรารู้สึกว่าเราไม่ได้มาทำงานเพื่อสิ่งนั้น เพราะถ้าเมื่อไหร่ที่เรารับสิ่งนั้นเหมือนเราคือเราเหมือนคือสิ่งนั้น มันคืออุดมการณ์ อุดมการณ์คือผมมองเหมือนจิตวิญญาณบางอย่างในชีวิตแล้วเมื่อไหร่ที่เราละทิ้งอุดมการณ์หรือเราขายอุดมการณ์ตัวเองเหมือนเราขายวิญญาณตัวเองไปแล้ว แล้วก็ไม่ต้องอะไรกับคนที่แบบเดินอยู่แบบไร้วิญญาณไร้ซึ่งอุดมการณ์อะไรอย่างนี้”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

จากข้อมูลของคุณทะเล เขามีประสบการณ์ที่แตกต่างออกไป นอกเหนือจากอุปสรรคที่กล่าวมาของคนอื่น ๆ ผลประโยชน์บางอย่างก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เข้ามาทดสอบจิตใจของนักเคลื่อนไหวว่าจะสามารถคงความตั้งใจและอุดมการณ์ของตนเองไว้ได้หรือไม่ ซึ่งการให้ความหมายว่ากลุ่มการเคลื่อนไหวเปรียบเสมือน “ตราซัง ถ่วงดุลรัฐอยู่ไม่ให้รัฐมีอำนาจมากเกินไป” พวกเขารับรู้ถึงตำแหน่งแห่งที่ของตน และจะไม่กลายเป็นคนที่ทำให้ตราซังนั้นเอียงเสียเอง จากคำกล่าวที่ว่า “ถ้าเมื่อไหร่ที่เรารับสิ่งนั้นเหมือนเราคือเราเหมือนคือสิ่งนั้นมีนคืออุดมการณ์”

3.3.2 ความภูมิใจในตนเอง

การที่ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าคุณนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมหรือคนที่กำลังโดนกดทับ โดยที่ตนเองนั้นก็ไม่ใช่ผู้ที่มีกำลังหรืออำนาจ เป็นเพียงคนตัวเล็ก ๆ ที่กล้าจะคิดและลงมือทำเพื่อประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ และยังมีกำลังเหลือไปปกป้องและสามารถส่งต่อพลังให้แก่คนอื่น ๆ ในสังคมอีกด้วย

“หนูรู้สึกดีนะ รู้สึกภูมิใจด้วยที่ครั้งนึงเราได้อยู่ในจุดนั้น หนูถึงขั้นเซพสตอร์วันที่ 16 ไร่เลยนะ ทำเป็นไฮไลท์เก็บไว้ดูว่าแบบครั้งนึงเราเคยได้อยู่ในเหตุการณ์นี้ ครั้งนึงเราเคยทำแบบนี้ หนูภูมิใจด้วยซ้ำที่เราได้ออกไป ไม่ใช่อยู่เฉย ๆ แล้วยังได้ผลประโยชน์ไปแบบนั้นคะ เหมือนเป็นประวัติศาสตร์ครั้งนึงในชีวิตเราด้วย”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 ,คุณเม

“ก็ทั้งเซอร์ไพรส์และรู้สึกภูมิใจในตัวเองขึ้นมา เหมือนสิ่งที่เราทำแล้วมัน accomplish บางอย่าง ถึงแม้มันจะไม่ใช่เป้าหมายที่เป็นอุดมคติ แต่ผมรู้สึกได้ contribute บางอย่างให้กับประเทศนี้ กับการ movement”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ,คุณบอย

“คือเรารู้สึกภาคภูมิใจในส่วนที่ว่าคนธรรมดาหนึ่งคน มีแค่สองมือ แต่ว่าคิดการใหญ่ไปได้ขนาดนั้น ถึงเวลาที่แบบพ่อแม่ผ่านมาฟังก็บอกว่าไอพวกบ้าคือไม่ได้ไม่สนับสนุนแต่แบบว่ามันคุยกันลึกซึ้งเกินไปหรือเปล่า มันจะ

เปลี่ยนไปได้ขนาดไหน เพราะเขาอยู่มานานขนาดนั้นมันก็ยังไม่เปลี่ยน แล้วก็รู้สึกภาคภูมิใจที่ว่าเราเป็นคนแค่นี้กันเองนะ นี่คือการเติมเต็มในแต่ละวันของเราว่าเรายังสามารถทำต่อไปได้ เรายังมีแรงที่ไม่หยุดไม่หย่อน มันคือความหมายของชีวิตที่ทำให้เรายังฮึดต่อ นั่นแหละเรา”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,คุณปิม

“นั่นเป็นสิ่งที่ดีใจ ภาคภูมิใจในการทำงานพวกนี้ก็ได้ว่าเราได้สร้างคนที่เข้มแข็งมากขึ้น คือไม่ใช่แค่เราที่รู้สึกดีตัวเองแต่เป็นคนอื่นที่รู้สึกดีอีกหลาย ๆ คน แล้วผมก็เชื่อว่าในอนาคตเขาเหล่านั้นก็จะไปสร้างคนที่ตระหนักรู้เรื่องสิทธิมากขึ้นเรื่อย ๆ ครับ คือส่วนหนึ่งเป็นหนึ่งในอุดมการณ์ของเราที่อยากเห็นคนตระหนักรู้สิทธิ เก่งมากขึ้น รู้ทันรัฐ ฉลาดกว่ารัฐอะไรอย่างนี้ เราอยากเห็นสิ่งเหล่านี้มากขึ้นจากการลงมือทำของเรา เป็นเรื่องที่มีมันดีใจจนบอกไม่ถูก คือดีใจมาก ๆ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

“ภูมิใจที่เราได้ช่วยเขา มันรู้สึกเหมือนมันคือหน้าที่ละ มันเหมือน mission บางอย่างที่ติดตัว มันรู้สึกว่าถ้ามันทำให้คนรู้สึกแย่อันนั้นเราจะโทษตัวเอง เพราะมันไม่ใช่ mission แต่ถ้าเราทำให้คนอื่นหลุดพ้นจากอะไรบางอย่างจากชีวิตเขา เราก็รู้สึกว่ามันสำเร็จมากกว่า”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

3.3.3 เห็นถึงศักยภาพของตนเอง

การเห็นศักยภาพของตนเอง คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าตนเองมีความรู้ความสามารถ และพลังที่สามารถทำประโยชน์หรือเอื้อต่อการทำงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งศักยภาพในตัวเองที่มีมาแต่แรกและศักยภาพที่ได้พัฒนาจากการเข้ามาทำกิจกรรม ซึ่งคนอื่นอาจจะยังไม่มีหรือไม่ตระหนักถึง ทำให้แม้การทำงานขับเคลื่อนทางสังคมจะก่อให้เกิดความเหนื่อยล้าทั้งกายและใจ แต่ผู้ให้ข้อมูลก็ยังเห็นว่าศักยภาพที่พวกเขามีนั้นสามารถใช้ประโยชน์ในกระบวนการสร้างความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเสียดายที่จะปล่อย

ให้สิ่งที่มีนั้นเสียเปล่า ทั้งในด้านของการเป็นคนลงมือทำงานด้วยตนเองและการเป็นต้นแบบให้คนอื่นได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเองเช่นเดียวกัน

“เรามีศักยภาพในการทำ ก็เหมือนเป็นกระบอกเสียงให้เขาเหมือนกัน นี่คือนิสัยที่เหมือนเราเป็นตัวกลาง หนูก็เลยมองว่าหนูทำมาประเด็นหลาย ๆ อย่าง หนูรู้สึกว่าการประเด็นที่หนูเริ่มทำ คำตอบเดิมก็คืออยากช่วย เราารู้สึกว่ามันมีพลังบางอย่างในตัวเราที่เราารู้สึกว่าเรามี ไม่ใช่อยู่ที่อื่น ๆ เรามาทำเลย แต่รู้สึกว่าการต้องกลับไปนึกถึงในอดีต มันไม่ใช่่ง่าย จนบางทีรู้สึกว่าการต้องย้อนคิด มันใช้เวลา 3-4 ปีกว่าเราจะดีขึ้น มันเหมือนคำตอบที่เราได้มาเอง หลังผ่านมา 6 ปี ได้คำตอบว่าเราอยากเป็นคนนั้นที่เราต้องการ ณ วันนั้น”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

จาก “คำตอบที่เราได้มาเองหลังผ่านมา 6 ปี ได้คำตอบว่าเราอยากเป็นคนนั้นที่เราต้องการ ณ วันนั้น” คุณปริมมองว่าไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะมีคนที่จะเข้าใจสถานการณ์แบบเธอ ซึ่งก็ต้องใช้เวลาในการผ่านกระบวนการทำงานในจิตใจ เธอจึงมองว่าตนเองมีศักยภาพที่จะเป็นทั้งกระบอกเสียงและคนที่เข้าไปช่วยเหลือคนที่ตกที่นั่งเดียวกัน เพราะเธอรู้ว่าในวันที่เธอเป็นเหยื่อเธอต้องการอะไร ทำให้คุณปริมหนักแน่นในบทบาทหน้าที่ของตนในปัจจุบัน

“นิภาพว่าคนที่เป็นผู้ใหญ่กว่าเราแล้วเขาอยู่ในพื้นที่ เด็กพวกนี้แค่นี้จะมาช่วยเราได้ พวกนั้นมันเป็นหน่วยงานรัฐมันใหญ่กว่าเราเยอะ มาจากส่วนกลาง แล้วเราจะไปสู้อะไรเขาได้ แต่มันไม่เป็นเช่นนั้น เราก็พยายามเปลี่ยนแปลงความคิดของเขาให้เขาเห็นว่าจริง ๆ แล้วถึงเราจะเป็นแค่เด็กก็สามารถตระหนักถึงสิทธิได้ แล้วเขาที่เป็นผู้ใหญ่ก็ตระหนักถึงสิทธิได้เช่นกันอะไรอย่างนี้ แล้วเขาก็เริ่มตระหนักรู้ ตระหนักคิดว่าจริง ๆ แล้วไม่ใช่ว่ารัฐจะมีอำนาจมากกว่าเขา เขาสามารถมีอำนาจมากกว่ารัฐได้อีก ซึ่งผมก็เชื่ออย่างนี้ว่าในภาพรวมในภาพใหญ่ของประเทศ ถ้าเมื่อไหร่ประชาชนส่วนใหญ่หรือสักครึ่งหนึ่งตื่นรู้ ผมว่ารัฐก็จะกลัวมาก ๆ รัฐกลัวการเข้าถึงข้อมูลความรู้ รัฐกลัวประชาชนที่รู้มากกว่ารัฐ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

ในกรณีของคุณทะเล คุณทะเลใช้การให้ความรู้ การทำเป็นตัวอย่างให้คนในชุมชน เห็นถึงสิทธิของตนเองและสิ่งที่ตนเองสามารถทำได้ จากคำกล่าว “ถึงเราจะเป็นแค่เด็กก็ สามารถตระหนักถึงสิทธิได้ แล้วเขาที่เป็นผู้ใหญ่ก็ตระหนักถึงสิทธิได้เช่นกัน” สะท้อนให้เห็น ว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าตนนั้นมีความสามารถที่จะตระหนักถึงสิทธิของตนและสามารถเป็น ตัวอย่างในการเพิ่มศักยภาพในตัวคนอื่นด้วย รวมถึงเมื่อการกระทำนี้ได้ผล จึงยิ่งทำให้เขา เชื่อมั่นในแนวทางการเคลื่อนไหวของตนว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงในระดับประเทศได้

“เรารู้สึกมีพลังที่จะแบบเผชิญหน้ากับสิ่งที่เรารู้สึกว่ามันไม่ถูก เรามั่นใจใน ตัวเองแล้วเราก็ก้าวมองคนที่เรารู้สึกว่าเขาทำร้ายเรา หรือว่าเขาทำสิ่ง หนึ่งที่ทำกับคนอื่น แล้วเขามีอำนาจมากกว่าเรา แล้วเราก้าวที่จะจ้องตา เขา เผชิญหน้ากับเขา แล้วให้เขาพูดมาว่าเขาผิดเอง มันเป็นพาร์ทหนึ่งที่ทำให้ ให้ความมั่นใจ เราสู้ต่อ สู้ต่อ สู้ต่อ บางทีมันล้มเหลวบ้างแต่ว่ามันก็ยังมี ความกล้าในการเผชิญหน้าตรงนั้นมันก็ยังมีอยู่ ถ้าทำงานมันก็เป็นฐานที่ สำคัญประมาณนี้ค่ะ”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

คุณฟ้ากล่าวว่า “เราก็ก้าวมองคนที่เรารู้สึกว่าเขาทำร้ายเรา” สะท้อนถึงการรับรู้ ว่าตนเองนั้นมีความกล้าที่จะเผชิญหน้ากับปัญหา ไม่ว่าจะกับการทำงานหรือกับคน ซึ่งเธอก็ มองว่ามันเป็นทักษะที่มีประโยชน์ต่อการทำงานจากคำพูดที่ว่า “ถ้าทำงานมันก็เป็นฐานที่ สำคัญประมาณนี้ค่ะ” ทั้งในแง่ของการออกหน้าในการทำกิจกรรม การชนกับผู้ที่มีอำนาจ ซึ่ง เธอสามารถรับความกดดันได้มากกว่าคนอื่น รวมไปถึงในแง่จิตใจที่ยังมั่นใจที่จะสู้ต่อ จาก คำพูดที่ว่า “บางทีมันล้มเหลวบ้างแต่ว่ามันก็ยังมี ความกล้าในการเผชิญหน้า” ซึ่งไม่ได้ หมายความว่าเธอมั่นใจว่าสิ่งที่ทำจะสำเร็จ แต่เธอนั้นไม่กลัวที่จะล้มเหลว ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้ เธอสามารถยืนอยู่ในขบวนได้

3.4 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเป็นนักเคลื่อนไหว

อีกหนึ่งปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม ยังสามารถ รับมือกับปัญหาและยังคงทำงานร่วมกันภายในขบวนได้ก็คือสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเป็นนัก เคลื่อนไหว เรียนรู้ที่จะนำประสบการณ์และการแก้ปัญหา มาปรับใช้กับปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น ได้เรื่อย ๆ อย่างที่เข้าใจกันแล้วว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นกระบวนการที่ต้อง

ใช้ระยะเวลาและความต่อเนื่อง เป็นพลวัตทางสังคม ดังนั้นนักเคลื่อนไหวสามารถเจอสถานการณ์ที่ท้าทายได้อย่างไม่จำกัด แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลมีเหมือนกันคือการเรียนรู้จากสถานการณ์ทั้งดีและไม่ดี ทั้งต่อขบวนการและต่อตนเอง จนกลายเป็นความคิดหรือทักษะที่สามารถนำมาปรับใช้กับสถานการณ์ตามความเหมาะสมของตน เพื่อให้สามารถอยู่ในขบวนการของการเคลื่อนไหวได้ราบรื่นมากขึ้น และยังเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตนอกขบวนการของพวกเขาอีกด้วย

“เราได้ฟังคนอื่นมากขึ้น แล้วก็เราได้เห็นมุมมองของหลาย ๆ คน คือเหมือนแต่ก่อนหนูไม่เข้าใจเรื่องมุมมองนะ แต่ทุกวันนี้หนูเป็นคนคิดสองมุมตลอดเลย สมมติว่าเราเจอข่าวอะไรอย่างนี้ คือเราจะไม่ด่วนสรุปตัดสินใครตอนนั้นเลย แต่เราจะคิดว่า หรือว่าคนนี้เขาคิดแบบนี้ คนนี้เขาคิดอีกแบบนึงหรือเปล่า มันเป็นเรื่องของมุมมองหรือเปล่า บางทีสิ่งที่เขานำเสนอกับความเป็นจริงมันอาจจะไม่เหมือนกันก็ได้นะ มันเลยทำให้เรากลายเป็นคนที่คิดอะไรอย่างถั่วแล้วก็เป็นมุมมองมากขึ้น มันทำให้เราได้ฟังคนอื่นมากขึ้นด้วย”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 ,คุณเม

“บางครั้งเราอาจจะ weight คุณค่าอุดมการณ์มากเกินไป แต่เราหลงลืมความเป็นมนุษย์ของคนที่อยู่ข้างเราไป คนมันไม่ได้เกิดมาแล้วเขาจะได้รับสื่อเหมือนกับเรา อ่านหนังสือเหมือนกับเรา เข้าใจเรื่องต่าง ๆ เหมือนกับเรา เห็นการกดทับต่าง ๆ เหมือนกับเรา เวลาเราผิดหวังกับตัวเขา เราต้องพัฒนาตัวเองในแง่หนึ่ง ในการรับมือกับพวกนี้ว่าเราทำงานกับคนที่ไม่ได้เพอร์เฟคนะ เราไม่ได้ทำงานกับคนที่เขามีพร้อมมา เราทำงานกับคนที่เขาโดนกดทับ เราทำงานกับคนที่เขาขาด คนที่เขาอยู่ในสถานะที่เขาเป็นผู้ให้น้อยมาก เพราะเขาเป็นคนที่โดนขโมยไป ความรู้สึกตรงนี้มันทำให้เขากลายเป็นคนยังไงเราต้องมีวิจรรย์ญาณมาก ๆ ตรงนี้เป็นเรื่องที่ต้องระวังมาก ๆ เพราะถึงเราเจตนาดีแต่อาจจะไม่ใช่ความต้องการจริง ๆ ของเขา โอเคเขาให้คุณค่าในเรื่องเดียวกับเรา แต่ว่าคุณก็ต้องเท่าทันเขาด้วยว่าเขาขาดอะไร”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 ,คุณฟ้า

ผู้ให้ข้อมูลได้เรียนรู้เรื่องการเข้าใจคนอื่นที่แม้จะมีอุดมการณ์ร่วมกัน แต่ก็อาจมีมุมมอง ความคิด ที่ทำให้การตัดสินใจหรือพฤติกรรมนั้นไม่ตรงกัน ทั้งจากคุณเมที่ได้กล่าวว่า “ทำให้เรากลายเป็นคนที่คิดอะไรอย่างถั่วแล้วก็เป็นมุมมองมากขึ้น มันทำให้เราได้ฟังคนอื่นมากขึ้นด้วย” แสดงให้เห็นถึงการที่ผู้ให้ข้อมูลเรียนรู้ที่จะไม่ตัดสินคนที่มีความเห็นไม่ตรงกับเขา แต่จะทำความเข้าใจในมุมมองของคนๆนั้นก่อน ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับคุณฟ้าซึ่งกล่าวว่า “คนมันไม่ได้เกิดมาแล้วเขาจะได้รับสื่อเหมือนกับเรา อ่านหนังสือเหมือนกับเรา เข้าใจเรื่องต่าง ๆ เหมือนกับเรา เห็นการกดทับต่าง ๆ เหมือนกับเรา” แสดงให้เห็นถึงความตระหนักถึงพื้นฐานชีวิตต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความคิดหรือการกระทำของบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่การรับมือกับความรู้สึกผิดหวังหรือไม่พอใจในเพื่อนร่วมขบวน เห็นได้จาก “เวลาเราผิดหวังกับตัวเอง เราต้องพัฒนาตัวเองในแง่หนึ่ง” และ “เราทำงานกับคนที่เขาขาด” สะท้อนถึงการทำความเข้าใจข้อจำกัดของบุคคลและลดความคาดหวังของตนลง เพื่อให้สามารถจัดการอารมณ์และการทำงานในขบวนได้

“เรียนรู้ที่จะขอโทษคน เพราะว่าปกติเป็นคนไม่ค่อยขอโทษใครเท่าไร แต่ในขบวนมันมีการขัดแย้งขัดขวางกันเยอะมาก แล้วทำให้เราต้องขอโทษกันบ่อย ๆ และเรียนรู้ไปด้วยกัน คือต่างคนที่ทำอย่างนี้มีอีโก้ของตัวเองกันอยู่แล้ว แต่พอมาคิดถึงตรงนี้ว่าการที่เราถืออภิสิทธิ์ชน รู้มากกว่าเขา มันก็ไม่ต่างอะไรกับคนที่ไล่ล่าเขาอยู่ มันก็เลยได้ทำให้เราวางอีโก้ลงกันแล้วก็มาขัดเกลาตัวเอง ประชาธิปไตยมันต้องคุยกันได้ นั่นคือสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการคาดหวัง อย่างเช่นว่าเรามองการเคลื่อนไหวในภาพถึงจุดนี้ แต่มันไม่เป็นไปตามนั้น หรือวันนั้นมันอาจจะโดนสลายการชุมนุม เราก็เรียนรู้ที่ถอยแล้วกลับมาเริ่มใหม่ วางแผนกันใหม่”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4 ,

คุณปิม

ข้อมูลของคุณปิมทำให้เห็นว่าสถานการณ์ของนักเคลื่อนไหวสามารถผิดจากแผนที่วางไว้ได้เสมอ การวางแผนที่ผิดพลาดทำให้ผู้ให้ข้อมูลเรียนรู้ที่จะขอโทษและลดอัตราของตน “วางอีโก้ลง” ไม่คิดว่าตนเองรู้ทุกอย่างและไม่เคยผิด เพื่อให้เกิดการพูดคุยกันมากกว่าที่จะ

แยกทางกันออกไป อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการยอมรับความผิดพลาด รับฟังความคิดเห็น และวางแผนกันใหม่ เป็นการเรียนรู้ที่จะขอโทษและอาจรวมถึงการให้อภัย เพื่อให้ขบวนการสามารถไปต่อได้ทั้งในแง่ของแผนการทำงานและความสัมพันธ์ของคนในขบวนการ

“เรามองปัญหาเหมือนกับต้นไม้เอะครับ เราเห็นปัญหาอยู่ด้านบนอย่างนี้ว่า ต้นไม้มีมันเขียวแห้งมันนั่นนี่นั่นอะไรอย่างนี้แต่เราไม่เคยเห็นว่ารากของมัน แบบมีปัญหาอยู่ รู้อหรือเปลารากของมันนั่นคืออะไรมันกำลังดูดซึมอะไรอยู่ ซึ่งสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่แบบมันเน้นย้ำให้ผมมากขึ้นมันเป็นส่วนหนึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการคิดของผมเลย มันกลายมาเป็นหนึ่งกระบวนการคิดที่ว่าจะทำอะไรจะแก้ปัญห อะไรคือปัญหาของเรื่องการเคลื่อนไหว ไม่ใช่แค่ปัญหาที่ผมกำลังเคลื่อนไหวอยู่อะไรอย่างนี้ แต่เป็นเรื่องทั้งเรื่องส่วนตัวเรื่องนั่นนี่นั่น ก็มันเป็นการทำให้ผมมองทะลุปรุโปร่งมากขึ้นนะ มองถึงปัญหาที่แท้จริง”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5 ,คุณทะเล

สำหรับคุณทะเลการออกมาทำกิจกรรมขับเคลื่อนสังคมนั้น ให้ประโยชน์ในเรื่องของทักษะ การมองและแก้ไขปัญหา ประโยคที่ว่า “มันกลายมาเป็นหนึ่งกระบวนการคิดที่ว่าทำอะไรจะแก้ปัญห” แสดงให้เห็นว่าการทำงานที่จะต้องวางแผน ให้ความรู้ หรือวิเคราะห์ สถานการณ์ตลอดเวลา เมื่อทำซ้ำ ๆ ย่อมทำให้ทักษะในการทำงานมีความเฉียบคมมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งในเรื่องส่วนตัวและการทำงานได้ชำนาญมากขึ้น

“ก็เปลี่ยนไปเยอะนะครับ ผมรู้สึกเหมือนผมได้ปลดปล่อยสิ่งที่อยู่ในใจผมมานาน ในแง่ที่เหมือนกับผมเป็นคนที่ไม่สามารถแสดงออกสิ่งที่คิดได้อย่างเต็มที่เนื่องจากสถานการณ์ในครอบครัว แต่พอผมได้ทำ movement เหมือนผมได้ fulfill ความต้องการที่จะแสดงออกในทางการเมืองในแบบที่เป็นตัวตนผมได้มากขึ้น ถึงจะไม่เต็มที่ที่สุดก็ตาม แล้วตอนนี้ผมก็รู้สึกว่าผมกล้าที่จะพูดคุยเรื่องที่จะ conflict กับทางบ้านมากขึ้นในระดับนึงด้วยกว่า ตอน ปี 1-2 ที่ผมไม่ค่อยกล้า”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ,คุณบอย

สำหรับคุณบอยการได้ออกมาเคลื่อนไหว ได้เติมเต็มตัวตนและอุดมการณ์ของตนเอง และทำให้ “รู้สึกกล้าที่จะพูดคุยเรื่องที่จะ conflict กับทางบ้านมากขึ้น” สะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริมพฤติกรรมที่ได้จากการทำงานขับเคลื่อนต่าง ๆ กล่าวคือการออกมาเคลื่อนไหว วรรณรงค์ ก็คือการพูด การสื่อสารถึงสิ่งที่เราต้องการ ทำให้ผู้ให้ข้อมูล “รู้สึกเหมือนผมได้ปลดปล่อยสิ่งที่อยู่ในใจผมมานาน” สะท้อนถึงความรู้สึกที่ได้ยกความอึดอัดใจออกไป เมื่อวิธีนี้เป็นผลดีกับความรู้สึกจึงอยากทำอีกเรื่อย ๆ และในลักษณะเดียวกับคุณทะเล การกระทำใดที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ย่อมทำให้เกิดความชำนาญมากขึ้น เมื่อต้องสื่อสาร พูดคุย วรรณรงค์ อยู่ตลอดย่อมพัฒนาทักษะการสื่อสารและความสามารถในการรับมือกับความขัดแย้ง ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งกับงานและชีวิตประจำวันเช่นเดียวกัน

“บทเรียนที่แบบ the great เลย หนูรู้สึกว่าการเปลี่ยน crisis ณ ตอนนั้นมาเป็น power มันเป็นพลังที่แบบว่ามันทำให้เรารู้สึกว่าเราไม่กลัวอะไรใด ๆ เรามีแต่แบบเราอยากมันเป็นพลังที่เราอยากส่งต่อ แล้วเรารู้สึกว่าการที่เรามองเห็นโอกาส ว่าสิ่งนั้นอะ จริง ๆ มันก็ไม่ได้แย่ มันอาจจะแย่ ณ วันนั้น แต่จริง ๆ มันเป็นโอกาสทำให้หนูกลายเป็นคนที่แบบอยากช่วยคนอยู่ตลอดเวลา แล้วกลับกลายเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องมาทำแบบนี้ แล้วจริง ๆ มันก็ไม่ได้แย่เพราะเราก็กำลังช่วยเหลือคนอื่น”

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 ,คุณปริม

สิ่งที่คุณปริมได้เรียนรู้คือการมองวิกฤติต่าง ๆ เป็นโอกาสที่ทำให้เธอได้เป็นเธอในทุกวันนี้ ทั้งจากประสบการณ์ของเธอในอดีตที่ทำให้เธออยากเป็นคนที่จะช่วยเหลือคนอื่นที่ต้องเจอเรื่องราวคล้ายกับเธอ หรือการทำงานวรรณรงค์ในปัจจุบันที่ต้องเจอกับปัญหาอยู่ตลอด แต่เมื่อเธอทำงานก็เป็นโอกาสให้เธอได้ทำในสิ่งที่เป็นคุณค่าของชีวิต เห็นได้จาก “มันอาจจะแย่ ณ วันนั้น แต่จริง ๆ มันเป็นโอกาสทำให้หนูกลายเป็นคนที่แบบอยากช่วยคนอยู่ตลอดเวลา” ซึ่งเป็นแนวคิดที่ทำให้เธอทำงานต่อไปได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Interpretative Phenomenological Analysis: IPA) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกนักเคลื่อนไหวทางสังคมอายุระหว่าง 18 – 25 ปี จำนวน 6 ราย และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิเคราะห์สามารถอธิบายประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ สามารถแบ่งเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) แรงจูงใจให้เข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม 2) ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม 3) สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม โดยสรุปได้ดังนี้

1. แรงจูงใจให้เข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม
 - 1.1 การปลุกฝังภายในครอบครัว
 - 1.2 การได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่
 - 1.3 ความห่วงใยต่อสังคม
 - 1.4 การรับรู้ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ออกมาขับเคลื่อน
2. ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม
 - 2.1 ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้น
 - 2.1.1 เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรม
 - 2.1.2 ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว
 - 2.1.3 ความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว
 - 2.2 ผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 2.2.1 ผลกระทบต่อการใช้ชีวิต
 - 2.2.2 ความรู้สึกที่รบกวนจิตใจ

2.3 แนวทางการจัดการกับปัญหา

2.3.1 การทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข

2.3.2 การเข้าใจว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา

3. สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม

3.1 ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก

3.1.1 ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนร่วมอุดมการณ์

3.1.2 การสนับสนุนและกำลังใจจากคนรอบข้าง

3.1.3 มีคนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองทำ

3.2 รับรู้ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคม

3.2.1 สร้างพลังให้คนในสังคม

3.2.2 คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ต่อปัญหา

3.2.3 การได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติ

3.3 ความหมายและคุณค่าในตนเอง

3.3.1 ความหมายและคุณค่าของการใช้ชีวิต

3.3.2 ความภูมิใจในตนเอง

3.3.3 เห็นถึงศักยภาพของตนเอง

3.4 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเป็นนักเคลื่อนไหว

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเรื่องประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ พบว่ามี 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) แรงจูงใจให้เข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม 2) ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม 3) สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม โดยสามารถอภิปรายแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 แรงจูงใจให้เข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม

นักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่มีแรงจูงใจให้เข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่ประกอบไปด้วย การปลุกฝังภายในครอบครัว การได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่ ความห่วงใยต่อสังคม และการรับรู้ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ออกมาขับเคลื่อน

จากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับการปลุกฝังภายในครอบครัว ผ่านการพูดคุย การแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ทางสังคม ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารในประเด็นทางสังคมตั้งแต่วัยเด็ก จนกระทั่งเติบโตเป็นวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการด้านความคิด ตามทฤษฎี

พัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget, 1969) ก่อให้เกิดความสามารถทางการคิดที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีการเลียนแบบจากบุคคลที่ตนเองใกล้ชิดและให้การนับถือยกย่อง พัฒนาความรู้สึกตระหนักรู้ และค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson, 1993, 1994) ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความเคยชินในการพูดคุยแสดงความคิดเห็นในประเด็นทางสังคม เกิดความสนใจในประเด็นดังกล่าว และตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เข้าสู่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เปรมศักดิ์ แก้วมรกฏ (2561) ที่พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังและสนับสนุนจากครอบครัว หรือการถ่ายทอดประสบการณ์จากญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือประเด็นทางสังคมต่าง ๆ ให้แก่วัยรุ่น

ในส่วนของผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ไม่ดีหรือได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่ จะเกิดเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความต้องการการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ความเป็นอยู่ แนวทางปฏิบัติ หรือนโยบายของสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่เกิดการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ เช่น ผลประโยชน์ วิถีชีวิต (Fernández, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนวัฒน์ ปินตา (2556) ที่ได้ศึกษาการเคลื่อนไหวที่เกิดจากการรวมกลุ่มของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยมีเหตุผลสำคัญประการหนึ่งในการเคลื่อนไหวคัดค้าน คือ การก่อสร้างโครงการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแก่ชาวบ้านในพื้นที่ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของพระทวี ชำยมณี (2561) ที่พบว่า ชาวบ้านในพื้นที่นาลูได้เห็นบทเรียนการได้รับผลกระทบจากการขุดเจาะก๊าซในพื้นที่อื่น จึงได้รวมตัวกันเป็นเครือข่ายของกลุ่มคนในชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องสิทธิการดำรงชีพในพื้นที่นาลู เพื่อเคลื่อนไหวให้มีการยุติโครงการขุดเจาะก๊าซปิโตรเลียมในพื้นที่

ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้แสดง**ความห่วงใยต่อสภาพสังคม**โดยรวม ซึ่งมีปัญหาแตกต่างกันไป แต่คนในสังคมจำนวนมากไม่ได้ตระหนักรู้ถึงปัญหา และไม่รู้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่แสดงให้เห็นถึงความห่วงใย ความเห็นใจ ความทุกข์ ความไม่เป็นธรรม หรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนในสังคม และเกิดเป็นแรงผลักดันที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลต้องการออกมาทำกิจกรรมขับเคลื่อนสังคม ในฐานะที่ตนเองมองเห็นปัญหาดังกล่าว และต้องการแก้ไขเพื่อให้ตนเองและเพื่อนในสังคมได้มี **ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น** และเชื่อว่าจะสามารถสร้างการตระหนักรู้ต่อปัญหาโครงสร้างสังคมให้ขยายไปในวงกว้างต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wallis and Loy (2021) ที่ได้ศึกษาประสบการณ์ของคนหนุ่มสาวของเยอรมนีที่ได้รับผลกระทบรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และคาดว่าอนาคตผลกระทบดังกล่าวจะรุนแรงมากขึ้น จึงได้รวมตัวกันประท้วง และนัดกันหยุดเรียน ด้วยการ

ชักชวนให้เยาวชนวัย 13-25 ปี เข้ามามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดพฤติกรรมปกป้องสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ (Fridays For Future: FFF)

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังได้รับข้อมูลและองค์ความรู้ จากการอ่านหนังสือ การรับข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต การส่งเสริมความรู้และกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดความตระหนักสงสัยในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ และสนใจใคร่รู้ที่จะเข้าใจและแก้ไขปัญหาที่นั่น ๆ จนนำไปสู่การลงมือทำกิจกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคม (Hardt & Negri, 2000) ด้วยการสนับสนุน ข้อมูล ข่าวสาร และองค์ความรู้ ที่เข้ามาส่งเสริมให้บุคคลเกิดความสนใจในประเด็นทางสังคมที่มีการเคลื่อนไหวในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล (2563) ที่พบว่า การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยอาจใช้การสื่อสารแบบมวลชนซึ่งเป็นการสื่อสารแบบดั้งเดิม หรือการสื่อสารดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงผู้คนได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง และทำให้เกิดการขับเคลื่อนทางสังคมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างมีศักยภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ กนกรัตน์ เลิศชูสกุล (2560) ที่ได้เสนอไว้ว่า กลุ่มคนรุ่นใหม่ เป็นกลุ่มคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ที่แม้ประสบการณ์จะน้อยหรือยังไม่มี แต่ด้วยการมีระบบแนวความคิดแบบเสรีนิยมทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ในประเด็นของความต้องการความเสมอภาค เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ลุกขึ้นมาพร้อมเป็นนักเคลื่อนไหว จากการเรียนรู้และเข้าใจถึงสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกตามความต้องการของตนต่อสาธารณะรวมถึงลักษณะนิสัยรักอิสระ สามารถตั้งคำถามต่อสิ่งใหม่และจะสืบค้นหาข้อมูลเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา จนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของนักเคลื่อนไหวทางสังคมในหลากหลายเรื่อง ทั้งการเมือง สิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิ่งแวดล้อม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็นที่ 2 ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม

ในการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหว เรียกร้อง ขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้น ผู้ให้ข้อมูลต้องประสบกับปัญหา อุปสรรค ความยากลำบาก ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินกิจกรรม และก่อให้เกิดผลกระทบทั้งร่างกายและจิตใจ โดยผู้ให้ข้อมูลได้มีแนวทางการจัดการกับปัญหา ด้วยการทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข และการเข้าใจว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา

ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลที่เข้ามาทำงานในขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม ประกอบด้วย เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรม ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคม และความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว โดยที่ การเคลื่อนไหวทางสังคมนั้น อาจเป็นขบวนการเคลื่อนไหวประเภทต่าง ๆ เป็นต้นว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมทางเลือกที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางประการของบุคคล ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม ขบวนการปฏิรูปทางสังคมที่ต้องการผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลง

นโยบาย เปลี่ยนแปลงตัวบุคคล หรือร่วมตีความในบรรทัดฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในสังคม ขบวนการปฏิวัติทางสังคมที่พยายามเปลี่ยนแปลงสถาบันทางสังคมทั้งในระบบเศรษฐกิจและระบบการเมือง (Aberle, 1966) ทั้งนี้ ในการเคลื่อนไหวทางสังคมดังกล่าว จะมีทั้งบุคคลที่ได้ประโยชน์ และบุคคลที่เสียประโยชน์ ก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องกันในแนวทาง ความคิด ความเชื่อ และสภาพสังคมระหว่างกลุ่มคนที่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลง กับกลุ่มคนที่ไม่ต้องการเสียประโยชน์ และนำไปสู่ **เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม** ซึ่งเป็นอุปสรรคที่นักเคลื่อนไหวทางสังคมมักจะประสบ ความรุนแรงถูกใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการขัดขวางกระบวนการการเปลี่ยนแปลง โดยมีตั้งแต่ ความรุนแรงทางวาจา ทางร่างกาย และความเสียดชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของ Uluğ and Acar (2018) ซึ่งกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับกลุ่มในทางลบ คือ เมื่อกิจกรรมได้รับความสนใจมากขึ้น ก็ยิ่งตกเป็นเป้าความรุนแรงมากขึ้นด้วย และดังเช่น เหตุการณ์ประท้วงในโซเวโต (Soweto) ประเทศแอฟริกาใต้ที่เป็นการเคลื่อนไหวของนักเรียนมัธยมปลายเพื่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษา แต่เกิดการขยายตัวเป็นการต่อต้านระบอบการแบ่งแยกสีผิว ทำให้แผนการประท้วงอย่างสันติ กลายเป็นเหตุการณ์ทางการเมือง และฝ่ายควบคุมการเคลื่อนไหวเริ่มใช้ความรุนแรง ซึ่งก่อให้เกิดปฏิกิริยาอย่างรวดเร็วในกลุ่มผู้ประท้วง และนำไปสู่การจลาจล เกิดการเผชิญหน้า สร้างความเสียหายให้กับสถานที่และทรัพย์สินต่าง ๆ (Johnston, 2019) ขณะที่ผลการวิจัยของ ณัฐธินันท์ นันทะเสนา (2564) พบว่า ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของกลุ่มนักศึกษาที่เคลื่อนไหวทางสังคม คือ การที่ฝ่ายตรงข้ามนำข้อมูลที่ผิดเพี้ยนเข้ามาโจมตีทำร้าย ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม และอาจนำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรง โดยที่ความสำเร็จหรือชัยชนะของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเกิดจากการสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเพื่อเอาชนะการกระทำของฝ่ายตรงข้ามที่อาจมีการข่มขู่ ปรามปราม หรือเอาชีวิตกลุ่มที่เคลื่อนไหวในระหว่างการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคม

ขบวนการเคลื่อนไหวมักเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนจำนวนมากเพื่อสร้างพลังในการเคลื่อนไหว แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเผชิญกับความหลากหลายทางแนวความคิด ความแตกต่างในการทำงาน ซึ่งนำไปสู่**ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว** ซึ่งอาจมีผลต่อกระบวนการเรียกร้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภีร์ สมอนา (2557) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่เกิดขึ้นภายในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นต้นว่า ความขัดแย้งระดับผู้นำ ขาดการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ ความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกันระหว่างสมาชิกกับผู้นำ นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม คือ **ความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว** เป็นความยากต่อการสร้างความตระหนักรู้ต่อปัญหาและสิ่งที่นักเคลื่อนไหวพยายามจะแก้ไข เนื่องจากคนในสังคมและครอบครัวยังไม่มีความเข้าใจ ความเชื่อ ค่านิยม ที่ยึดถืออยู่ก่อนแล้ว ทำให้ความพยายามของนักเคลื่อนไหวไม่ได้รับการยอมรับ และส่งผลต่อการทำกิจกรรมของนักเคลื่อนไหวต้องล่าช้าหรือ

หยุดไป ดังนั้น นักเคลื่อนไหวทางสังคมจึงต้องการสร้างการตระหนักรู้ต่อปัญหา และสร้างความเข้าใจรูปแบบใหม่ให้คนในสังคมเข้าใจว่าสภาพสังคมที่เป็นอยู่สามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้

ในส่วนของ**ผลกระทบจากปัญหา**ที่กลุ่มนักเคลื่อนไหวต้องพบเจอ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรม ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว และความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว ที่สร้างความท้อแท้และอุปสรรคในการทำงานให้แก่ผู้ให้ข้อมูล สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อตัวนักเคลื่อนไหว ทั้งในรูปแบบผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและความรู้สึกที่รบกวนจิตใจ โดย**ผลกระทบต่อการใช้ชีวิต**จากการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม ที่ได้แสดงจุดยืนในการทำงาน ก่อให้เกิดความขัดแย้งซึ่งอาจจะเป็นการขัดผลประโยชน์กับคนบางกลุ่ม ความยากลำบากในการใช้ชีวิตหลายด้านอันเนื่องมาจาก การสูญเสียสุขภาพทางกาย การสูญเสียโอกาสในชีวิต การสูญเสียเวลาส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภีร์ สมอนา (2557) ที่พบว่า การเคลื่อนไหวด้วยยุทธวิธีขัดขวางทำลายระบบการเมืองปกติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกีดกัน การเผชิญซึ่งหน้า และแบบจรรยาบรรณ แม้จะเป็นวิธีที่สามารถสร้างความกดดันให้ฝ่ายตรงข้าม คือรัฐบาล และบริษัทผู้รับสัมปทานได้ แต่นำความสูญเสียมาสู่ขบวนการ เช่น การบาดเจ็บของชาวบ้านผู้เป็นสมาชิก การตกเป็นจำเลยในคดี รวมถึงการลอบทำร้ายแกนนำ นอกจากนี้ผลกระทบต่อ**ความรู้สึกที่รบกวนจิตใจ**ในระหว่างการทำงานเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากตนเอง เพื่อนร่วมงาน หรือฝ่ายตรงข้าม ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกด้านลบ เช่น ความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง การระแวง จากผลการศึกษาของ Carstensen et al. (2006) ระบุว่าความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของบุคคลมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Levenson et al. (1991) และ Diener et al. (1985) ที่แสดงให้เห็นว่าความเข้มข้นทางอารมณ์ลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น โดยผู้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีอายุน้อยกว่า จะแสดงออกทางอารมณ์มากขึ้น ซึ่งบางครั้งนำไปสู่ความรุนแรงหรือการยั่วยุที่กระตุ้นและก่อให้เกิดการตอบโต้อย่างรุนแรง เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Uluğ and Acar (2018) ที่พบว่าหลังจากการประท้วงเรื่อง Gezi Park ในตุรกี ผ่านไปเป็นเวลา 3 ปี ผู้เข้าร่วมการประท้วงเกิดความรู้สึกสิ้นหวัง เนื่องจากสถานการณ์โดยภาพรวมของตุรกีที่เลวร้ายลง

เมื่อผู้ให้ข้อมูลต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค และผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้ให้ข้อมูลแสวงหา**แนวทางการจัดการกับปัญหา** เพื่อช่วยให้สามารถจัดการปัญหา และยังคงสามารถทำงานในบทบาทหน้าที่การเป็นนักเคลื่อนไหวต่อไปได้ โดยวิธีการที่ใช้ในการจัดการปัญหา ประกอบด้วย การทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข และการเข้าใจว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา โดยที่ **การทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข** โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ Uluğ and Acar (2018) ซึ่งกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคมทางบวกไว้ด้วยว่า ผู้เข้าร่วมชุมนุมจะมีการตระหนักถึงประเด็นปัญหาของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มขึ้น และเปิดรับฟังกลุ่มอื่นเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็น

ทักษะประการหนึ่งของทักษะการแก้ปัญหา ที่ช่วยให้นักเคลื่อนไหวมีพลังอำนาจของตัวบุคคลในการควบคุม หรือแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อชีวิตของตนเอง และช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และทักษะในการเผชิญปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ปัญหาความคิดทัศนคติที่ส่งผลต่อความรู้สึก ปัญหาการขัดแย้งทางความคิด ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้ทำความเข้าใจและยอมรับว่า การเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องใช้เวลาอันยาวนาน ภาพสังคมในอุดมคติที่ยังไม่เกิดขึ้นนั้น เป็นเพราะกระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา จึงทำให้กระบวนการเคลื่อนไหวยากที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และประสบความสำเร็จได้ในเวลาสั้น (อุเชนทร์ เชียงเสน, 2563)

ประเด็นที่ 3 สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม

เมื่อนักเคลื่อนไหวทางสังคมเผชิญกับปัญหา อุปสรรค ผลกระทบต่าง ๆ นักเคลื่อนไหวจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ผ่านสถานการณ์หรือความรู้สึกที่ไม่ดีได้ โดยที่บางปัญหาอาจไม่สามารถหาทางออกได้ทันที ดังนั้น การที่นักเคลื่อนไหวจะคงอยู่ในบทบาทการเป็นนักเคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงต้องมีปัจจัยที่ช่วยเป็นแรงสนับสนุน แรงใจ ให้นักเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถดำเนินการทำงาน ร่วมแรงร่วมใจ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ละทิ้งบทบาทการเป็นนักเคลื่อนไหว แม้ว่าการทำงานกิจกรรมเหล่านี้ต้องเผชิญกับความยากลำบากทั้งทางกายและทางใจ

ปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก การรับรู้ได้ถึง การเปลี่ยนแปลงของสังคม ความหมายและคุณค่าในตนเอง และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเป็นนักเคลื่อนไหว

สำหรับประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกนั้น เป็นประสบการณ์ที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ ไม่ได้มีแต่อุปสรรคและความสูญเสียเปล่า แต่ยังมีภาพประสบการณ์ที่ดีจากการได้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมอุดมการณ์ที่พร้อมจะก้าวเดินไปด้วยกัน การได้รับแรงสนับสนุนและกำลังใจจากคนรอบข้าง และการที่มีคนเห็นคุณค่าเห็นประโยชน์ในความตั้งใจที่ได้กระทำ ซึ่งทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีพลังใจในการทำงานเพื่อสังคมต่อไป โดยนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่ได้รวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ได้มีโอกาสพบเจอกับกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน พูดคุยในภาษาเดียวกัน ส่งผลให้เกิดประสบการณ์ที่เป็นความรู้สึกทางบวก เช่น ความประทับใจ ความยินดี ความสนุกสนาน และการมีกำลังใจ ไม่รู้สึกว้าเหว่โดดเดี่ยวแต่มีพวกพ้องที่ร่วมเดินทางไปด้วยกัน ช่วยสนับสนุนกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Uluğ and Acar (2018) ได้ศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังการประท้วงเรื่อง Gezi Park ในตุรกี พบว่าผู้ชุมนุมมีการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลทางบวก คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น มีความหวัง และไม่รู้สึกโดดเดี่ยวอีกต่อไป ขณะที่ การสนับสนุนและกำลังใจจากคนรอบข้าง ที่ส่งผลต่อกำลังใจและความตั้งใจของนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่ช่วยให้นักเคลื่อนไหวทางสังคมยังคงบทบาทของการเคลื่อนไหวต่อไปภายใต้สถานการณ์ที่กดดัน

หรือหลังจากการเผชิญปัญหาและอุปสรรค ผลกระทบต่าง ๆ และทำให้นักเคลื่อนไหวเห็นว่ากิจกรรมที่ทำนั้น มีประโยชน์ มีคุณค่า และมีบุคคลใกล้ชิด หรือคนรอบข้าง **เห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองทำ** โดยที่คนในสังคมหรือชุมชนรับรู้ว่ามีคุณค่าที่นักเคลื่อนไหวทำนั้น เป็นประโยชน์ต่อพวกเขาอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมขนาดเล็ก หรือเป็นการทำงานที่ยากลำบาก แต่เมื่อได้สร้างประโยชน์และแรงกระเพื่อมให้แก่สังคม ย่อมเป็นสิ่งที่คุ้มค่าที่จะกระทำต่อไป

ในส่วนของการ**รับรู้ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคม** ซึ่งเป็นการที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้ได้ว่าประชาชนหรือกระแสสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น จากการออกมาเคลื่อนไหว ทำกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ ทำให้เห็นว่าแผนงานที่กระทำการนั้น ส่งผลให้เกิดการสร้างพลังให้คนในสังคม คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ต่อปัญหา และการได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติ โดยที่**การสร้างพลังให้คนในสังคม** ด้วยการส่งเสริมให้**คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ต่อปัญหา** และสนับสนุนให้ทุกคนตระหนักถึงสิทธิและอำนาจของตนเอง กล้าเรียกร้องในสิ่งที่ถูกต้อง และออกมาเคลื่อนไหวเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ทำให้**เห็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงปฏิบัติ** ทำให้คนที่ไม่สนใจการรับรู้ปัญหา ได้เกิดการตระหนักรู้ถึงปัญหาและรู้ว่าตนเองมีพลังที่จะเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของตนเองได้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ในสังคม ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Johnston (2019) ที่พบว่า กลุ่มคนรุ่นใหม่เป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยที่การมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ในการเคลื่อนไหวทางสังคม ประกอบด้วย 1) การค้นหาตัวตน 2) การรับความเสี่ยง 3) อารมณ์ความรู้สึก และ 4) การกระตุ้นการรับรู้ ดังนั้น การส่งเสริมให้คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ต่อปัญหา ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง และเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงปฏิบัติ เป็นการสร้างพลังให้คนในสังคม และก่อให้เกิดการรับรู้ได้ถึง การเปลี่ยนแปลงของสังคมบนสถานการณ์ของปัญหา อุปสรรค และความยากลำบาก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้นักเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างต่อเนื่อง และยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมต่อไป

ขณะที่ **ความหมายและการเห็นคุณค่าในตนเอง** เป็นการที่ผู้ให้ข้อมูลทบทวนประสบการณ์ และความรู้สึกที่เกิดขึ้น และเห็นว่าสิ่งที่ทำนั้นมีความหมายและมีคุณค่าในการใช้ชีวิตที่ตนเองยึดถือ ทำให้เกิดความภูมิใจในตนเองในการขับเคลื่อนสังคมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่น และเห็นถึงศักยภาพของตนเองในการเคลื่อนไหวทางสังคมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เกิดความรู้สึกเป็นสุขทางใจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่ทำนั้นมีความหมายต่อความเป็นตัวตนที่ทำให้เห็นคุณค่าของตนเอง และยังคงมีบทบาทสำคัญในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมไว้

ในการให้**ความหมายและคุณค่าของการใช้ชีวิต** ทั้งในฐานะพลเมืองและบุคคลที่ต้องการสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ผู้ให้ข้อมูลทุกคนซึ่งมีบทบาทการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม

ได้มองเห็นและรับรู้คุณค่าของการเป็นผู้ยืนหยัดในสิ่งที่ตนเองต้องการ และเปลี่ยนแปลงตนเองจากการเป็นผู้ถูกกระทำและถูกกดทับโดยโครงสร้างสังคม ให้เป็นผู้กระทำเพื่อตนเองและบุคคลอื่น ๆ แม้ว่าการดำเนินการขับเคลื่อนทางสังคม จะต้องพบเจอกับอุปสรรค ความลำบากต่าง ๆ แต่ด้วยคุณค่าแห่งตนและความหมายของการกระทำที่ตอบเจตจำนงของจิตใจ เช่นเดียวกับ**ความภาคภูมิใจในตนเอง** ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการที่ผู้ให้ข้อมูลรู้ว่าตนเองไม่ได้เป็นบุคคลที่มีกำลัง หรือมีอำนาจ แต่ กล้าคิด กล้าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างคุณประโยชน์แก่สังคม หรือสร้างประโยชน์ให้แก่คนที่กำลังถูกกดทับ ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ในส่วนของ **การเห็นศักยภาพของตนเอง** คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าตนเองมีความรู้ ความสามารถ และพลังที่สามารถทำประโยชน์หรือเอื้อต่อการทำงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งบุคคลอื่นอาจจะยังไม่มีหรือไม่ตระหนักถึง ทำให้แม้การขับเคลื่อนทางสังคมจะก่อให้เกิดความเหนื่อยล้าทั้งกายและใจ แต่ไม่อาจปล่อยให้ศักยภาพที่มีต้องเสียเปล่า ทั้งในด้านของการเป็นกำลังพลในการขับเคลื่อนการทำงาน หรือการเป็นต้นแบบให้บุคคลอื่นได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง สิ่งเหล่านี้ช่วยให้นักเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรง หรือสถานการณ์ที่เป็นความยากลำบาก หรือสภาวะการณ์ตึงเครียด และช่วยให้สามารถก้าวผ่านอุปสรรคและความยากลำบากได้อย่างมีกำลังใจและพร้อมกับการเลือกเดินหน้าเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมต่อไป

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้**เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเป็นนักเคลื่อนไหว** เป็นต้นว่า การทำงานร่วมกันภายในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม การรับมือกับปัญหาและนำประสบการณ์การแก้ปัญหา มาปรับใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น การเรียนรู้จากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ในระยะปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม ที่บุคคลสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้จากรูปร่างและนามธรรม โดยการเรียนรู้จากเหตุการณ์ สถานการณ์ ประสบการณ์ เพื่อนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม (Piaget, 1969) ดังนั้น นักเคลื่อนไหวทางสังคมจึงอยู่ในช่วงวัยที่เหมาะสมในการพัฒนาความคิด สามารถปรับตัว รับมือกับสถานการณ์ยากลำบาก หรือภาวะวิกฤตได้ดีขึ้น ช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมที่กำลังอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไม่ทุกข์ใจมากนัก และยังคงไว้ซึ่งบทบาทของการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมได้ และสอดคล้องกัน การศึกษาของ Kirshner (2007) มีการศึกษากิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมของเยาวชนในบริบทของการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เข้าร่วม เช่น ความรู้ความเข้าใจ การเรียนรู้ การพัฒนาพลเมือง และการเคลื่อนไหวทางสังคม พบว่ากิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมของเยาวชนนั้น เป็นสภาพแวดล้อมที่มีส่วนสำคัญสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาเยาวชนได้มีส่วนร่วมกับความสนใจและได้ใช้ทักษะของตนเพื่อมีส่วนร่วม ทำให้เรียนรู้การบรรลุเป้าหมายที่ไม่อาจเอื้อมถึงได้ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า นักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมกิจกรรมการจัดระเบียบชุมชน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่มีอายุระหว่าง 18 -25 ปี และอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น มีความสามารถทางการคิดที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีการเลียนแบบจากบุคคลที่ตนเองใกล้ชิดและให้การนับถือยกย่อง พัฒนาความรู้สึกตระหนักรู้ และค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson, 1993, 1994)

เมื่อนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม ทำให้เกิดประสบการณ์ทางจิตใจ ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิด มุมมอง ทักษะคติ ความเชื่อ และสภาวะ ที่เกิดขึ้นตามการรับรู้ของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

1) แรงจูงใจให้เข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม ประกอบด้วย การปลุกฝังภายในครอบครัว การได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่ ความหวังใต้อสังคม และข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องประเด็นที่ออกมาขับเคลื่อน โดยบุคคลที่เป็นนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่มีพัฒนาการด้านการคิด สติปัญญา ความรู้สึกตระหนักรู้ และได้รับการปลุกฝังภายในครอบครัวผ่านการพูดคุย การแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ ทางสังคม ทำให้เกิดความคุ้นเคย สนใจ และเข้าสู่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม หรืออาจได้รับประสบการณ์ไม่ดี หรือได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่ เกิดเป็นแรงกระตุ้นให้ต้องการขับเคลื่อนเพื่อต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ รวมถึงการได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้เกิดความตระหนักสงสัยสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ตระหนักรู้ถึงปัญหา เกิดความหวังใต้อสังคม หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และสนใจการเข้าใจปัญหา และแก้ไขปัญหา ซึ่งนำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรมขับเคลื่อนสังคม เพื่อให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นและสร้างการตระหนักรู้ต่อปัญหาโครงสร้างสังคม

2) ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม ประกอบด้วย ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้น ผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางการจัดการปัญหา โดยที่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนจำนวนมาก ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว และการเคลื่อนไหวทางสังคมจะมีทั้งบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์และบุคคลที่เสียผลประโยชน์ ก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องในแนวทาง ความคิด สภาพสังคม ซึ่งนำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรงจากการเคลื่อนไหว โดยปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้น เป็นผลจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการเคลื่อนไหวทางสังคม ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหวที่เป็นการรวมตัวของกลุ่มคนจำนวนมาก และความไม่เข้าใจของคนในสังคมว่าปัญหาและสภาพสังคมสามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้ จากปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้นักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ สูญเสียสุขภาพ การสูญเสียโอกาสในชีวิต การสูญเสียเวลาส่วนตัว ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต และเกิดความรู้สึกที่รบกวนจิตใจ ดังนั้น นักเคลื่อนไหวทางสังคมจึงแสวงหาแนวทางการจัดการกับปัญหา โดยการ

ทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข และกระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา ทั้งนี้ การทบทวนปัญหาเป็นทักษะหนึ่งของทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการแก้ปัญหาเป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของความสามารถในการฟันฝ่า ซึ่ง เป็นความสามารถที่ช่วยให้นักเคลื่อนไหวสามารถเอาชนะปัญหาอุปสรรค ความยากลำบาก หรือภาวะวิกฤตได้

3) **สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม** ประกอบด้วย ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก รับรู้ได้ถึง การเปลี่ยนแปลงของสังคม ความหมายและคุณค่าในตนเอง และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเป็นนักเคลื่อนไหว ในส่วนของประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก เป็นผลจากการได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนร่วมอุดมการณ์ การสนับสนุนและกำลังใจจากคนรอบข้าง มีคนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองทำ ขณะที่ การรับรู้ได้ถึง การเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นผลจากการสร้างพลังให้คนในสังคม ด้วยการส่งเสริมให้คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ต่อปัญหา และสนับสนุนให้ทุกคนตระหนักถึงสิทธิและอำนาจของตนเอง กล้าเรียกร้องในสิ่งที่ถูกต้อง และออกมาเคลื่อนไหวเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงปฏิบัติ โดยได้มองเห็นความหมายและรับรู้คุณค่าของใช้ชีวิต เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม และเห็นถึงศักยภาพของตนเอง รวมถึงการได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเป็นนักเคลื่อนไหว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่ทำนั้นมีความหมายต่อความเป็นตัวตน ทำให้เห็นคุณค่าของตนเอง และยังคงบทบาทสำคัญในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมไว้

ตารางที่ 7 แสดงการสรุปผลจากการศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ จะเห็นได้ว่า ประเด็นย่อยหลายประเด็นในตารางดังกล่าว เช่น การทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข การสนับสนุนและกำลังใจจากคนรอบข้าง คุณค่าของชีวิต ความภูมิใจในตนเอง ศักยภาพของตนเอง การรู้จักคิด ทักษะการคิดแก้ไขปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ยากลำบาก หรือภาวะวิกฤต จะช่วยให้สามารถดำเนินบทบาทของการเป็นนักเคลื่อนไหวได้ด้วยจิตใจที่มั่นคงตามสมควร

ตารางที่ 7 สรุปผลจากการศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1.แรงจูงใจให้เข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม	1.1 การปลุกฝังภายในครอบครัว
	1.2 การได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่
	1.3 ความหวังใต้อสังคม
	1.4 การรับรู้ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ออกมาขับเคลื่อน

2. ปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม	2.1 ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้น <ul style="list-style-type: none"> 2.1.1 เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการออกมาทำกิจกรรม 2.1.2 ความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว 2.1.3 ความไม่เข้าใจของคนในสังคมและครอบครัว
	2.2 ผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น <ul style="list-style-type: none"> 2.2.1 ผลกระทบต่อการใช้ชีวิต 2.2.2 ความรู้สึกที่รบกวนจิตใจ
	2.3 แนวทางการจัดการกับปัญหา <ul style="list-style-type: none"> 2.3.1 การทบทวนปัญหาเพื่อหาวิธีการแก้ไข 2.3.2 การเข้าใจว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา
3. สิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม	3.1 ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก <ul style="list-style-type: none"> 3.1.1 ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนร่วมอุดมการณ์ 3.1.2 การสนับสนุนและกำลังใจจากคนรอบข้าง 3.1.3 มีคนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองทำ
	3.2 รับรู้ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคม <ul style="list-style-type: none"> 3.2.1 สร้างพลังให้คนในสังคม 3.2.2 คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ต่อปัญหา 3.2.3 การได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติ
	3.3 ความหมายและคุณค่าในตนเอง <ul style="list-style-type: none"> 3.3.1 ความหมายและคุณค่าของการใช้ชีวิต 3.3.2 ความภูมิใจในตนเอง 3.3.3 เห็นถึงศักยภาพของตนเอง
	3.4 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเป็นนักเคลื่อนไหว

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับนักเคลื่อนไหวทางสังคม

จากผลการวิจัยพบประเด็นความขัดแย้งภายในกลุ่มการเคลื่อนไหวที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่รบกวนจิตใจค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับประเด็นอื่น รวมถึงแผนงานที่ค่อนข้างหนักจนส่งผล

ต่อการใช้ชีวิตและสุขภาพของนักเคลื่อนไหว กลุ่มนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่สามารถศึกษาผลการวิจัยในประเด็นดังกล่าว เพื่อเสริมความเข้าใจและไม่ละเลยต่อปัญหาที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม รวมถึงควรมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพของคนในองค์กรให้เหมาะสม เช่น ปรับเวลาการทำงานให้เหมาะสม ไม่กล่าวโทษกันเมื่อมีคนต้องการพัก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนช่วยให้ขบวนการมีความแข็งแกร่งมากขึ้น ทั้งใจและกาย และสามารถทำงานร่วมกันอย่างเข้าใจกันมากขึ้น

3.1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับครอบครัวและคนใกล้ชิด

จากผลการวิจัยในประเด็นแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นนักเคลื่อนไหวและสิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม จะเห็นได้ว่าครอบครัวและคนใกล้ชิดมีส่วนสำคัญในการผลักดันและเป็นแรงใจให้แก่ตัวนักเคลื่อนไหว โดยเฉพาะคนในครอบครัว ผู้วิจัยจึงอยากเสนอว่า ครอบครัวและครอบครัวสามารถศึกษาผลการวิจัย เพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจ ถึงประสบการณ์และสภาวะทางจิตใจที่เกิดขึ้นของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ ช่วยให้เข้าใจถึงความตั้งใจ ความห่วงใยและเจตนาที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ เนื่องจากความเข้าใจของคนในครอบครัวและคนรอบข้างเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมความมั่นใจและเข้มแข็งที่นักเคลื่อนไหวรับรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและใกล้ชิดที่สุด ในครอบครัวที่มุมมองต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมไปในทิศทางเดียวกัน ความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นก็จะยิ่งช่วยให้ครอบครัวให้การสนับสนุนทางจิตใจได้ดีขึ้นอีก และในครอบครัวที่มีมุมมองที่ต่างกัน ความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นก็จะช่วยเป็นจุดเชื่อมความสัมพันธ์ในส่วนที่ไม่ลงรอย ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างไม่บั่นทอนกันและกัน

3.1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับนักจิตวิทยาการศึกษา

ในฐานะนักจิตวิทยาการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นเครื่องมือในการทำ ความเข้าใจประสบการณ์ที่ยากและท้าทายได้ตลอดเส้นทางการขับเคลื่อนสังคมของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีผลต่อการเลือกที่จะอยู่หรือออกจากขบวนการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นสภาวะที่ยากสำหรับนักเคลื่อนไหว กล่าวคือ จะยังทำต่อก็เหนื่อย แต่ ถ้าไม่ทำก็เสียคุณค่าและตัวตน นักจิตวิทยาการศึกษาจึงสามารถศึกษาผลการวิจัยเพื่อเสริมเป็นพื้นฐานความเข้าใจในสถานการณ์และความรู้สึกที่จะเกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหว และช่วยในการสำรวจ ประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้รับบริการ เพื่อให้เห็นถึงสภาวะของตนได้ชัดเจนขึ้น เพื่อหาแนวทางในการรับมือกับปัญหาของแต่ละบุคคลได้ รวมถึงประเด็นสิ่งที่ทำให้ยังคงเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม ก็สามารถช่วยในการสำรวจความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้รับบริการ เพื่อเอื้อให้เกิดการเห็น ความหมายและคุณค่าในตนเอง ในขณะเดียวกันผลการวิจัยจะเห็นได้ถึงผลการวิจัยจะเห็นถึงความสำคัญของพลังและกำลังภายในกลุ่ม นักจิตวิทยาการศึกษาสามารถสนับสนุนปัจจัยนี้โดยการจัดโปรแกรมกลุ่ม ซึ่งสามารถช่วยให้นักเคลื่อนไหวไม่รู้สึกโดดเดี่ยว รู้สึกเป็นคนใน ได้แบ่งปัน ประสบการณ์ และเสริมพลังให้กันและกัน ช่วยให้นักเคลื่อนไหวทางสังคมรุ่นใหม่มีกำลังใจในการเดิน

ไปบนเส้นทางที่พวกเขาเลือกได้อย่างมั่นคง ซึ่งจะส่งผลต่อการนับถือตนเอง การมีตัวตน และคุณค่าในตนเองต่อไป

อีกทั้งงานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของงานด้านจิตวิทยาการปรึกษากับการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice Counseling) ในแง่ของการสร้างความเข้าใจต่อประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวที่ออกมาต่อสู้เพื่อสังคม และการสร้างความตระหนักรู้แก่สังคมเพื่อนำไปสู่การลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ตามแนวคิดที่ว่าประเด็นการกดขี่นั้นเป็นสิ่งที่มีความอยู่จริงและส่งผลกระทบต่อคนทุกคน การกดขี่นำไปสู่ปัญหาทางจิตใจ และคนทุกคนต่างก็ตกเป็นเหยื่อของการถูกกดขี่และเป็นผู้ที่ได้รับสิทธิประโยชน์ (Privilege) ไปพร้อมกัน เป้าหมายของงานจิตวิทยาการปรึกษาและการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมคือ การเอื้อให้ผู้รับบริการเกิดการตระหนักรู้ถึงประเด็นการกดขี่ทางสังคม เชื่อมโยงปัญหาของผู้รับบริการเข้ากับบริบททางสังคม เน้นการเยียวยาทางจิตใจไปพร้อม ๆ กับการสนับสนุนให้มีการกระทำทางสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริบทแวดล้อม (พงศ์, 2018) ซึ่งงานส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในต่างประเทศ งานวิจัยชิ้นนี้จึงสามารถใช้เป็นแนวทางการทำความเข้าใจในบริบทของประเทศไทยได้ และนักจิตวิทยาการปรึกษาก็สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการทำงานระดับบุคคล ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างพลัง ดึงเอาความเข้มแข็ง ทรัพยากรภายในและภายนอกตัวบุคคลมาใช้ในการเผชิญหน้าปัญหา ช่วยให้เข้าใจความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อสุขภาวะของคนกลุ่มนี้ เพื่อทั้งเยียวยาในฐานะผู้ที่ถูกกดทับในสังคม และสนับสนุนในฐานะของผู้กระทำทางสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง”

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับนักเคลื่อนไหวทางสังคมรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม และประสบการณ์การขับเคลื่อนทำให้เกิดความหมายและคุณค่าในตนเอง ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป จึงเป็นที่น่าสนใจว่าหากศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง Gen Z ในอนาคต เมื่อมีอายุมากขึ้น และเงื่อนไขในชีวิตต่างออกไป ความหมายและคุณค่าในชีวิตจะมีความเปลี่ยนแปลงหรือมีการรักษาไว้อย่างไร นอกจากนี้การศึกษาเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของนักเคลื่อนไหวทางสังคมรุ่นใหม่เมื่อช่วงเวลาผ่านไปก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เนื่องจากตั้งผลการวิจัยที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมใช้ระยะเวลา จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเมื่อเวลาผ่านไป นักเคลื่อนไหวทางสังคมรุ่นใหม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรหรือไม่ ท้ายที่สุด ควรมีการศึกษาในประเด็นครอบครัวอย่างเจาะจง เนื่องจากจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าครอบครัวเป็นส่วนสำคัญต่อประสบการณ์ของนักเคลื่อนไหวทางสังคมรุ่นใหม่ กล่าวคือสามารถเป็นได้ทั้งปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรค หากมีโอกาสศึกษาเปรียบเทียบประสบการณ์ทางจิตใจระหว่างกลุ่มนัก

เคลื่อนไหวที่ครอบครัวยุติธรรมและไม่ยุติธรรม ก็อาจจะทำให้เข้าใจสถานการณ์และมุมมองที่แตกต่างออกไปได้

บรรณานุกรม

- Aberle, D. F. (1966). A Classification of Social Movements. *The Peyote Religion among the Navaho*, 315-333.
- Bloom, J., & Frampton, Z. D. (2020). Racist Policing, Practical Resonance, and Frame Alignment in Ferguson. In *Racialized Protest and the State* (pp. 89-111). Routledge.
- Carstensen, L. L., Mikels, J. A., & Mather, M. (2006). Aging and the intersection of cognition, motivation, and emotion. In *Handbook of the psychology of aging* (pp. 343-362). Elsevier.
- Damon, W. (1983). Social and personality development. *Infancy through adolescence*.
- Diener, E., Sandvik, E., & Larsen, R. J. (1985). Age and sex effects for emotional intensity. *Developmental Psychology*, 21(3), 542.
- Earl, J., Maher, T. V., & Elliott, T. (2017). Youth, activism, and social movements. *Sociology Compass*, 11(4), e12465.
- Erikson, E. H. (1993). *Childhood and society*. WW Norton & Company.
- Erikson, E. H. (1994). *Identity and the life cycle*. WW Norton & company.
- Fernández, J. (2014). Facing the corporate-university: The new wave of student movements in Europe. *Journal for Critical Education Policy Studies*, 12(1), 191-213.
- Finn, M., & Momani, B. (2019). Transnational citizenship mobilization among Canadian Arab youth: An engaged social movement for change in the Middle East. *Canadian Ethnic Studies*, 51(1), 25-68.
- Fischer, K. W., & Bidell, T. R. (1998). Dynamic development of psychological structures in action and thought.
- Gill, J., & DeFronzo, J. (2009). A comparative framework for the analysis of international student movements. *Social Movement Studies*, 8(3), 203-224.
- Gilster, M. E. (2012). Comparing neighborhood-focused activism and volunteerism: Psychological well-being and social connectedness. *Journal of Community Psychology*, 40(7), 769-784.

- Gitlin, T. (2012). *Occupy nation: The roots, the spirit, and the promise of Occupy Wall Street*. Harper Collins.
- Hardt, M., & Negri, A. (2000). *Empire*. Harvard University Press.
- Harper, D., & Thompson, A. R. (2011). *Qualitative research methods in mental health and psychotherapy: A guide for students and practitioners*. John Wiley & Sons.
- Heidegger, M., Macquarrie, J., & Robinson, E. (1962). Being and time.
- Husserl, E. (1936). 1970. *The crisis of European sciences and transcendental phenomenology*.
- Johnston, H. (2019). The Elephant in the Room: Youth, cognition, and student groups in mass social movements. *Societies*, 9(3), 55.
- Kahne, J., & Westheimer, J. (1999). In the service of what? The politics of service learning. *Service-learning for youth empowerment and social change*, 25-42.
- Keyes, C. L. (2002). The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. *Journal of health and social behavior*, 207-222.
- Kirshner, B. (2007). Youth activism as a context for learning and development. *American Behavioral Scientist*, 51(3), 367-379. <https://doi.org/10.1177/0002764207306065>
- Klar, M., & Kasser, T. (2009). Some benefits of being an activist: Measuring activism and its role in psychological well-being. *Political Psychology*, 30(5), 755-777.
- Kohlberg, L. (1976). Moral stages and moralization: The cognitive-development approach. *Moral development and behavior: Theory research and social issues*, 31-53.
- Kwon, S. A. (2006). Youth of color organizing for juvenile justice. *Beyond resistance*, 215-228.
- Larkin, M., Watts, S., & Clifton, E. (2006). Giving voice and making sense in interpretative phenomenological analysis. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 102-120.
- Larson, R., & Hansen, D. (2005). The development of strategic thinking: Learning to impact human systems in a youth activism program. *Human Development*, 48(6), 327-349.
- Levenson, R. W., Carstensen, L. L., Friesen, W. V., & Ekman, P. (1991). Emotion, physiology, and expression in old age. *Psychology and aging*, 6(1), 28.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. sage.

- Lund, D. E., & Nabavi, M. (2008). A Duo-Ethnographic Conversation on Social Justice Activism: Exploring Issues of Identity, Racism, and Activism with Young People. *Multicultural Education*, 15(4), 27-32.
- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of personality and social psychology*, 3(5), 551.
- McAdam, D., & Snow, D. S. (2009). *Readings on Social Movements: Origins, Dynamics, and Outcomes* (2nd ed.). Oxford University Press.
- McCarthy, J. D., & Zald, M. N. (1977). Resource mobilization and social movements: A partial theory. *American journal of sociology*, 82(6), 1212-1241.
- Milkman, R., Luce, S., & Lewis, P. (2013). *Changing the Subject. A Bottom-up Account on Occupy Wall Street in New York City*. New York: Murphy Institute.
- Morsillo, J., & Prilleltensky, I. (2007). Social action with youth: Interventions, evaluation, and psychopolitical validity. *Journal of Community Psychology*, 35(6), 725-740.
- Piaget, J. (1969). *The Intellectual Development of the Adolescent*. Basic Books.
- Reid, K., Flowers, P., & Larkin, M. (2005). Exploring lived experience. *The psychologist*.
- Sherman, R. F. (2002). Building young people's public lives: One foundation's strategy. *New directions for youth development*, 2002(96), 65-82.
- Smith, J. A. (2011). Evaluating the contribution of interpretative phenomenological analysis. *Health psychology review*, 5(1), 9-27.
- Strauss Swanson, C., & Szymanski, D. M. (2020). From pain to power: An exploration of activism, the# Metoo movement, and healing from sexual assault trauma. *Journal of counseling psychology*, 67(6), 653.
- Tilly, C., & Wood, L. J. (2020). *Social Movements, 1768-2012* (4th ed.). Routledge.
- Turner, R. H., & Killian, L. M. (1987). *Collective Behavior* (3rd ed., Vol. 3). Prentice-Hall Inc.
- Uluğ, Ö. M., & Acar, Y. G. (2018). What happens after the protests? Understanding protest outcomes through multi-level social change. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 24(1), 44.
- Wahlström, M., Sommer, M., Kocyba, P., De Vydt, M., De Moor, J., Davies, S., Wouters, R., Wennerhag, M., van Stekelenburg, J., & Uba, K. (2019). Protest for a future: Composition, mobilization and motives of the participants in Fridays For Future climate protests on 15 March, 2019 in 13 European cities.

- Wallis, H., & Loy, L. S. (2021). What drives pro-environmental activism of young people? A survey study on the Fridays For Future movement. *Journal of Environmental Psychology*, 74, 101581.
- Watts, R. J., & Guessous, O. (2006). Sociopolitical development: The missing link in research and policy on adolescents. *Beyond resistance*, 59-80.
- Zald, M. N., & McCarthy, J. D. (1987). *Social movements in an organizational society: Collected essays*. Transaction Publishers.
- เปรมศักดิ์ แก้วมรกต. (2561). วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของวัยรุ่นในสังคมพหุวัฒนธรรม : กรณีศึกษา อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 12(ฉบับพิเศษ), 217-225.
- แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล. (2560). Social Movement คืออะไร? ทำไมถึงสำคัญ? <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/47/>
- กนกรัตน์ เลิศชูสกุล. (2560). พัฒนาการและพลวัตของขบวนการต่อต้านทักษิณ: จากขบวนการเสรีนิยมอันหลากหลายสู่ขบวนการอนุรักษ์นิยมเข้มข้น (รายงานการวิจัย). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ.
- กัญชรส แปนเมือง และคณะ. (2564). ความเมตตากรุณาต่อตนเองของนักเคลื่อนไหวที่เผชิญอุปสรรคในสังคมไทย. วารสารจิตวิทยา, 19(2), 35-51.
- ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล. (2562a). การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ: เกณฑ์ประเมินคุณภาพ. มนุษยศาสตร์สาร, 20(1), 1-11.
- ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล. (2562b). การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ: เกณฑ์ประเมินคุณภาพ. มนุษยศาสตร์สาร, 20(1), 189-213.
- ชยุตม์ พันธุ์สุวรรณ และ สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2562). วิเคราะห์ขบวนการนักศึกษาไทยในช่วงความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2549 – 2557. วารสารพัฒนาสังคม, 21(2), 216-234.
- ชาย โปธิสิตา. (2556). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 6 ed.). อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ณัฐฉินันท์ นันทะเสนา. (2563). การเคลื่อนไหวทางสังคมโดยกลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ณัฐฉินันท์ นันทะเสนา. (2564). แนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยกลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่. วารสารพัฒนาสังคม, 2(23), 52-71.
- ธนวัฒน์ ปินดา. (2556). การเคลื่อนไหวทางสังคมในการคัดค้านโครงการก่อสร้างและติดตั้งระบบผลิตพลังงานจากขยะในเขตเทศบาลตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองลำพูน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. เชียงใหม่.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2561). แนวคิด หลักการ และกระบวนการวิจัย : เชิงปริมาณ คุณภาพและผสมผสาน การเขียนวิทยานิพนธ์. บุญนิธิเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์.
- ประถมาภรณ์ ศิริยอด และคณะ. (2562). นักเรียนขบถสู่นักเคลื่อนไหว: กรณีศึกษาเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวทาง

- สังคมของนายพริษฐ์ ชิวารักษ์ และนายเนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล. วารสารสังคมวิทยามานุษยวิทยา, 38(1), 135-154.
- พงศ์, น. น. ท. ช. ต. ส. ส. (2018). จิตวิทยา การ ปรีกษา กั บ การ สร้ าง ความ เป็น ธรรม ทาง สังคม. *Warasan Phuettikammasat*, 24(1), 147-162.
- พระที พ่ ยมณี. (2561). ขบวนการชุมชนนามูลในการปกป้องสิทธิการดำรงชีพจากการขูดเจาะก้าชปีโตรเลียมใน บริบทรัฐธรรมนูญอำนาจ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาวิทาลัยมหาสารคาม]. มหาสารคาม.
- พัชร์ นิยมศิลป. (2563). บทเรียน "มีอบชนมีอบ" เสรีภาพกับการชุมนุม.
<https://d.dailynews.co.th/article/809134/>
- ภัทรศยา จ่าราช. (2557). ภาพลักษณ์และความหมายทางวัฒนธรรมของ ไทยเซเลบ ในขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองยุคหลังทักษิณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. เชียงใหม่.
- ภาณุภัทร จิตเที่ยง. (2563). เทรียงสองด้านของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เจาะลึก Social. <https://thematter.co/social/two-side-of-social-movement/41000>
- วชิรวีชร งามละม่อม. (2558). ทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม.
http://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/blog-post_42.html
- วรวรรณ ทาระธรรม. (2554). ความพร้อมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม: กรณีศึกษา กลุ่มเสรีชน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี]. อุบลราชธานี.
- สมชัย ภัทรนันท์. (2563a). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจากมุมมองของแนวคิดการให้ความหมาย. วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม, 7(1), 211-220.
- สมชัย ภัทรนันท์. (2563b). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจากมุมมองของแนวคิดการให้ความหมาย. วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม, 7(1).
- สมพงษ์ จิตระดับ สุอังควาทิน, & พงณา อากานูรักษ์. (2563). เด็ก เยาวชน พลเมือง ประชาธิปไตยแบบเสมือน. วารสารพัฒนาศาสตร์, 3(2).
- สุนทร คุณชัยม้ง. (2555). พื้นที่สาธารณะ (โลกไซเบอร์) กับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ของไทย (พ.ศ. 2549 - 2554) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม]. กรุงเทพฯ.
- สุภีร์ สมอนา. (2557). อุปสรรคต่อความสำเร็จของขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านเหมืองแร่อีสาน. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง, 10(2), 107-129.
- สุรดา จันทะสุดชนกุล. (2557). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมข้ามชาติ: ตัวแสดงที่มีผลกระทบต่อนโยบายต่างประเทศในปัจจุบัน. วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 44(2), 167-183.
- สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล. (2563). การเคลื่อนไหวทางสังคมในยุคดิจิทัล. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7(10), 85-97.
- สุวิตา ธรรมมณีวงศ์. (2543). การเคลื่อนไหวทางสังคม. อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 23(2), 32-54.
- อุเชนทร์ เชียงเสน. (2563). การประเมินความสำเร็จและความล้มเหลวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม.
<https://www.the101.world/social-movement-impact-assessment/>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

ใบรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน

ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
254 อาคารจามจุรี 1 ชั้น 2 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์: 02-218-3202, 02-218-3049 Email: eccu@chula.ac.th

COA No. 055/65

ใบรับรองโครงการวิจัย

โครงการวิจัยที่ 640233 : ประสบการณ์ทางจิตใจของนักเคลื่อนไหวรุ่นใหม่
ผู้วิจัยหลัก : นางสาว ณัฏฐา ลงทอง
หน่วยงาน : คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ได้พิจารณาโดยใช้หลักของ Belmont Report 1979, Declaration of Helsinki 2013, Council for International Organizations of Medical Sciences (CIOM) 2016, มาตรฐานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน (ค.) 2560, นโยบายแห่งชาติ และแนวทางปฏิบัติการวิจัยในมนุษย์ 2558 อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวได้

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ ปรีดา ทักปนประดิษฐ์)
ประธาน

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ระวีพันธ์ มิ่งศักดิ์)
กรรมการและเลขานุการ

วันที่รับรอง : 3 มีนาคม 2565

วันหมดอายุ : 2 มีนาคม 2566

เอกสารที่คณะกรรมการรับรอง

1. เอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย
2. โครงการวิจัย
3. ผู้วิจัย
4. เครื่องมือวิจัย
5. ใบประชาสัมพันธ์

เงื่อนไข

1. ข้าพเจ้ารับทราบว่าเป็นการวิจัยจริยธรรม หากดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยก่อนได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยฯ
2. หากใบรับรองโครงการวิจัยหมดอายุ การดำเนินการวิจัยต้องยุติ เมื่อต้องการต่ออายุต้องขออนุมัติใหม่ล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 1 เดือน พร้อมส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย
3. ต้องดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
4. ให้ออกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ใบยินยอมของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัย (ถ้ามี) เฉพาะที่ประทับตราคณะกรรมการเท่านั้น
5. หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ร้ายแรงในสถานที่เก็บข้อมูลหรือข้อมูลจากคณะกรรมการ ต้องรายงานคณะกรรมการภายใน 5 วันทำการ
6. หากมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการวิจัย ให้ส่งคณะกรรมการพิจารณาวิจัยรับรองก่อนดำเนินการ
7. หากยุติโครงการวิจัยก่อนกำหนดต้องแจ้งคณะกรรมการฯ ภายใน 2 สัปดาห์พร้อมคำชี้แจง
8. โครงการวิจัยไม่เกิน 1 ปี ส่งแบบรายงานสิ้นสุดโครงการวิจัย (AF 01-15) และบทคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น สำหรับโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ให้ส่งบทคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น
9. โครงการวิจัยที่มีหลายระยะ จะรับรองโครงการเป็นระยะ เมื่อดำเนินการวิจัยในระยะแรกเสร็จสิ้นแล้ว ให้ดำเนินการส่งรายงานความก้าวหน้า พร้อมโครงการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องในระบอบถัดไป
10. คณะกรรมการฯ สงวนสิทธิ์ในการตรวจเยี่ยมเพื่อติดตามการดำเนินการวิจัย
11. สำหรับโครงการวิจัยจากภายนอก ผู้บริหารส่วนงาน กำกับดูแลการดำเนินการวิจัย

เลขที่โครงการวิจัย 640233
วันที่รับรอง 03 มี.ค. 2565
วันที่หมดอายุ 02 มี.ค. 2566

Digital Certificate

ขอเชิญท่านมาเป็นส่วนหนึ่งในงาน
วิจัยระดับมหาบัณฑิต
หัวข้อเรื่อง

ประสบการณ์ทาง จิตใจของนัก เคลื่อนไหวรุ่นใหม่

คุณสมบัติ

- 1) เป็นบุคคลที่มีอายุ 18-25 ปี
- 2) เป็นผู้ที่ มีประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม เช่น การเดินขบวน การชุมนุม การประท้วง จัดกิจกรรมหรือการรณรงค์ การให้ความรู้แก่ผู้อื่นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคม ไม่ว่าจะโดยการพูด การให้คำปรึกษา การเขียน และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยเป้าหมายคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและนโยบาย
- 3) ยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างต่อเนื่อง
- 4) เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจและสื่อสารภาษาไทยได้เป็นอย่างดี
- 5) เป็นผู้ที่สามารถจดจำ และถ่ายทอดประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวได้เป็นอย่างดี
- 6) ยินดีเปิดเผยเรื่องราวอันเป็นประโยชน์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

* ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมการวิจัยจะเก็บเป็นความลับ/ไม่สามารถระบุถึงตัวผู้ร่วมวิจัยได้

**WE APPRECIATE EVERY
HELPING HAND WE CAN GET!**

ใช้เวลาสัมภาษณ์ 45 – 60 นาที (นัดหมายช่องทาง
และสถานที่ที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยสะดวก)
ท่านใดสนใจโปรดลงทะเบียนโดย

หากมีข้อสงสัยสามารถติดต่อผู้วิจัย
นางสาวณัชชา ลงทอง (แน็ต)
นิสิตคณะจิตวิทยา อู่ฟ้าสงกรณ์มหาวิทยาลัย
E-mail : natcha.n.long@gmail.com
Tel.086-041-3609

สแกนเพื่อเข้าร่วม

* ผู้เข้าร่วมงานวิจัยจะได้รับ
หนังสือ 1 เล่ม เป็นของที่ระลึก

ภาคผนวก ค

เอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและหนังสือแสดงความยินยอม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

AF 03-06

เอกสารข้อมูลสำหรับผู้ร่วมการวิจัยและหนังสือแสดงยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

ชื่อโครงการวิจัย	ประสบการณ์ทางจิตใจของนักเรียนเคลื่อนไหวรุ่นใหม่
ชื่อผู้วิจัย	นางสาว ณัชฌา ลงทอง ตำแหน่ง นิสิตระดับมหาบัณฑิตศึกษา
สถานที่ติดต่อผู้วิจัย	(ที่ทำงาน) คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้น 7 อาคารบรมราชชนนีศรีศศพรช ถนนพระราม 1 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 (ที่อยู่ปัจจุบัน) 14/137 [REDACTED]
โทรศัพท์ที่บ้าน	-
โทรศัพท์มือถือ	086-[REDACTED]
E-mail	natcha.n.long@gmail.com

ผู้วิจัยขอเรียนเชิญผู้เข้าร่วมการวิจัย โปรดทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับอะไรและทำไมเพราะเหตุใด กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้อย่างรอบคอบ ก่อนตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย หากมีข้อความใดที่อ่านแล้วไม่เข้าใจหรือไม่ชัดเจน โปรดสอบถามเพิ่มเติมกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลา ผู้วิจัยจะอธิบายจนกว่าจะเข้าใจอย่างชัดเจน

1. โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักเรียนเคลื่อนไหวรุ่นใหม่
2. คำจำกัดความในการวิจัย ได้แก่
 - 2.1 ประสบการณ์ทางจิตใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ความเชื่อ และสภาวะ ที่เกิดขึ้นตามการรับรู้ของผู้เข้าร่วมวิจัย
 - 2.2 นักเรียนเคลื่อนไหวรุ่นใหม่ หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 18 -25 ปี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นการเมือง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความเท่าเทียมในสังคม สิทธิในการทำแท้ง หรือความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น
 - 2.3 การเคลื่อนไหวทางสังคม หมายถึง การรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรม เพื่อเรียกร้อง เปลี่ยนแปลงหรือยับยั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในประเด็นที่มีความสนใจหรือกังวล
3. รายละเอียดและคุณสมบัติของผู้ร่วมการวิจัย คือ ผู้ร่วมการวิจัย เป็น ผู้ที่มีอายุ 18 – 25 ปี หรือกลุ่มที่ถูกเรียกว่า Generation Z ในปัจจุบัน ที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ และยังเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง จำนวนไม่น้อยกว่า 6 คน หรือ จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมงานวิจัย ได้แก่

- 1) เป็นบุคคลที่มีอายุ 18-25 ปี
- 2) เป็นผู้ที่มิประสบการณในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม อาทิเช่น การเดินขบวน การชุมนุม และ/หรือการประท้วง เข้าร่วมและ/หรือวางแผนการจัด

AF 03-06

กิจกรรมหรือการรณรงค์ การให้ความรู้แก่ผู้อื่นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคม ไม่ว่าจะโดยการพูด การให้คำปรึกษา การเขียน และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยเป็นส่วนร่วมในความพยายามที่มุ่งเป้าไปที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและนโยบาย

- 3) ในระหว่างการให้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างต่อเนื่อง
- 4) เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจและสื่อสารภาษาไทยได้เป็นอย่างดี
- 5) ผู้ให้ข้อมูลให้การยินยอมเข้าร่วมการศึกษาวิจัย และยินดีเปิดเผยเรื่องราวอันเป็นประโยชน์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยมีการเซ็นยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร

เกณฑ์การคัดกลุ่มตัวอย่างออกจากงานวิจัย

- 1) ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถจดจำหรือถ่ายทอดรายละเอียดประสบการณ์ที่มีนัยยะสำคัญต่อการศึกษาคำนี้ได้
- 2) ผู้ให้ข้อมูลไม่ยินยอมให้บันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์

3. กระบวนการดำเนินวิจัยที่กระทำต่อผู้ร่วมการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ในการเข้าถึงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดย ผู้วิจัยมีการประชาสัมพันธ์โครงการผ่านช่องทางต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์และเครือข่ายกลุ่มการเคลื่อนไหวหรือองค์กรต่างๆ เป็นต้น เพื่อชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับโครงการและคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยติดต่อขอสัมภาษณ์ผู้สนใจเข้าร่วมการวิจัย โดยจะมีการชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ การสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย รวมถึงจะมีการนัดหมายตกลง ช่องทาง วัน เวลา และสถานที่ตามที่อยู่ของผู้ร่วมการวิจัยนั้นสะดวก เพื่อชี้แจงสิทธิของผู้ร่วมการวิจัยและลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย โดยผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถเลือกได้ทั้งการสัมภาษณ์ผ่านโปรแกรมออนไลน์ หรือการนัดสัมภาษณ์แบบเจอหน้า

3.3 เมื่อผู้วิจัยได้พบกับผู้ร่วมการวิจัยตามช่องทาง วันเวลา และสถานที่ที่ได้ตกลงกันตามผู้เข้าร่วมการวิจัยสะดวก ผู้วิจัยจะขออนุญาตชี้แจงรายละเอียดของการวิจัย สิทธิในการขอถอนตัวจากการวิจัย และอธิบายข้อสงสัยของผู้ร่วมการวิจัยหลังจากนั้นจึงจะถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัยอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะขอความอนุเคราะห์ผู้ร่วมการวิจัยลงนามการเข้าร่วมการวิจัย

ในกรณีที่เป็นการเก็บข้อมูลแบบเจอหน้า จะมีมาตรการการป้องกันการแพร่ของเชื้อโรค COVID-19 โดย

- 1) ตัวผู้วิจัยได้เตรียมตัวโดยการรับวัคซีนครบโดสตามคำแนะนำทางการแพทย์
- 2) ตรวจ ATK (Antigen test kit) ภายใน 24 ชั่วโมงก่อนการนัดพบ รวมถึงหากผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความต้องการที่จะตรวจ ผู้วิจัยจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด
- 3) สวมหน้ากากอนามัยและรักษาระยะห่างไม่น้อยกว่า 1 เมตรตลอดการสัมภาษณ์
- 4) หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัสหน้ากาก จมูก ปาก และล้างมือทั้งก่อน-หลังการสัมภาษณ์

V4.0/2563

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง โดยก่อนเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยในการสัมภาษณ์ 1 ครั้งจะใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 45 – 60 นาที ด้วยข้อความสัมภาษณ์เกี่ยวกับการออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม **ทั้งนี้ไฟล์บันทึกเสียงจะถูกทำลายนับจากสิ้นสุดการวิจัย1ปี**

3.5 เมื่อดำเนินการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ผู้วิจัยจะทำการทบทวนประเด็นที่ได้พูดคุย พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมการวิจัยได้นึกถึงประเด็นที่อยากจะบอกเล่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสบการณ์ทางจิตใจของตน จากนั้นจึงขอยุติการสัมภาษณ์ รวมถึงขออนุญาตผู้ร่วมการวิจัยล่วงหน้าในการขอสัมภาษณ์เพิ่มเติมจำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลาประมาณ 30 นาที ในกรณีที่มีข้อมูลหรือประเด็นบางประการที่ยังไม่สมบูรณ์

4. ความเสี่ยง/อันตราย และความไม่สะดวกต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย งานวิจัยนี้มีความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นการออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งกลุ่มนักเคลื่อนไหวอ้อมมุ้งหวังสร้างความเปลี่ยนแปลงในส่วนต่างๆของสังคมที่ตนให้ความสำคัญ จึงเป็นไปได้ว่าประสบการณ์ทางจิตใจที่เกิดขึ้นอาจมีทั้งความพึงพอใจและความผิดหวัง ซึ่งอาจมีผลต่อจิตใจในการให้สัมภาษณ์ ดังนั้นการเข้าร่วมงานวิจัยจะเป็นไปด้วยความสมัครใจ ผู้เข้าร่วมงานวิจัยสามารถปฏิเสธหรือถอนตัวออกจากงานวิจัยได้ทุกเมื่อ หากการสัมภาษณ์เรื่องราวทำให้ท่านเกิดผลกระทบทางจิตใจ อันส่งผลให้เกิดความต้องการในการขอความช่วยเหลือ ผู้วิจัยจะทำการติดต่อประสานงานโดยเร็วกับแหล่งความช่วยเหลือทางด้านจิตใจโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และหากภายหลังการให้สัมภาษณ์แล้ว แต่ยังคงรู้สึกไม่สบายใจ คับข้องใจอันเกิดจากการให้สัมภาษณ์ ขอให้ติดต่อกลับมายังผู้วิจัย เพื่อจะได้ปรึกษาและดำเนินการช่วยเหลือกันต่อไป

5. ประโยชน์ในการเข้าร่วมการวิจัย ท่านอาจไม่ได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมงานวิจัยโดยตรง แต่ข้อมูลของท่านจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้าใจและองค์ความรู้ของประสบการณ์ทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางสังคม

6. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมการวิจัยในการวิจัยจะเก็บเป็นความลับ หากมีการเสนอผลการวิจัยจะเสนอเป็นภาพรวม ข้อมูลใดที่สามารถระบุถึงตัวผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้จะไม่ปรากฏในรายงาน

7. การเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบหนังสือ “อวยายอมให้ใครเหยียบฝัน”จำนวน 1 เล่ม หลังจากเสร็จการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการขอบคุณที่ท่านได้สละเวลาในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

8. การเข้าร่วมการวิจัยเป็นโดยสมัครใจ ผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกขณะ โดยไม่ต้องให้เหตุผล ไม่สูญเสียประโยชน์ที่พึงได้รับ และไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้เข้าร่วมวิจัย

9. หากมีข้อสงสัย โปรดสอบถามเพิ่มเติมจากผู้วิจัยได้ตลอดเวลา และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็ว

10. หากได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามข้อมูลดังกล่าวสามารถร้องเรียนได้ที่ คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 254 อาคารจามจุรี 1 ชั้น 2 ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0-2218-3202, 0-2218-3049 E-mail: eccu@chula.ac.th

AF 03-06

ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัย และเข้าใจข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทุกประการแล้ว จึงลงนาม
เข้าร่วมการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และได้รับเอกสารไว้ 1 ชุดแล้ว

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้วิจัยหลัก

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เข้าร่วมการวิจัย

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....

(.....)

พยาน

วันที่...../...../.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ณัชฌา ลงทอง
วัน เดือน ปี เกิด	17 กันยายน 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	- สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจาก โรงเรียนสารสาสน์วิเทศบางบัวทอง - สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากคณะสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2557 - เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2562
ที่อยู่ปัจจุบัน	14/1378 ม.13 ต.บางบัวทอง อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี 11110 ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถติดต่อผู้เขียนได้ที่ e-mail: Natcha.n.long@gmail.com